

Slna gwal ghunay

¹ Ari Nərma da Tawfilus,

Ma tanṭaṇa deftera da ná, rusaghaf rusa yu ta inda skwi ya maga Yesu, nda skwi ya si ta tataghə tsi ṇa mnduha daga ma zraftani,

² ha ka sagha ta fitik kəl lu ka klaghata ta luwa. Ma kdaku tsi ka ṇlaghatá ta luwa na, vlanṽla ta zlahuhani nda mbrakwa Sulkum nda ghuḅa ta mnduha ya zabap tsi ka gwal ghunay.

³ Tahula mtutani, ka marə tsi ta vgha ṇa tan nda tvi kavghakavgha. Ta traku skwiha maranaṇ tsi ta həṇ ṇa granafá həṇ kazlay: Nda hafu yu kə'a. Fwadmbusak fitikani ta mamaranaṇtá vgha ta həṇ, ka mna gwada ta ghəṇa ga mghama Lazglafta.

⁴ «Yaha kuni zaghuta di'ṇ nda Ursalima. Ka nzata kuni hada ka kzla skwi ya taghunaf Lazglafta ta imi ta sləməṇ, manda ya snaṇ kuni ma wa da,» ka'a vlanṽta zlahu ta həṇ ma sana fitik ta zə həṇ ta skwa zay.

⁵ «Nda imi si ta maga Yuhwana ta batem. Ma fitik kwitikw, kaghuni ná, dza'a magaghunafmaga lu ta batem nda Sulkum nda ghuḅa,» ka'a nda həṇ.

⁶ «Mghama da, ma na fitik na dza'a sladanafta ka ta ga mghama la Isra'ila ra?» ka tsa gwal ghunay ta tskavata tavatani ya dawanta da tsi.

⁷ «Nghaghunaṇ a snaṇta ka ta wati luwa, nda ya ka ta wati fitik tsafta Da ta ga mgham ya ta nghanata wa.

⁸ Kaghuni, dza'a mutsay kuni ta mbraku sarə Sulkum nda ghuḅa ta ghəṇa ghuni. ṇa nzakwa

ghuni ka maslɛmɛtsəka dā ma luwa Ursalima, nda ya ta hadika Zudiya, nda ya ta hadika Samari, nda ya ta kdavakta ghəŋa hadik demdem,» ka Yesu nda hən.

⁹ Tahula mnata Yesu ta tsa gwadaha ya, ka kapə tsi ta vgha, ka zaghuta ta luwa, ta nghaynghay hahən demdem, ka zamta tsi ma ghwayak ta wa ira taŋ.

¹⁰ Ta tsa fitika pghata taŋ ta iri ka ngha sli'ani ta luwa ya, gi ka zlagaptá sana mnduha his tavata hən nda sudata lguta ŋusliŋ ta vgha taŋ.

¹¹ Ka hən nda hən mantsa: «Mnduha la Galili, kabgawu ta kəl kuni ka pgha iri ta luwa na? Tsa Yesu klap lu mataba ghuni, ka klaghata ta luwa ya ná, dza'a vragavra manda va tsa nghay nghə kuni ta sli'ani ta luwa ya,» ka hən.

¹² Ka sli'aftá tsa gwal ghunay ya ta ghwá ta hgə lu ka Ghwá Zaytuŋ ya, ka vraghuta da luwa Ursalima. Tsa ghwá ya ná, ndusa nzakwani nda Ursalima. Minti hkənmsak ta magata lu ta mbada manda sli'afta hada.

¹³ Bhadaghata taŋ da Ursalima, ka ŋlaghatá hən da sana dzuguvi banagha lu ta ghəŋa sana həga, ma vli sunə hən ta tska vgha. Wya tsa hahən ya: I Piyer, nda Yuhwana, nda Yakubu, nda Andre, nda Filip, nda Tuma, nda Bartelemi, nda Mata, nda Yakubu zwaŋa Alfe, nda Simuŋ mnda zlu'a ghwa, nda Yuda zwaŋa Yakubu, na hən.

¹⁴ Hahən demdem, ta tskay hən ta vgha inda fitik ŋa maga du'a. Kawadaga heŋ nda sanlaha ma mi'aha, nda i Mari mani ma Yesu, nda zwanamani ma Yesu tani.

¹⁵ Badu sana fitik, ma tsa fitik ta tskə hən ta vgha

ya, ka tskavatá gwal zlgħay nda ṅuḍuf ta magay həṅ ta dərmək nda hisamsak. Ka Piyer sli'avata mataba taṅ mantsa:

¹⁶ «Zwanama da, nda ra ka magakwa skwi ya mna Sulkum nda ghuḅa ma defteri nda ma wa Dawuda ta ghəṅa Zudas, ta nuta ka mnda kla kəma ṅa mnduha ya ta ksafatá Yesu ya.

¹⁷ Si tekw tsatsi mataba amu, si mamu slnani mataba va tsa slna ta magə amu ya guli.

¹⁸ Nda tsa tsedi plana lu ma vəl dzatani ta mndu ya, ka skwata tsi ta vwah. Ka dəḍagatá tsi nda ga ma ghəṅghəṅ ka pslutá huḍani pḍah. Mbəlaḅaḅ, ka harani sagħwi ta daḅi.

¹⁹ Ka snanagħatá tsi ta inda mnduha ma Ursal-ima, kəl həṅ ka tsanaftá hgu ta tsa vwah ya nda gwada taṅ ka “Hakəldama,” manda mnay kazlay: Vwaha nasa kə'a ya.

²⁰ Wya skwi ta dzaṅə lu ma deftera Zabura:

“Dza'a nuna həḡani ka kufik,
had' mndu dza'a nzamta mida wa.”
Ka'a guli na:

“Sana mndu dza'a klafta slnani* kə'a,” na skwi nda vinda ma defteri.†

²¹⁻²² Tsaya tama, dīna ka sganagħatá sana mndu tavata amu, ṅa nzakway ka masləmtsəka sli'agapta ya sli'agap Mghama mu Yesu. Tsa mndu ya nā, nda nza ka tsi ka mndu ya si ta gḍata ta dza'a mista mu ta inda hadikha ya ranaf mu kawadaga nda Mghama mu Yesu, zrafta ta fitika maganafta Yuhwana ta batem, ha ka sagħa ta fitik kəl lu ka kləḡadamaghuta ka lagħu ta luwa,» ka'a.

* **1:20** Ngħa ta Zabura 69:26 nda 109:8. † **1:20** Ngħa ta Zabura 69:26, 118:8.

²³ Mantsa tama, ka pghatá lu ta mnduha his. Tsa mnduha ya ná, i Yusufu ta hgə lu ka Barsaba, ta hgay lu guli ka Yustus, nda Matiyas həŋ.

²⁴ Ka ndəbə həŋ ta dzvu, ka həŋ mantsa: «Mghama da, nda sna kagha ta ɲudufa inda mnduha. Maraŋnamara ta ya zbap kagha mataba na mnduha his na,

²⁵ ɲa maga slna mnda ghunay ta nzakway ka vla Zudas, ta zlanavata ka laghu da ksa tvi ya kuman tsi ya,» ka həŋ.

²⁶ Ka vzə həŋ ta vindima. Ka kluta vindima ta Matiyas. Ka gwafta tsi ta vgha kawadaga nda tsa gwal ghunay ghwanɲdə ndeŋ ya.

2

Saha Sulkum nda ghuba

¹ Ta sagha fitika Pentekwat ná, nda tska vgha inda gwal ɲa ghunay tets ma vlaka turtuk.

² Gi ka saha skwi ta luwa manda ghudzaga falak ta vyaku dididida ya, ka ndəghamtá vgha ma tsa həga nzamə həŋ ya.

³ Ka zlagaptá skwi manda ghanika vu, ka dagavapta, ka nzanazfta ta ghəŋa taŋ turtuk turtuk.

⁴ Ka ndaghaftá həŋ demdem nda Sulkum nda ghuba. Ka gi gwadə həŋ ta gwada nda sanlaha ma gwadaha manda ya vlaŋ Sulkum ta həŋ ɲa gwaday.

⁵ Tsaw ma Ursalima ma tsa fitik ya ná, ta nzaku gwal ta ndi'amta ma dina la Yahuda ta sli'akta ta inda hadikha ta ghəŋa hadik.

⁶ Snaŋta taŋ ta ghudzaga tsa skwi ya, ka sli'adaghatá həŋ ɲərɓisl, ka ndərmim həŋ katakata, kabga inda taŋ ta sna skwi ta gwadə

gwal zlgħay nda ɲuɖuf nda gwadā taɲ ya ta gwadā həŋ.

⁷ Ka ndərmim həŋ nda ndərmima ka nutá manda rgha. Ka həŋ mantsa: «Inda na mnduha ta gwadā na gwadā na ná, la Galili a həŋ kay ra?

⁸ Wa kə'a magaku ta kəl inda amu ka sɲaɲtá skwi ta gwadā həŋ nda vərda ɲa mu ma gwadā ɓa?

⁹ Wana mataba mu ná, mamu gwal ta sli'akta ta hadika Partes, nda ya ta hadika Medi, nda ya ta hadika Elam. Mamu gwal ta sli'akta ta hadika Mezaputami, nda hadika Zudiya, nda Kapadwas, nda Puɲ, nda hadika Asiya tani.

¹⁰ Mamu gwal ta hadika Frizi, nda Pamfali, nda Masar, nda gwal ta wanaftá Sireɲ, nda Libiya tani. Mamu gwal ta sli'afta daga ta hadika Ruma guli.

¹¹ Mamu gwal ta hadika Kret nda Arabi. Zivra la Yahuda sanlaha. Dina la Yahuda ta nanaftá sanlaha. Nda inda tsa gwadaha mu kavghakavgha ya ta sna mu ta skwi ta mnə həŋ ta ghəŋa glakwa slna Lazglafɬa ta magata,» ka həŋ.

¹² Ka ndərmim həŋ katakata, snəgla a həŋ ta skwi ɲa magay wa. «Nu mndəra nana ma skwi manda na na?» ka həŋ mataba taɲ.

¹³ «Nda ghuya həŋ,» ka sanlaha ka ghuɓasa həŋ.

Mna gwadā Piyer

¹⁴ Ka sli'aftá Piyer kawadaga nda tsa gwal gh-waɲpɖə ndeɲ ya, ka klanɲtá tsi ta lwi. Ka'a nda həŋ mantsa: «Kaghuni la Yahuda, nda inda kaghuni ta nzakway ma Ursalima! Fawa sləməɲ ka sna skwi dza'a mnaghunata yu, ka sna kuni dīna ta skwi ta magaku.

¹⁵ Na mnduha na ná, ghuya a həŋ manda tsa ta grə kuni ya wu, kabga ta ka vzlazlan vli.

¹⁶ Gwada anabi Yuwel ta mnata ya kay nana ta magaku ndanana: Wya ka'a mnata:

¹⁷ “Ma kɔavakta fitik ná, wya skwi dza'a magaku, ka Lazglafta:

Dza'a pghadapgha yu ta Sulkuma da ta ghəŋa inda mnda səla,

ŋa nuta zwana zgwana ghuni
nda kwagha ghuni ka anabiha.

Ka mazəmzəm dza'a gwada yu ta gwada
ŋa duhwalha ghuni.

Nda ma suni dza'a gwada yu ta gwada
ŋa la halata mnduha ghuni.

¹⁸ Mantsa ya nzakwani,
dza'a pghadapgha yu ta Sulkuma da

ta ghəŋa kwalvaha da ka zgwana
nda la ka mi'aha tani.

Ma tsa fitik ya,
dza'a nzakway həŋ ka la anabi.

¹⁹ Dza'a magay yu ta skwa mandərmimi
ma ghuvanata luwa,

nda ŋizla mazəmzəmha ta hadik.

Dza'a mamu us,
dza'a mamu vu nda dukwakwa dɪŋ,

²⁰ tɔfik dza'a mbəɔavafta fitik.

Ma kɔaku fitik dagala ta nzakway ka fitika
Mgham Yesu ka sagha,

ghəw manda us dza'a mbəɔavafta tili.

²¹ Mantsa tama,

inda mndu ta hga hga Mgham Yesu
nda fatá ghəŋ tida ná,

dza'a mbaku*, » ka'a.

²² «Mnduha la Isra'ila, snawa ta skwi dza'a mnaghunata yu: Yesu mnda la Nazaret na tsa mndu maraghunan Lazglafta ta ga Mghamani, ma magayni ta mandərmimi, nda njizla mazəməzəma kavghakavgha mataba ghuni, manda va ya snan vərda kaghuni ya.

²³ Vlaghunavla lu ta tsa mndu ya ma dzva ghuni. Nda sna Lazglafta manda va tsaya dza'a nzakwa tsi kə'a, ta kuratá tsi. Ka zləŋaftá kuni ta Yesu. Ma zləŋafta ghuni nda ma dzva gwal kul zləŋa Lazglafta.

²⁴ Ka sli'aganaptá Lazglafta, ka kligin̄ta ma ghuya dan̄wa mtaku, kabga hađ mbrakwa mtaku ŋa ŋanata wa.

²⁵ Wya ka Dawuda mnuta ta ghəŋani:
 “Ta nghan̄ yu ta Mgham inda fitik ta kəma da, ta nzaku nda ga zeghwa da.

²⁶ Tsaya ta ghunanaftá ŋudufa da,
 kəl yu ka fa laha rfu.

Dər má nda nza yu ka mndu dza'a mtaku ná,
 dza'a mbi'ay yu ta vgha nda fatá ghəŋ,

²⁷ kabga zlanata a ka ta hafa da ma vla gwal nda
 rwa wu,
 zlan̄ta a ka ta i'i ta nzakway ka ŋərma mnda gha ŋa
 rwuta ma kulu wu,

²⁸ kagha ta marihatá tva hafu.

Dza'a ndəghidifndəgha ka nda rfu
 ma nzakwa gha tavata i'i†» kə'a, ka'a.

²⁹ Ka Piyer sganaghata mantsa: «Zwanama da, mutsafmutsa yu ta na fitik na ŋa mnaghunata

---

* **2:21** Yuwel 3:1-5. † **2:28** Ngha ta Zabura 16:8-11.

tsidid ta gwađa ta dzidza mu Dawuda. Tsatsi ná, mtumta ka pađamta lu. Ta teke'a kulani dər gitana.

³⁰ Tsatsi ná, anabi ya. Nda sna guli kazlay: Dzrafdzra Lazglafta ta wi nda tsatsi nda wadanata kazlay:

Dza'a fafa ta sana mndu mataba zivrani ta palaka ga mgham manda nzakwa tsatsi‡ ya kə'a.

³¹ «Ka tsatsaftá Dawuda ta skwi dza'a magaku. Tsaya kəl tsi ka mna gwađa ta ghəŋa sli'agapta Kristi kazlay:

Zlana a lu ma vla nzakwa gwal nda rwa wu, rwa a slu'uvghani ma kulu wu§ kə'a ya.

³² «Tsa Yesu gwađə yu ya ná, Lazglafta ta sli'aganapta ma mtaku. Nda nza aŋni demdem ka masləmtsəkani.

³³ Ka kapanaftá Lazglafta ka nzanata nda ga zeghwani. Ka zlglafta tsi da Da ta tsa Sulkum nda ghuđa tamaf lu ta imi ta zləməŋ ya, ka pghaŋnaghatá tsi. Tsaya skwi ta nghə kuni nda ya ta snə kuni ndanana ya.

³⁴ Dawuda ka ghəŋani a ta lafi ta luwa mndani wa. Tsaw wya skwi mna tsi:

“Ka Mgham Lazglafta nda Mghama đa ná, sawi nzata nda ga zeghwa đa,

³⁵ ha ka nanafta đa ta ghumaha gha ka skwa ta diŋlay səla gha,* ” ka'a.

³⁶ «Ka snaŋsna la Isra'ila kahwathwata kazlay, tsa Yesu dalaf kuni ta udzu ya kay ná, tsatsi fa Lazglafta ka Mgham, ka Kristi kə'a guli,» ka'a.

‡ 2:30 Ngha ta Zabura 132:11.

§ 2:31 Ngha ta Zabura 16:10.

* 2:35 Ngha ta Zabura 110:1.

Sgavaghata mnduha Kristi ka dambu' hkən

³⁷ Na snaŋta tsa mnduha ya ta tsa gwadaha gwada Piyer ya ná, ka kbanaftá tsi ta həŋ. «Zwanama, nu ka ŋni dza'a magay tama?» ka həŋ nda i Piyer nda sanlaha ma gwal ghunay.

³⁸ Ka Piyer nda həŋ mantsa: «Mbədanafwambəda ta tva nzakwa ghuni, ka magafta inda kaghuni ta batem ma hga Yesu Kristi, ŋa plighunista Lazglafta ta dmakuha ghuni, ŋa vlaghunatani ta Sulkum nda ghuḅa.

³⁹ Tsa ta ta imi ta sləməŋ taghunaf Lazglafta ya ná, ŋa kaghuni nda zwana ghuni, nda gwal di'indi'ŋ, nda ndəghata mbsaka gwal dza'a ha-gakta Mgham Lazglafta tani ya,» ka'a.

⁴⁰ Ndaḁa a sanlaha ma gwadaha manəŋ Piyer, ka vla hidaku nda mbraku ŋa taŋ wa. «Tsu'afwatsu'a ta mbaku ka sli'apta kuni mataba gwal nda zaḁa,» ka'a nda həŋ.

⁴¹ Nda ndəgha gwal ta zlghaftá tsa gwada Piyer baḁu tsa ya. Ka maganaftá lu ta batem ta həŋ. Tsa mnduha ta sgavaghata ta ghəŋa gwal zlghay nda ŋuduf baḁu tsaya ná, ta magay həŋ ta dambu' hkən.

Nzakwa gwal zlghay nda ŋuduf

⁴² Inda tsa mnduha ya ná, ta gḁata ta ŋavata ka sna skwi ta taghə gwal ghunay həŋ. Ta ŋavaŋa həŋ ka guya vgha nda zwanama. Ta ŋavaŋa həŋ guli ka guya ghəŋ ta ghəŋa skwa zay†, nda ya ma vla maga du'a.

⁴³ Ka zləŋ inda mnduha ta zləŋ, kabga nda ndəgha mandərmimi nda mazəzməzəma ta magata Lazglafta nda ma gwal ghunay.

† 2:42 Ngha ta Lukwa 22:19.

⁴⁴ Inda gwal zlgħay nda ɲuɖuf ná, tets ka skwa turtuk guya ta ghəŋa taŋ. Inda skwa taŋ guli ná, ka skwa turtuk ta dguvusta həŋ ta vgha taŋ.

⁴⁵ Ta dzawap dzawa həŋ ta skwiha taŋ ɲa daguvusta taŋ ta tsedani, taɖ ta ɗaŋwa dər wa mataba taŋ.

⁴⁶ Inda fitik həŋ ta tskavata ma həga Lazglafta. Ka skwa turtuk ta nzata həŋ ka za skwa zay ma watgha taŋ. Nda rfu nda rfu, nda ɲuɖuf turtuk ta za həŋ.

⁴⁷ Ta zləzlvay həŋ ta Lazglafta, ta mamay inda mnduha ta həŋ. Inda fitik Mgham Lazglafta ta sganagħatá gwal ta mbanaftha tsi ta ghəŋa ghuɓa taŋ.

3

Mbanaftha sana mndu nda ragħwa səlani

¹ Ma sana fitik, ka sli'aftha i Piyer nda Yuhwana ka dza'a da həga Lazglafta da maga du'a ta nzemndi hkən ta fitik hawu.

² Ndusa nda watgha tsa həga Lazglafta ta hgə lu ka «watgha ɗina» ya, mamu sana mndu nda ragħwa daga yagata, ta nzaku hada. Inda fitik lu ta tsukwadaghata ka nzanata hada, ɲa gatá skwi da gwal ta lami da tsa həga Lazglafta ya.

³ Ka ngħanta tsi ta i Piyer nda Yuhwana ta lami da tsa həga ya. Ka gatə tsi ta skwi da həŋ.

⁴ «Ngha ta aŋni!» Ka i Piyer nda Yuhwana pghafta iri tida.

⁵ Ka nzatá tsi ka ngha həŋ, dza'a mutsay yu kasi'i ta skwi da həŋ, ka'a ma ghəŋani.

⁶ Ka Piyer nda tsi mantsa: «Dər tsemi, dər dasu, haɗ da i'i wa. Skwi ta nzakway da i'i ná, tsaya dza'a

vlaghata yu. Nda hga Yesu Kristi mnda la Nazaret, sli'afslí'a gha, ka mbaða ka ta mbaða!»

⁷ Ka'a ka ksafra ta dzva zeghwi, ka sli'anafta. Gi hadahada, mutsafta sála tsa mndu ya tsa ta mbraku.

⁸ Gi vduk, sli'aftani tsa ka sladata. Ka mbaðe tsi ta mbaða. Ka lamə həŋ kawadaga da həga Lazglafta, ka dza'a tsatsi nda vavalaku, nda zləzlva Lazglafta.

⁹ Inda mndu ná, nda ngha ta mbaðayni ta mbaða, ka dza'a nda zləzlva Lazglafta.

¹⁰ Tsəmafta taŋ kazlay: Tsa mndu ta gdata ta nzaku ka gatá skwi tawa tsa watgha həga Lazglafta ta nzakway dīna yeya kə'a, ka hluta zləŋ ta həŋ, ka ndərmim həŋ nda ndərmima ta skwi ta slata nda tsa mndu ya.

Piyer ta mna gwada ma həga Lazglafta

¹¹ Tsaw tsa mndu mbanaf lu ya ná, lavaghu a tsatsi tavata i Piyer nda Yuhwana wa. Ka gəzladaghata inda mnduha wanafta həŋ ma rmak, ta hgə lu ka «Rmaka Salumuŋ.» Ka ndərmim həŋ nda ndərmima demdem.

¹² Na nghay Piyer ta tsaya, ka'a nda tsa mnduha ta tskadaghatá vgha ya mantse: «Ari wa la Isra'ila, kabgawu ta kəl kuni ka ndərmima mbatá na mndu na mandana na? Kabgawu ta kəl kuni ka vu'a aŋni, manda skwi aŋni ta mbanafá na mndu na nda mbrakwa ŋni? Ndi'a ta vgha ŋni nda Lazglafta ta mbanafá na mndu na ra?»

¹³ Tsaya a wa. Lazglafta i Abraham, nda Izak, nda Yakubu, nda dzidziha mu ta maraŋta glakwa vu'ani Yesu Kristi, ya klaf kaghuni ka ghəŋa ghuni

ka mblanaftá gwal dagaladagala yeya ma mnay Pilat kazlay: Zliṅwa na mndu na kə'a ya.

¹⁴ Kaghuni, vziṅvza kuni ta mndu ya nda ghuḅa, mndu ya tdukwa, ka laghu kuni dawaftá zlighunista mndu ya ta pslatá mnduha.

¹⁵ Ka dzatá kuni ta mndu ya nda hafu da tsi. Tahula dzata ghuni, ka sli'aganaptá Lazglafta mataba gwal nda rwa. Ma tsa sli'agapta sli'agap tsi ya ná, nda nza aṅni ka maslɛmtsəkani.

¹⁶ Ma fatá ghəṅa ṅni ta Yesu, kəl mbrakwa tsa Yesu ya ka sli'anafá na mndu ta nghə kuni snaṅ kuni ta sladu na. Mantsa, ma fatá ghəṅ ta Yesu kəl na mndu na ka mutsafta mbaku guzlindiliṅ, manda ya ta nghə kuni demdem ya.

¹⁷ «Tsaw tama zwanama, tsa skwi magana kaghuni ta Yesu kawadaga nda gwal dagaladagala ya ná, nda kwala ghuni kul snaṅta magata kuni.

¹⁸ Mantsa ya dzanaghata Lazglafta ta ghəṅa skwi ya mna tsi manda ghalya nda ma wa inda la anabi kazlay: Dza'a ghuyay Kristi ta danwa kə'a.

¹⁹ Mbədanafwa nzakwa ghuni, ka mbədavata kuni tvə Lazglafta, ka plighunista tsi ta dmakwa ghuni.

²⁰ Mantsa ya dza'a kəl Lazglafta ka vlaghunatá fitika hlaptá hafu, ṅa ghunəgaghunatani ta Yesu, ta nzakway ka Kristi zbaghunap tsi daga manda ghalya ya.

²¹ Ndanana karaku, nda ra nzaghuta Yesu Kristi ta luwa ka kzla mbədavafu inda skwi manda ya ghada Lazglafta ta mnata daga manda ghalya nda ma wa la anabi nda ghuḅa.

²² Ka Musa na: “Dza'a ghunəgaghuna ghuna

Lazglafta ghuni ta anabi manda i'i, mataba zivra ghuni dza'a sabi tsi, ɲa snay ghuni ta inda skwi dza'a tsi mnaghunata.

²³ Inda mndu dza'a kwal kul sna gwaɗa tsa anabi ya, dza'a ghzlap ghzla lu mataba mnduha Lazglafta, dza'a dzadza lu* guli," ka'a.

²⁴ Kahwathwata ná, mnaɲnamna inda la anabi, zlraftani ta Samuyel, ha ka sabi ta sanlaha ta zlagapta tahula tsatsi, ta gwaɗa ta na fitika amu gitana na.

²⁵ Ka ɲa ghuni taghunaftha Lazglafta ta imi ta sləməɲ nda ma wa la anabi. Ka ɲaghuni dzrafta Lazglafta ta wi nda dzidza mu Abraham kazlay: Dza'a tfanaghatfa yu ta wi ta inda mndəra mnduha nda ma zivra gha† kə'a ya.

²⁶ Tsaya kəl Lazglafta ka maraghunaɲtá kaghuni ta kwalvani karaku, ma ghunagaghatani da kaghuni ɲa tfaghunaghatawi, ka mbəɗaghunafta ɲa zlaɲtá ghwaɗaka skwi ta magə kuni,» ka Piyer.

4

¹ Tata gwaɗa i Piyer nda mnduha, nda sli'adaghata la mali ta ghəɲa gwal dra skwi ɲa Lazglafta, nda gwal ta ngha həga Lazglafta, nda la Sadukiya.

² Ta kuzlaɲta ta ɲuɗufa taɲ tsa skwi ta taghə i Piyer nda Yuhwana ɲa mnduha kazlay: Sli'agapsli'a Yesu ma mtaku, manda tsaya dza'a sli'agapta mnduha guli ma mtaku kə'a ya.

---

* **3:23** Ngha ta Vrafta ta Zlahu 18:15, 18-19. † **3:25** Ngha ta Zlrafta 22:18, 26:4.

³ Ka hlaftá həŋ ta i Piyer, ka pghamta ma gamak ŋa hanay hada, kabga nda kuza vli.

⁴ Tsaw mataba tsa gwal ta snantá tsa gwada gwal ghunay ya, nda ndəgha həŋ ta zlgħafta. Ta magay mbsaka taŋ ta dəmbu' hutaf.

⁵ Gamahtsimani, ka tskavata gwal dagaladagala mataba la Yahuda, nda la galata mndu, nda gwal ta tagha zlahu ŋa mnduha ma luwa Ursalima.

⁶ Mataba taŋ, hada i Hana, ta nzakway ka mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda Kayifa, nda Yuhwana, nda Alegzandra, nda inda hamata mndəra gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta.

⁷ Ka hlagaptá həŋ ta i Piyer nda Yuhwana ma gamak ka hladaghata ta kəma taŋ. Ka həŋ mantsa: «Nda mbrakwa wa, nda hga wa, magata kuni ta tsa skwi ya na?» ka həŋ dawanta.

⁸ Piyer ya tani, nda ndəgha tsatsi nda Sulkum nda ghuḅa. Ka'a nda həŋ mantsa: «Ari wa gwal dagaladagala ta ghəŋa mnduha, nda la galata mndu!

⁹ Wana gita, ta daway lu da aŋni ta ghəŋa skwi dīna magana ŋni ta mndu si nda ragħwa. Ta daway lu da aŋni ka waka ya mndu ya magay kəl tsi ka mbafta.

¹⁰ Mantsa nzakwani, dīna ka snaghunamta, mantsa ya ŋa inda la Isra'ila guli. Na mndu ta sladu ta kəma ghuni na ná, nda mbrakwa hga Yesu Kristi, mnda la Nazaret, ya dza kuni ta udza zləŋay, ka sli'aganaptá Lazglafta ma mtaku ya, mbafta tsi.

¹¹ Ta tsa Yesu ta mnə defteri kazlay:
Pala ya wudīdin kaghuni gwal ba həga
ta nzakway ka palaka tughwa həga* kə'a ya.

---

* **4:11** Ngha ta Zabura 118:22.

12 Ma tsatsi ta mutsakwa hafu, kabga had sana mndu ta ghəŋa tsatsi vlaga Lazglafta ta ghəŋa hadik tender ŋa mba amu wu,» ka'a.

13 Ka ndərmim tsa gwal dagaladagala ta tska-vata ya ta tatá us ta ira i Piyer nda Yuhwana. Ka nghə həŋ guli ná, má si ka gratá mndu həŋ, dzaŋa a dzaŋa taŋ wa. Gwal tani ta dza'a mista Yesu ya ka hahəŋ ta gray.

14 Ta nghə həŋ guli ná, wya tsa mndu nda mba ya ta sladu ta kəma taŋ, had sana skwi laviŋ həŋ ta mbəday wa.

15 Ka ghunigiŋtá həŋ dzibil ta i Piyer nda Yuhwana ma tsa həga dzra gwada ya, ka nzatá hahəŋ hahəŋ ka dzra gwada ta ghəŋa taŋ.

16 Ka həŋ mantsa: «Waka mu dza'a magay nda na mnduha na na? Wana nda sna inda mnduha ma Ursalima kahwathwata kazlay: Hahəŋ ta magatá tsa mazəməm ya kə'a, laviŋ a amu ta waday guli wa.

17 Kada kwala na skwi na ta tuta katakata da mnduha ná, dvanaghamadva ta həŋ, yaha həŋ walglanŋa gwada ta tsa Yesu ya dər ŋa wa,» ka həŋ.

18 Ka hgəgladamtá həŋ ta i Piyer, ka davanaghata həŋ. Ka həŋ mantsa: «Yaha kuni walglanŋa gwadaŋtá gwada ta Yesu, dər ka tagha skwi ŋa mnduha nda hgani,» ka həŋ nda həŋ.

19 Ama ka i Piyer nda Yuhwana mantsa: «Mal sna ŋaghuni ka zlanŋa ŋa Lazglafta skwi ta raku re, ari mal sna ŋa Lazglafta a na? Tsawa tsa kaghuni ka ghəŋa ghuni ta gumani.

20 Anŋi ta ŋni, laviŋ a anŋi ta hafta wi kul had ta gwada ta ghəŋa skwi ya nghanŋ anŋi nda ira ŋni, nda ya snanŋ anŋi nda sləmənŋa ŋni wu,» ka həŋ.

²¹ Ka dvəglanaghatá tsa mnduha ya ta həŋ ka zliŋtá həŋ, had skwi mutsaf həŋ prək ka hamtá həŋ ta ghəŋa skwi maga həŋ wa.

²² Tsa mndu mbanaf lu nda mazəməzəm ya ná, ta malay imani ta fwaď mbsak.

Du'a gwal zlgħay nda ηuduf

²³ Tahula zliŋtá i Piyer nda Yuhwana, ka sli'aftá həŋ ka laghu slanaghatá graha taŋ ma ghuḅa taŋ. Ka rusanaf tá həŋ ta inda skwi mnana la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ηa Lazglafta, nda la galata mndu, ta həŋ.

²⁴ Na snaŋta tsahaya ta tsa skwi ya rusanaf lu ta həŋ ya, ka gwaftá həŋ ta wi ka maga du'a da Lazglafta. Ka həŋ mantsa: «Mghama ḁa, kagha ta zlaganaptá luwa nda hadik, nda drəf, nda inda skwiha ma həŋ.

²⁵ Kagha ta gwaďagapta nda mbrakwa Sulkum nda ghuḅa, nda ma wa dzidza ηni Dawuda, vu'a gha kazlay:

“kabgawu ta kəl na mnduha na ka baruvtá vgha? Kabgawu ta kəl həŋ ka ndandanaku ka bətbət?”

²⁶ Hbafhba mghamha ta ghəŋa hadik ta vgha ηa vulu.

Guyafguya gwal nda mbra ta wi ta ghəŋa Mgham Lazglafta nda ya ta ghəŋa Mgham tfanagha tsi ta wi†” kə'a ya.

²⁷ Mantsa ya guli ná, guyaf guya i Hiridus nda Pwanəs Pilat ta wi ma na luwa na kawadaga nda sanlaha ma mndəra mnduha, nda la Isra'ila ta ghəŋa kwalva gha ya nda ghuḅa, ta nzakway ka Yesu, mndu ya tfanagha ka ta wi.

† 4:26 Ngha ta Zabura 2:1-2.

28 Skwi ya kumaŋ ka, ghada ka ta fata nda mbrakwa gha maga haŋ.

29 Ndanana Mghama da, nga ka haŋ ta lma aŋni 6a. Vlaŋvla ta mbraku ta vu'aha gha ŋa mna gwada gha nda tata us ta iri.

30 Maraŋ mbrakwa gha, mbamba ta gwal kul dughwanaku, maga ta mazəmzəmha, nda mandərmimi nda hga Yesu kwalva gha ya nda ghu6a,» ka haŋ.

31 Manda kɔakwa taŋ ta ndəbatá tsa dzvu ya, ka ghudzavafatá tsa vli tskava haŋ ya. Ka ndəghaftá haŋ demdem nda Sulkum nda ghu6a, ka mnə haŋ ta gwada Lazglafta nda tata us ta iri.

Dəguvta gwal zlgħay nda ŋuduf ta skwa taŋ

32 Inda tsa gwal zlgħay nda ŋuduf ya, ka skwa turtuk ŋudufa taŋ, ka skwa turtuk ndana taŋ guli. Haɔ mndu ya ta mnay kazlay: Ŋa da yeya kə'a wa. Tuts ka skwa turtuk skwa taŋ.

33 Nda kuzla nda kuzla ta gwada gwal ghunay ta gwada ta sli'agapta Mgham Yesu. Ka tɔə Lazglafta ta wi ta ghəŋa taŋ demdem.

34 Mataba taŋ, haɔ ya ta pɔata skwa dzvu wa. Tsaw inda gwal nda vwah da haŋ, nda həga da haŋ mataba taŋ ya ná, ta dzawiŋ dzawa haŋ ka hlaktá tseda skwi ya dzawiŋ haŋ

35 ka vlaŋtá gwal ghunay. Mbaɔa lu ka dgay ŋa inda mndu taɔta skwi ya dvan mndu ŋa maga slnani nda tsi.

36 Manda Yusufu, ta nzakway tekw ka mnda la Levi, ya ya lu ma luwa Kiprus, tsanaf gwal ghunay ta hgani ka Barnabas, manda mnay kazlay, «zwanɔa ufa vgha» kə'a ya:

³⁷ Ka skwaptá tsatsi ta ηani vwah, ka klaktá tsedani ka vlanťá gwal ghunay.

5

I Hananiya nda Safira

¹ Mamu sana mndu guli ta hgə lu ka Hananiya nda markwa taη Safira. Ka skwaptá hahəη ta vwaha taη guli.

² Ka dzraftá həη nda markwa taη, ka difanaghutá tsa tsemi ya, ka klaktá pđakwani, ka vlanťá gwal ghunay.

³ Ka Piyer nda tsi mantsa: «Ari Hananiya, kabgawu kəl ká ka zlanəηťá ηudufa gha ta hal-away, ka tsakalanatá wi ta Sulkum nda ghuḅa, ka difanaghutá tseḁa tsa vwah skwap ka ya na?

⁴ Ta kul skwaptá ka ná, ka ηa gha a nzakwani ra? Tahula skwapta gha guli, ka ηa gha a tseḁani guli ra? Waka ka kurata magatá skwi mandana na? ηa mnduha a tsakalanata ka ta wi wu, ηa Lazglafta,» ka'a.

⁵ Na mnata lu ta tsa gwada ya, ka zləmbatá Hananiya, ka mtuta. Ka hlutá zləη ta inda gwal ta snəηťá tsa skwi ya.

⁶ Ka sli'aftá duhwalha, ka dahamta, ka klaghata paḁamta.

⁷ Tahula luta awa hkəη manda paḁamta, ka lamə markwa taη, sna a tsatsi ta skwi ta slata wa.

⁸ Ka piyer nda tsi mantsa: «Ari makwana, mniha mna, mandana na tseḁa tsa vwah skwap kuni ya ra?» ka'a. «Aηi, mantsa ya skwapta ηni,» ka tsa marakw ya.

9 Ka Piyer mantsa «Waka kaghuni dzrafta kawadaga ta dzəgha Sulkuma Mgham Lazglafta na? Wya tsa gwal ta pađamta zə'ala ghuni ya ta watgha, dza'a tsukwaghatá kagha guli,» ka'a.

10 Gi hadahada, ka zləmbatá tsi ta kəma Piyer ka mtuta. Ta lamə tsa duhwalha ya ná, nda mta. Ka tsukwaghatá həŋ, ka laghwi da pađamta tavata zə'ala taŋ.

11 Ka ksafá tsi ka zləŋ ta gwal zlgħay nda ŋuđuf, nda hamata sanlaha ta snaŋtá tsa skwi ya.

Mazəməzəma kavghakavgha

12 Nda ndəgha mazəməzəm nda mandərmimi maga gwal ghunay mataba mnduha. Snusna gwal zlgħay nda ŋuđuf ta tskavata kawadaga ma rmaka həga Lazglafta ta hgə lu ka rmaka Salumuŋ.

13 Hađ sana mndu ta guya vgha nda həŋ wa. Kulam nda va tsa, ta ghubay lu ta həŋ.

14 Ta sgaku nda sga ndəghata zgwana nda mi'aha ta zlgħa Mgham Yesu ta sgavaghata ta ghəŋa taŋ.

15 Ta hlakhla lu ta gwal kul dughwanaku, ka pghatá həŋ ta wa tvi ta kativinŋ nda ya ta pəta, ŋa lanaghata dər sulkuma Piyer yeya tsi ta sanlaha ma həŋ ta labə tsi ta tvi.

16 Nda ndəgha gwal ta gazlakta ma luwaha ta wanaftá Ursalima ta hlakta gwal kul dughwanaku, nda gwal nda kasa da ghwadaka sulkum, ka mbambafta həŋ demdem.

Giri ŋa gwal ghunay

17 Mbada mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda gwal tavatani, ta nzakway ka la Sadukiya, ka dra gwal ghunay.

18 Ka sli'aftá həŋ ka hlaftá gwal ghunay, ka pghamtá həŋ ma gamak.

19 Girvidík, ka gwaníntá duhwala Mgham Lazglafta ta watgha tsa gamak ya ka hligíntá gwal ghunay mida.

20 Ka'a nda həŋ mantsa: «Lawala da həga Lazglafta ka mna kuni ta gwada ta ghəŋa tsa lfiða hafu ya ŋa mnduha,» ka'a.

21 Ka snatá tsa gwal ghunay ya ta tsa gwada ya ka sli'aftá həŋ bit tgha ka laghwi da həga Lazglafta ka tagha skwi ŋa mnduha hada.

Ka tskavata i mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta nda gwal tavatani, nda la galata mndu mataba la Yahuda, ŋa dzra gwada. Ka ghunaftá həŋ ta mnduha ŋa dza'a hlagaptá tsa gwal ghunay ya kay, ma gamak.

22 Ta lagha tsa gwal ghunaf lu ya ná, kuđatanj had həŋ ma tsa gamak ya wa. Ka vradaghata həŋ da mnay ŋa tanj.

23 Ka həŋ mantsa: «Ta lagha aŋni kay ná, tđetsa nda ha watgha gamak manda va vlani, ta hada tsa gwal ta nghay ya guli ma vla tanj. Buts ka ŋni gunatá tgha ná, kuđatanj, had mndu mida wu,» ka həŋ.

24 Na snanŋa tanj ta tsa gwada ya ná, nda ndarkawa ka i mghama ngha həga Lazglafta nda la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nzata. Snəgla a həŋ ta skwi ŋa mnay wa. Ka həŋ mantsa: «Nu ta magaku nda tsa gwal ghunay ya,» ka həŋ đadawavusta.

25 Tata tsa ndanə ya həŋ, ka sagha sana mndu da mnay ŋa tanj. Ka'a mantsa: «wa'a tsa mnduha si ham kuni ma gamak ya kay ma həga Lazglafta

ta tagha skwi ɲa mnduha,» ka'a nda həŋ.

²⁶ Ka sli'afta tsa mali ta ghəŋa gwal nɣa həga Lazglafta ya kawadaga nda sludzihani, ɲa hlakta həŋ. Ka mbraku mbrakwa a hlakta həŋ ta həŋ tama wu, kabga ta zləŋay həŋ ta zləzlartsata mnduha ta həŋ.

²⁷ Hlakta taŋ ta həŋ, ka hladaɣhatá həŋ ta həŋ ta kəma tsa gwal dagaladagala ya. Ka mali ta ghəŋa gwal dra skwi ɲa Lazglafta mantsa:

²⁸ «Lmaf a ɲni ta kaghuni ka taghəgəltá skwi ɲa mnduha nda hga tsa mndu ya kay ra? Wana ndanana, tiŋtá kuni ta tagha skwa ghuni ma luwa Ursalima. Ta kumay kuni ta vzaŋnamtá tbaŋ ma lwi ta gwada ta mtakwa tsa mndu ya,» ka'a nda həŋ.

²⁹ Ka i Piyer kawadaga nda sanlaha ma gwal ghunay nda tsi mantsa: «Mal sna gwada da Lazglafta ka ya da mnduha.

³⁰ Lazglafta dzidziha mu ta sli'aganaptá Yesu si dza kuni ma zləŋafta ghuni ta udzu ya.

³¹ Tsatsi kapanaf Lazglafta ka Mgham ka fata nda ga zeghwani, ka mnda mba mndu, ɲa vla tvi ɲa mnduha la Isra'ila ɲa mbədanafta taŋ ta nzakwa taŋ, ɲa mutsafta taŋ ta platá dmakwa taŋ.

³² Aŋni, kawadaga nda Sulkum nda ghuɓa, ya ta vlə Lazglafta ɲa gwal ta sna gwadani ya ná, masləmtsəka tsa skwi ya aŋni,» ka həŋ.

³³ Ka kuzlanaftá tsi ta ɲuduf ta tsa gwal dagaladagala ya. Ta kumay həŋ má ta zadənatá tsa gwal ghunay ya.

³⁴ Ka sli'avata sana la Farisa mataba tskatá mndu, Gamaliyel hgani, mndu ta tagha zlahu ɲa

mnduha ya, ta tsatsi ta fa mnduha ta iri. Ka'a mantsa: «Ka labla na mnduha na dzibil,» ka'a.

³⁵ Ka'a nda tsa tskata mnduha ya tama mantsa: «Mnduha la Isra'ila, daswa ka kuni nda skwi dza'a kuni da magay ŋa na mnduha na.

³⁶ Di'inaghu a fitikani manda zlagapta sana mndu ta hgə lu ka Tewdas ta mnay kazlay: Had mndu tafta i'i wu kə'a. Ta magay mnduha ta fwad dərmaək ta laghwi mistani. Ka dzatá lu ta tsatsi, ka gazlatá tsa gwal si ta dza'a mistani ya. Ta had lu tata gwada tida wa.

³⁷ Tahula tsa, ka zlagaptá sana mndu ta fitika vinda hga mnduha, Zudas mnda la Galili. Ka waghata tsi ta ndəghata mnduha mistani. Ka dzatá lu ta tsatsi guli, ka gazlatá tsa gwal ta laghwi mistani ya.

³⁸ Skwi ya ta mnaghunata yu ndanana tama, ma magan kuni ta sana skwi nda na mnduha na. Ka tsa a nda tsa həŋ ta na skwi na katsi, mamu kdavaktani.

³⁹ Ala, ka sagha da Lazglafta tsi katsi ná, laviŋta a kuni ta ləanata wa. Daswa ka kuni nda lmu dza'a kuni lmay nda Lazglafta,» ka'a nda həŋ.

Ka snanatá tsa mnduha ya ta tsa gwadani ya.

⁴⁰ Ka hgəgladamtá həŋ ta tsa gwal ghunay ya da həga, ka dgaptá həŋ. «Yahayaha kuni walganŋta gwadantá gwada nda hga Yesu,» ka həŋ nda i Piyer.

⁴¹ Ka sli'aftá tsahaya ka laghwi nda rfu, nda mnay kazlay: Nda ra kuni ka ghuya danwa ta ghəŋa Yesu, ka Lazglafta nda anŋi, ka həŋ.

⁴² Inda fitik tama, zlana a həŋ ta tagha skwi ŋa mnduha, nda mna gwada ta ghəŋa Lfida Gwada ta ghəŋa Yesu Kristi ma həga Lazglafta nda ya ma

həga ga mnduha wa.

6

Zabaptá mnduha ndəfáŋ ŋa katanjá gwal ghunay

¹ Ma tsa fitik ya, ta sgaku nda sga gwal ta zlgħafta. Ka ŋad la Grek ta ghəŋ ta ghəŋa la Hebru, kabga inda fitika dga skwa zay, ta zazanap zaza lu ta wadgaha taŋ.

² Ka hgaftá tsa gwal ghwanpɔdə his ya ta inda gwal zlgħay nda ŋuduf. Ka həŋ mantsa: «Ra a ka zlanata aŋni ta mna gwada Lazglafta ka lagħwi da dga skwa zay wa.

³ Tsaya tama zwanama, mal zabapta ghuni ta mnduha ndəfáŋ mataba ghuni, gwal nda difil ma ghəŋa taŋ, ka zlananta ŋni ta tsa slna ya ta həŋ.

⁴ Aŋni ya, ka dihavata ŋni ka maga du'a nda mna gwada Lazglafta,» ka həŋ.

⁵ Ka zdəganatá tsa gwada ya ta inda mnduha. Ka zabaptá həŋ ta i Atiyen, ta nzakway ka vərda mnda zlgħay nda ŋuduf, nda ndəgha nda Sulkum nda għuḃa ya guli, nda Filip, nda Pukur, nda Nikamur, nda Timan, nda Permenas, nda Nikwala mnda luwa Aŋtakiya si ta tsu'aftá dina la Yahuda ya.

⁶ Ka hlaktá həŋ ta həŋ marananta gwal ghunay. Ka maganaghatá tsaha ya guli ta du'a ta ghəŋa taŋ nda fanaghatá dzvu ta həŋ.

⁷ Ka sgavaghatá tuta gwada Lazglafta. Ka sgavaghatá gwal zlgħay nda ŋuduf ma luwa Ursalima. Nda ndəgha gwal dra skwi ŋa Lazglafta katakata ta faftá ghəŋa taŋ ta Yesu guli.

Ksaftá Atiyen

⁸ Ka zdananjá Lazglafta ta hudi ta Atiyen, ka vlanjá mbraku, ka magə tsi ta mazəməməha nda skwiha ka mandərmimi mataba mnduha.

⁹ Ka sli'avaftá sana mnduha, ka zlərdəwi nda Atiyen. Tsa mnduha ya ná, gwal ta nzakway ma həga tagha skwa la Yahuda həŋ. «Gwal hlap lu ma ga vu'a,» i la Sireŋ, nda la Alegzandri, nda la Silisi, nda la Asiya, həŋ.

¹⁰ Tsaw laviŋ a həŋ ta ŋrapta nda gwadə wu, kabga vlanjəla Sulkum nda ghuḃa ta difil ta Atiyen.

¹¹ Ka baraftá həŋ ta sanlaha ma mnduha, ŋa mnay taŋ kazlay: Nda sna aŋni ta razayni ta i Musa nda Lazglafta kə'a.

¹² Mantsa ya, ka sli'anaftá həŋ ta ghəŋ ta dəmga nda la galata mndu, nda gwal tagha zlahu. Tahula tsa, ka valaftá həŋ ta Atiyen, ka ksaghatá da vla tska vgha taŋ.

¹³ Ka hlaftá həŋ ta tsakalawi. Ka həŋ mantsa: «Had na mndu na ta zlanjá raza həga Lazglafta mu nda ghuḃa, nda zlahu Musa tani wa.

¹⁴ Nda sna ŋni ta mnayni kazlay: Dza'a dzaḃiŋdzaḃa tsa Yesu mnda la Nazaret ya ta həga Lazglafta, ka mbədanəftá nzaku ya snu mu mida vlama Musa ya guli kə'a,» ka həŋ.

¹⁵ Ka pghaftá inda tsa gwal ma tsa həga ya ta iri ta Atiyen, ka nghay. Tata nghaynghay həŋ, ka mbədavəftá kumani manda ŋa duhwala Lazglafta.

7

Rusay Atiyen ta gwadə Lazglafta

¹ Ka mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta nda tsi mantsa: «Tsaw mantsa na skwi ta gwadə lu ta kagha na rki na?» ka'a nda tsi.

² Ka Atiyen mantsa: «Zwanama da nda dadaha da, marananmara Lazglafta dagala ta ghəṇani ta dzidza mu Abraham ta tsa fitika nzakwani ta hadika Mezaputami ya, ma kdə tsi ka laghwi da nzata ma luwa Haran.

³ Ka'a nda tsi mantsa: “Zlanzla ta hadika gha, nda la ghuni tani, ka dza'a ka ta hadik ya dza'a maraghata yu*,” ka'a.

⁴ Mantsa ya, ka sli'afta tsi ka zlanza hadika Kaldiya ka laghwi da nzata ma luwa Haran. Tahula mtata dani ka sli'afta tsi ka laghwi da nzata ma na hadik ta nzaku kaghuni mida gitana na.

⁵ Ma tsa fitik ya, hadvli vlan Lazglafta ka nani der ka kwitikw wa. Ama ka tanafta Lazglafta ta imi ta sləmən kazlay: Dza'a vlaghavla yu ta na hadik na, na nzakwani ka na gha, nda ya na zivra gha tani ka'a. Ma tsa fitik ya, ta mutsaf a Abraham ta zwan karaku wa.

⁶ Ka'a nda tsi guli mantsa: “Dza'a laghula zivra gha da nzapta ta sana hadik ma mayəm, na dulay lu ta hən, ka ga vu'a na tan hada ka vaku fwad dərmaḱ.

⁷ I'i dza'a ganap ta iri ta tsa gwal ta dula hən ya guli. Tahula tsa, na sli'afta tan ka saghwi da tsəlbu ma ghuva da ma na vli na†,” ka'a.

⁸ Ka dzrafta Lazglafta ta wi nda Abraham. Tsinta fafad, na nizla tsa dzratawi ya. Tsaya kəl Abraham ka tsanata fafada zwanani Izak badu matghasa fitik manda yagata. Mantsa ya Isiyaku, ka tsanata tsi ta na Yakubu. Yakubu guli, ka datsanata tsi ta na zwanani ghwanpdə his, ta nza-

---

* 7:3 Ngha ta Zlrafta 12:1. † 7:7 Ngha ta Zlrafta 15:13-14 nda Sabi 3:12.

kway ka dzidzíha mu ya.

⁹ «Ka drə dzidzíha mu ta Yusufu, ka skwaptá həŋ. Ka klaghatá lu da ga vu'a ma luwa Masar. Nziya nza tsi, kawadaga Lazglafta nda tsi.

¹⁰ Ka klaptá tsi ma danwani, ka vlanťá difil ŋa gwada nda Fir'awna ta nzakway ka mghama Masar. Ka zdəganatá tsi ta tsa mgham ya. Ka fatá mgham ka ŋumna hadika Masar, ka zwirani kə'a fata guli.

¹¹ Ka slatá maya ta inda hadika Masar nda ya ta hadika Kan'ana. Ghuyaŋ ghuya lu katakata. Ka traptá dzidzíha mu ta skwi ŋa zanťa.

¹² Ka snaŋťá Yakubu kazlay, mamu skwa zay ta hadika Masar kə'a. Ka ghunadaptá tsi ta dzidzíha mu nda tanťaŋa səla tanť.

¹³ Ka læglap həŋ nda mahisa səla, ka mnananťá Yusufu ta ghəŋani ta zwanamani. Ka snaŋťá Fir'awna ta mndəra tanť guli.

¹⁴ Ka tsghaftá Yusufu ta lwi, ŋa hlagaghutá i dani Yakubu nda la ga tanť tani. Ta magay mbsaka tanť ta ndəfəŋ mbsak hutaf mida.

¹⁵ Ka laha Yakubu da luwa Masar. Hada mtuta tsi. Mantsa ya dzidzíha mu guli.

¹⁶ Ka hlaftá lu ta mbla tanť ka hlakta da luwa Sikem. Ka papadamťá həŋ hada, ma vli ya skwa Abraham nda tsemi da zwana Hamur ma luwa Sikem.

¹⁷ «Manda ndusakta tsa fitik ŋa magakwa tsa skwi tanaf Lazglafta ta imi ta sləməŋ ta Abraham ya, ka sgavaghatá yavafta mndəra amu ma luwa Masar.

¹⁸ Ka laf sana mgham ta pala ma luwa Masar, sna a tsatsi ta Yusufu wa.

19 Ka nənɓaptá tsi ta mndəra amu. Ka dulu tsi ta dzidzíha mu, ɲa vlata taŋ ta zwana taŋ tkwe' ɲa rwanatá həŋ.

20 Ma tsa fitik ya, ka yatá lu ta Musa. Káka nda dínakwani, zdəganazda ta Lazglafta guli. Ka zatá tsi ta tili hkən ta glaku ma həga ga dani.

21 Manda kdakwa dadahani ta klafta ka laghwi dífanata, ka slafta makwa Fir'awna tida ka klaftá tsi ka klaghata glanafta ka zwanjani.

22 Mantsa, ka taghanaftá lu ta Musa ta dífila la Masar, ka nzaku tsi ka mndu ta laviŋtá gwaɗa, nda mbra guli ma slnani.

23 Ka kumaftá Musa ta dza'a nghanaghatá la taŋ la Isra'ila magafər imani ta fwaɗ mbsak.

24 Ka nghanjta tsi ta sana mnda la Masar ta ghuya danwa ɲa sana mnda la Isra'ila. Ka lagha tsi katanja. Ka dzatá tsi ta tsa mnda la Masar ya ɲa play.

25 Ba dza'a nda sna zwanama da kazlay: I'i fa Lazglafta ɲa mbanaftá həŋ kə'a, ka tsatsi si ta ndanay, tsaw sna a hahəŋ wa.

26 Gamahtsimani, ka lagha Musa guyamtá ma lmu ta lmə gwal his mataba la Isra'ila. Si ka kumə tsi ta dzranaftá həŋ. Ka'a nda həŋ mantsa: "Graha da! La zwanama kuni ná, kabgawu ta kəl kuni ka lmu na?" ka'a.

27 Ka tsa mndu ta zbaftá zwanjamani nda lmu ya slinwidinjta Musa mantsa: "Wa ta faghamta ka mghama ɲni ɲa tsa guma ta aŋni na?"

28 Ari ta kumay ka ta dzihata manda tsa dzata gha ta mnda la Masar dahawu ya a kay na?" ka'a nda tsi.

29 Na snaŋtá Musa ta tsa gwaɗa ya, ka hwayaftá

tsi ka laghwi ta hadika Madiyan. Ka yayatá tsi ta zwana zgwana his hada.

³⁰ «Tahula zatani ta vaku fwad mbsak hada, ka maranantá duhwala Lazglafta ta ghəŋani ma vu ta mubuk ma mtak tavata ghwá Sinay.

³¹ Ka tsutá Musa ka nghay, nghər tsi ta tsa skwi ya. Ka gavadaghatá tsi ŋa tsəmanavata. Ta gavadaghatá tsi, ka snantá tsi ta lwa Mgham Lazglafta. Ka'a mantsa:

³² “Ti Lazglafta dzidzíha gha, ta nzakway ka Lazglafta Abraham, nda Izak, nda Yakubu ya, ka'a. Ka ghudzaku Musa ta ghudzaku da zləŋ, Walgləŋ a ta nghay wa.

³³ Ka Mgham Lazglafta nda tsi mantsa: Hlaphla ta baʔah ma səla gha, kabga na vli slada ka na ná, hadik nda ghuʔa ya.

³⁴ Nghadap ngha yu ta ghuya ɗəŋwa ŋa mnduha ɗa ta ghuyə lu ma hadika Masar. Snidigha sna ŋada ghəŋa taŋ, kəl yu ka saha da hlaptá həŋ mida. Ndanana na, sawi ka ghuna yu ta kagha da luwa Masar,‡” ka'a nda tsi.

³⁵ «Va tsa Musa si vziŋ la Isra'ila kazlay, wa ta fantá kagha ka mgham, ŋa tsa guma ta ghəŋa aŋni na? kə'a ya kay, va tsa tsatsi ya ghunaf Lazglafta ŋa nzakay ka mgham, ŋa mbanaftá mnduhani. Nda ma wa duhwala Lazglafta nghan Musa ma vu ta mubuk ya, mnanata Lazglafta ta tsa gwada ya ta Musa.

³⁶ Tsa Musa ya ta hlagaptá zwana la Isra'ila, nda maga mazəməm nda skwa ndərmimay ma hadika Masar, nda ya ma drəfa Dva, nda ya ma

‡ 7:34 Aya 27-34: Ngha ta Sabi 2:14–3:10.

mtak, ka zata həŋ ta vaku fwaɗ mbsak ta tvi ma mtak.

³⁷ Tsa Musa ya ta mnay nda zwana la Isra'ila guli kazlay: Dza'a ghungaghunaghuna Lazglafta ta sana anabi manda va i'i ta nzakway mataba mndəra ghuni§ ya kə'a.

³⁸ Ma fitika tskavata zwana la Isra'ila ma zivak, tsa Musa ya ta nzakway ma takataka dzidziha mu, nda duhwala Lazglafta ta gwaɗa nda tsi, ta ghwa Sinay ya. Hada tsu'amafta tsi ta gwaɗa hafu ka klamakta.

³⁹ Ka kwalaghutá dzidziha mu ta snanata, ka vziŋtá həŋ, ka kuma vru da Masar.

⁴⁰ “Magaŋnafmaga ta Lazglafta ŋa mbaɗa ta kəma ŋni, kabga sna a ŋni ta skwi ta slanaghatá* nana Musa ta hlaŋaŋnapta ma Masar na wu,” ka həŋ nda Haruna.

⁴¹ Mantsa fitik ya, ka tsaftá həŋ ta skwi manda zwaŋa sla ka pla ghəŋ ŋani, ka skalu ŋa skwi ya tsaf hahəŋ nda dzva taŋ.

⁴² Ka mbəɗanata Lazglafta ta hul ta həŋ, ka zliŋtá həŋ ŋa tsəlbu ŋa tekwatsaha ta luwa manda ya nda vinda ma deftera la anabi ta mnay kazlay:

Ari la Isra'ila, ŋa ɗa plihata kuni ta ghəŋ ma zata ghuni ta vaku fwaɗ mbsak ma mtak ya ra?

⁴³ Ŋa ɗa a wa. Ŋa həga tumpula

Mulku, nda fwata tekwatsa Refaŋ hlaf

kuni ka pghata ka Lazglafta ghuni a tsi kay ra.

Tsaya dza'a kəl yu ka hlaftá kaghuni

ka tsughwaɗaghunaptá haɗika Babila†, ka'a.

---

§ 7:37 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 18:15. * 7:40 Ngha ta Sabi 32:1, 23. † 7:43 Ngha ta Amus 5:25-27.

44 «Ma nzakwa dzidziha mu ma mtak ná, mamu si hëga tumpul pgham lu ta huzla dzratawi nda Lazglafta mida, da hëŋ. Manda va ya mnanaf Lazglafta ta Musa ŋa magaftani ya, ka magaftá tsi manda va ya nghan tsi.

45 Tahula tsa, ka zlglaftá dzidziha mu guli da dadaha taŋ. Ka pghaftá Dzesuwa ta hëŋ ka hlamta da tsa hadik ghzlafta ta mnduha mida ta kəma taŋ ya, kawadaga nda tsa hëga tumpul ya. Ka nzaku tsi ha ka sagha ta fitika Dawuda.

46 Tsatsi zdənanə Lazglafta ta hudí, ka dawanəta da Lazglafta ŋa vlanəta tvi, ŋa banəftá hëga nda ghuəa, ta tsatsi Lazglafta Yakubu.

47 Nziya nza tsi tama, Salumuŋ ta baftá tsa hëga ya.

48 Tsaw had Lazglafta ta luwa ta nzaku ma hëga baf mnda səla manda va ya mna Anabi kazlay:

49 Ta luwa vla nzakwa dá,

vla fa səla dá ya guli ná, hadik ya.

Mndəra wati hëga ya dza'a kuni bidifta na?

Wati vli ya prək ka lama dá dida na?

50 I'i a ta magaftá tsa skwiha ya ra kə'a ya‡.»

51 Ka Atiyen guli mantsa: «Kaghuni ná, tənəŋə ghəŋə ghuni. Ta hgə Lazglafta ta kaghuni ná, duduzla ka kuni nzata, va a kuni ta sna gwađa da Sulkum nda ghuəa manda va tsa nzakwa dzidziha ghuni ya wa.

52 Wati ma anabi ya kul ganaptá dzidziha ghuni ta iri na? Ta pslapsla hëŋ ta gwal ya ta mna gwađa ta ghəŋə mndu ta nzakway tdukwa. Ta na fitik na

‡ 7:50 Ngha ta Isaya 66:1-2.

guli, ka skwaptá kaghuni ta tsa mndu tdukwa ya ka dzata.

⁵³ Kaghuni ka ghəŋa ghuni ta tsu'aftá zlahu nda ma dzva duhwala Lazglafta, ka kwalaghutá kuni ta snatá tsa zlahu ya guli,» ka'a.

Mtakwa Atiyen

⁵⁴ Na snay tan̄ ta tsa gwada ya, ka sli'avafatá hən̄ manda binzaun̄ ta ghəŋa Atiyen, ka hi'idə hən̄ ta dzvu ka wuslikay.

⁵⁵ Ama ka nghadaftá Atiyen, mndu ya nda ndəgha nda Sulkum nda ghuḁa, ta luwa. Ka ng-han̄tá tsi ta glakwa Lazglafta nda Yesu ta sladu nda ga zeghwa Lazglafta.

⁵⁶ Ka'a nda hən̄ kay guli mantsa: «Wana nda ngha yu ta gunatá luwa. Wa'a Zwan̄a mndu ta sladu nda ga zeghwa Lazglafta,» ka'a.

⁵⁷ Ka hlaftá hən̄ ta wi katakata, ka dzadzamtá dzvu ma sləmən̄, ka vavalafatá hən̄ tida.

⁵⁸ Ka tsəhaftá hən̄ ka klaghata tahula luwa, ka zlərtsay nda pala ŋa dzata. Ka pghatá la ka masləm̄tsəka tsa skwi ya ta lguta tan̄ da sana galaḁay, Sawulu hgani.

⁵⁹ Ta zlərtsə hən̄ ta Atiyen nda pala ya, ta magə tsatsi ta du'a da Lazglafta. Ka'a mantsa: «Mgham Yesu, tsu'a ta hafa ḁa,» ka'a.

⁶⁰ Ka tsəlbatá tsi, ka gwadata nda lwi dagala. Ka'a mantsa: «Mghama ḁa, ma mbəḁanaf ka ta hən̄ ta na dmaku na,» ka'a. Tahula mnatani ta tsaya, ka sabə hafu sref mida.

8

¹ Ka zdəganatá tsa dzatá Atiyen ya ta Sawulu.

Zlraftá ghuya danwa na gwal zlg hay nda nɗuf

Badu tsa fitik ya zlrafta ghuya danwa katakata ta slanaghatá gwal zlg hay nda nɗuf ma luwa Ursalima. Ka gazlaghutá inda gwal zlg hay nda nɗuf da sana vliha ta hadika Zudiya, nda ya ta hadika Samari. Gwal ghunay yeya ta pɗata hada.

² Mamu sana mnduha ta zɓɓa Lazglafta, ka padamtá hɓɓ ta Atiyen, ka tawamtá hɓɓ katakata.

³ Na Sawulu ya tani, kuma zadanatá gwal zlg hay nda nɗuf nani. Ka dza'a tsi da hɓga da hɓga kasa zgwana nda mi'aha, ka pgha hɓɓ da gamak.

Mnay Filip ta Lfida Gwada ma luwa Samari

⁴ Tsa gwal ta gazlaghuta ya ná, ra luwa na tan ta magay ka mna gwada ta ghɓɓa Lfida Gwada.

⁵ Ka laha Filip da luwa Samari, ka mnɓ tsi ta gwada ta Kristi na mnduha hada.

⁶ Zɗaganazda tsa gwada ta mnɓ Filip ya ta hɓɓ. Tets ka skwa turtuk ndɛghata dɛmga ta sna tsa gwada ta mnɓ tsi ya, nda ya ta ngha tsa mazɛmzɛmha ta maga tsi ya guli,

⁷ kabga ta sli'agapsli'a ghwadaka sulkumha nda dza lili ma ndɛghata mnduha. Nda ndɛgha gwal nda raghwa, nda gwal matavaghu sɓla tan ta mbambafta.

⁸ Tsaya tama, ma rfu tsa luwa ya katakata.

⁹ Tsaw mamu sana mndu ta hgu lu ka Simun ma tsa luwa ya. Nda kɗa fitikani ma tsa luwa ya ta ksa slna nda zava. Ta zɓɓ nda zɓɓa mnduha ma luwa Samari. Ka mndu dagala klafta tsi ta ghɓɓani.

¹⁰ Nda zwani tani, nda galata mnduha tani dem-dem, zɗaganazda tsa mndu ya ta hɓɓ. «Nana mndu

na ná, mbrakwa Lazglafta ya ta hgə lu “ka mbraku dagala yeya,”» ka həŋ tazlay.

¹¹ Zdəganazda tsa mndu ya ta həŋ, kabga nda kda fitikani ta maganata slna ta həŋ nda tsa zavani ya.

¹² Tahula zlghafta taŋ ta tsa gwada Filip ta mnay ŋa taŋ ta ghəŋa Mgham Lazglafta, nda ya ta ghəŋa hga Yesu Kristi ya, ka maganafta lu ta batem ta həŋ, nda zgwana tani, nda mi'aha tani.

¹³ Va tsa Simuŋ ya guli, ka zlghafta tsatsi, ka maganafta lu ta batem. Ka ndi'anavata tsi ta vgha ta Filip, ka nghə tsi ta mandərmimiha nda mazəzməhma ta magə Filip ya, ka ndərmim tsi.

¹⁴ Snaŋta gwal ghunay ta nzakway ma Ursalima kazlay: Zlghafzlgha gwal ma luwa Samari ta gwada Lazglafta kə'a, ka ghunadaptə həŋ ta i Piyer nda Yuhwana, da həŋ.

¹⁵ Lagha tsahaya da həŋ, ka magə həŋ ta du'a ta ghəŋa taŋ, kada mutsafta həŋ ta Sulkum nda ghuḅa.

¹⁶ Tsaw si ta sa a Sulkum nda ghuḅa ta ghəŋa ya dər ka turtuk ma həŋ wa. Batem kwenkwen yeya maganaf lu ta həŋ ma hga Mgham Yesu.

¹⁷ Lagha i Piyer nda Yuhwana ka fanaghata dzvu ta həŋ, ka mutsafta həŋ ta Sulkum nda ghuḅa.

¹⁸ Na nghay Simuŋ ta tsa vla Sulkum nda ghuḅa ŋa mnduha ma fanaghata gwal ghunay ta dzvu ta həŋ ya, ka klafta tsi ta tsemi ka vlay ŋa taŋ.

¹⁹ Ka'a mantsa: «Vlihawavla ta tsa mbraku ya ta i'i guli, ŋa mutsafta mndu dza'a fanaghata i'i guli ta dzvu, ta Sulkum nda ghuḅa,» ka'a nda həŋ.

²⁰ Ka Piyer nda tsi mantsa: «Ka zada tsemi gha nda kagha tani, ka si nda tsemi ta mutsa lu ta skwa

mbalay da Lazglafta ka ka ta gray ya.

²¹ Haɗ ɗa gha ma na skwi na wu, haɗ ima gha mida guli wu, kabga slada a ɗudufa gha dar ta kaɗa Lazglafta wa.

²² Vziɗvza ta tsa ghwaɗaka ndana gha ya, ka ɗawa ka da Mgham ta plighistani ta dmakwa tsa ndanagha ya, ka dza'a magaku tsi.

²³ Ta nghadapta yu na, ksuxsa ghwaɗaka skwi ta kagha, ma gamaka dmaku ka,» ka'a nda tsi.

²⁴ Ka tsa Simuɗ ya nda haɗ mantsa: «Kɗakwakɗak, magawa varda kaghuni ta du'a ta ghana da, kada kwala tsa skwiha mna kuni ya da slidighata,» ka'a.

²⁵ Tahula mnanɗa taɗ ta gwaɗa ta ghana Yesu Kristi nda gwaɗani tani, ka vraghata haɗ da luwa Ursalima ka dza'a nda mna gwaɗa ma ndaghata sana luwaha ta hadika Samari.

Filip nda mnda luwa Itiyupi

²⁶ Ka duhwala Lazglafta nda Filip mantsa: «Sli'afli'a ka dza'a ka nda Sud, ka dza'a ka da tsa vli ta saha ma Ursalima ɗa dza'a da luwa Gaza ya, ya ka mtak tsa vli ya,» ka'a.

²⁷ Ka sli'afta tsi ka laghwi. Tsaw mamu sana mnda la Itiyupi si ta laghwi da maga du'a da Lazglafta ma luwa Ursalima. Tsa mndu ya na, ka kuɓitik nzakwani. Mndu dagala ya ma slna, ma dzvani inda gadghala sana marakw, Kandes hga tsa marakw ya ta nzakway ka Mghama la Itiyupi.

²⁸ Ta vru tsi dzaghani, ka nzamtá tsi ma mwata plisani, ka dza'a nda dzaɗa deftera anabi Isaya.

²⁹ «Gavadaghagava tavata ya mwata plis ya,» ka Sulkum nda Filip.

³⁰ Ka ndadaghatá Filip. Ta snə tsi ná, ta dzaŋa deftera anabi Isaya tsa mnda la Itiyupi ya. Ka'a nda tsi mantša: «Nda sna ka ta na skwi ta dzaŋ ka na ra?» ka'a.

³¹ Ka tsa mndu ya mantša: «Waka yu dza'a sŋaŋta ka mndif a mndu na?» ka'a zlgħaftá wani. Ka hgadaftá tsi ta Filip nzanavata.

³² Wya tsa vli ta dzaŋ tsi ya:
«Manda kla tuwak da vla hnay klagħata lu.
Manda nzatá nzakwa zwaŋa tuwak kul had ta gwadafta ta kwitsə lu ta swidani ya kə'a nzata, pslaf a ta wani wa.

³³ Ma hanaganatani ta ghəŋani, ka tsanagħatá lu ta guma,
ka dzata. Had mndu dza'a kulaŋtá mndəra taŋ wu, kabga zadanažada ta hafani ta ghəŋa hadik*,» ka'a.

³⁴ Ka tsa mnda la Itiyupi ya dawəŋta da Filip mantša: «Kdəkkdək, mnihamna ka ta ghəŋa wa ta gwada na anabi na ta na gwada na! Ta ghəŋa ghəŋani re, ari ta ghəŋa sana mnda a na?» ka'a.

³⁵ Ka zlraftá Filip ta gwada ta ghəŋa tsa vli dzaŋaf tsi ya, ka mnanəŋtá tsi ta Lfida Gwada ta ghəŋa Yesu.

³⁶ Tata mbada həŋ ta tvi, ka lagħa həŋ slafta ta imi ma ghwa. Ka tsa mnda la Itiyupi ya nda tsi mantša: «Ya wana imi na ní, nu dza'a pyafta magadiftá batem na?» ka'a. [

³⁷ «Ka zlgħafzlgħa ka nda ŋudufa għa, ta magaku,» ka Filip. «Mantša nzakwani, zlgħafzlgħa yu nda ŋudufa da kazlay: Yesu Kristi ná, Zwaŋa Lazgħafta ya kə'a,» ka tsa mndu ya nda tsi.]

---

* **8:33** Aya 32-33: Ngha ta Isaya 53:7-8.

³⁸ Ka sladanatá tsi ta tsa mwata plisani ya. Ka saha hən̄ nda Filip mida ka lamə hən̄ da imi, ka maganaftá Filip ta batem.

³⁹ Manda kdakwa taŋ ta sabi ma tsa imi ya, ka klaghatá Sulkuma Mgham Lazglafta ta filip, gi kudatan̄ nghəgla a tsa mnda la Itiyupi ya wa. Ka kdə tsatsi ta ksa tvani, ka dza'a nda rfu. ⁴⁰ Ka zlagaptá Filip ma luwa Azutu. Ka rə tsi ta luwaha ka dza'a nda mna Lfida Gwada, ka laghwi trezekw da luwa Sezare.

9

Hgafta Yesu ta Sawulu

¹ Ma tsa fitik ya, zlanava a Sawulu ta ghuyanaptá dan̄wa nda rwanatá duhwalha Mgham Yesu wa. Ka sli'aftá tsi ka lagha slanaghatá la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta,

² ŋa dawaftá delewer ŋa dza'ani vlan̄tá la maliha ma həga tagha skwa la Yahuda ma luwa Damas. Tsa delewer ya dza'a vlan̄tá tvi, ka slanaghasla tsi ta gwal zlgħay nda ŋuduf hada, ŋa kasaftani ta hən̄ ka hlakta da luwa Ursalima.

³ Tata mbaďa hən̄ ta tvi, ndusadagħa ndusa hən̄ nda luwa Damas tama, ka saha tsuwadək wanaftá Sawulu.

⁴ Ka zləmbagatá tsi ta hadik, ka snə tsi ta sana lwi ta hğay, ka'a mantša: «Sawulu! Sawulu! Kabgawu ta kəl ka ka giri ŋa da na?» ka'a.

⁵ «Wa kagħa ní Mghama da?» Ka Sawulu nda tsi. «I' Yesu ta gə ka tiri ŋa da yeya,

⁶ Sli'afslí'a gha, ka dza'a ka da huḁa luwa Damas. Hada dza'a mnaghata lu ta skwi ṅa magay gha,» ka'a nda tsi.

⁷ Ndandrakawa, ka tsa gwal ta pgha Sawulu ya nzata. Nda sna hən ta lwi mndani, ama ngha a hən ta tsa mndu ta gwada ya wa.

⁸ Ka sli'afsta Sawulu ta hadik. Kə'a ka ngha yu ta vli kə'a, ngha a ta vli wa. Ka ksafsta lu ta dzvu ka klaghata da luwa Damas.

⁹ Ka zata tsi ta fitik hkən, ngha a ta vli wu, zaṅ a ta skwi wu, saṅ a ta imi guli wa.

¹⁰ Tsaw ma tsa Damas ya, mamu sana mndu zlgħay nda ṅuḁuf ta hgə lu ka Hananiya. Ka Mgham Yesu nda tsi manda skwi ma suni mantsa: «Hananiya!» ka'a. «Wana yu Mghama ḁa,» ka Hananiya.

¹¹ «Sli'afslí'a ka dza'a ka ta tvi, ta tsa tvi ta hgə lu ka tvi nda ga zegħwi ya, ka ḁawanṅta ka ta sana mnda la Tarsus, ta hgə lu ka Sawulu, wa'a ma həga ga Yuda ya.

¹² Ya wa'a ta maga du'a ndanana. Ka ngħanṅá tsi manda skwi ma suni ta sana mndu ta hgə lu ka Hananiya ta lami ka fa dzvu ta ghəṅani, kada ngħəḅlanṅta tsi ta vli,» ka'a nda tsi.

¹³ Ka Hananiya mantsa: «Mghama ḁa, nda ndəgha mnduha ta mnihatá gwada ta ghəṅa tsa mndu ya, ka rusiftá hən ta inda ghwadaka skwi magana tsi ta mnduha gha ma Ursalima.

¹⁴ Ka sagħa tsi da hadna nda mbraku ya mutsaf tsi da maliha ta ghəṅa gwal dra skwi ṅa Lazglafta, ṅa kasa inda gwal ta hgəṅtá hga gha,» ka'a.

¹⁵ Ka Mgham Yesu nda tsi mantsa: «La! I'i ta zbaptá tsa mndu ya ṅa ghunay ḁa, ṅa mnananṅtá

hga dá ta sanlaha ma mnduha, nda ya ɲa mghamha, mantša ya guli ɲa mnduha la Isra'ila.

¹⁶ Dza'a maranaɲmara i'i ka ghəɲa dá, ta inda ghuya daɲwa ya tkwe' dza'a tsi ghuyay ta ghəɲa hga dá,» ka'a.

¹⁷ Ka sli'aftá Hananiya tama ka laghwi. Ka lamə tsi da tsa həga ya. Ka fanaghatá tsi ta dzvu ta Sawulu. Ka'a nda tsi mantša: «Sawulu! Zwanama dá ka. Tsa Mgham Yesu ta maraghaɲtá ghəɲani ta tvi ya, ta ghunidikta ɲa nghəglanɲta gha ta vli, nda ya ɲa ndəghaghafta nda Sulkum nda ghuɓa,» ka'a.

¹⁸ Ka gi sli'agata skwiha manda ɲulanɲ manda ɲulanɲ ta ira Sawulu, ka nghəglanɲtá tsi ta vli. Ka sli'aftá tsi, ka maganaftá lu ta batem.

¹⁹ Ka zutá tsi ta skwa zay, ka vravaktá mbrakwani.

Zlrafta Sawulu ta mna Lfida Gwada ma luwa Damas

Ka nzdavata tsi tsəbakw fitik kawadaga nda gwal zlghay nda ɲuduf ma Damas.

²⁰ Ka gi sli'aftá tsi ka mnay ma həga tagha skwa la Yahuda, ka'a mantša: «Yesu ná, Zwanɲa Lazglafta ya,» ka'a.

²¹ Ka ndərmim inda gwal ta snay nda ndərmima. Ka həɲ mantša: «Nana mndu na a ta ganaptá iri katakata ta gwal ta hga hga Yesu ma luwa Ursalima kay ra? Sagha da kasa həɲ ɲa hlanɲtá la mali ta ghəɲa gwal dra skwi ɲa Lazglafta a tsi kay ra?» ka həɲ.

²² Ka gdavata Sawulu ka mnay: «Yesu ná, Kristi ya,» ka'a. Ka kəbanaftá tsi ta la Yahuda ta nza-

kway ma luwa Damas. Sna a həŋ ta skwi ɲa zlgħanaftawi wa.

²³ Labla fitik mida tama, ka dzraftá la Yahuda ta wi ɲa zba dzatá Sawulu.

²⁴ Ka nzatá həŋ ta watgha luwa nda rvidik tani, nda fitik tani ka dákwatsay ɲa dzata. Ka slramtá tsa skwi dzraf həŋ ya da sləmənɲa Sawulu.

²⁵ Ta sana rvidik tama, ka famtá gwal zlgħay nda ɲuduf ta Sawulu ma gwadzegwer ka tsghiginɲa nda ta ghurum ta muhula luwa.

Nzakwa Sawulu ma luwa Ursalima

²⁶ Bhadaghatani da luwa Ursalima, ka zbə tsi ta guyaftá vgha nda gwal zlgħay nda ɲuduf. Ka zlənə həŋ nda zlənɲa, kabga graf a həŋ kazlay, vərda mnda zlgħay nda ɲuduf ya kə'a wa.

²⁷ Ama ka klaftá Barnabas, ka pghadaghata slanaghatá gwal ghunay. Ka rusanafthá Barnabas ta həŋ ka Sawulu nghanɲá Mgham Yesu ma tvi, nda ya ka Mgham Yesu gwadganata. Rusanafha ta həŋ guli, kinawu ka Sawulu fatá ghənani ka mna Lfida Gwada nda hga Mgham Yesu ma luwa Damas.

²⁸ Daga bađu tsa ya, ka ksafthá tsi ta nzaku nda həŋ. Ta labla həŋ, ta vrakvra həŋ ta mna Lfida Gwada nda hga Mgham Yesu ma Ursalima.

²⁹ Ta gwadgana gwada ta la Yahuda nda sna ta gwada Grek, ta zlerday ta gwadaha nda həŋ. ɲa taŋ tani, zba htsinani ɲa dzata ɲa taŋ.

³⁰ Snaŋta zwanama, ka pghaghatá həŋ da luwa Sezare. Hada, ka ghunaghatá həŋ da luwa Tarsus.

³¹ Ma tsa fitik ya, lefdekw nzata nzakwa guyatá ghənɲa gwal zlgħay nda ɲuduf ta hadika Zudiya, nda ya ta hadika Galili, nda ya ta hadika Samari.

Ta mbray hən ta vgha ka nzaku nda hanatá ghən mista Mgham Yesu. Ta sgaku nda sga hən nda zďakatahuda Sulkum nda ghuďa.

Mbanafta Piyer ta Ayniya

³² Piyer ya ná, ra inda vli ka naghanaghatá gwal zlg hay nda ɲuduf ɲani. Ma sana fitik, ka laha tsi nghanaghatá gwal zlg hay nda ɲuduf ma luwa Lida.

³³ Ka slaftá tsi sana mndu ta hgə lu ka Ayniya ta hani ta ghzləɲ. Ma tghasa vakwani tsa manda raghwatani.

³⁴ Ka Piyer nda tsi mantsa: «Ayniya! Yesu Kristi ta mba kagha. Sli'afslí'a ka payanata ka ta ghzləɲa gha,» ka'a. Ka gi sli'aftá Ayniya.

³⁵ Nghanɲa inda gwal ma luwa Lida, nda gwal ma daɓi ma luwa Siruɲ ta tsa mndu ya ná, ka zlg haftá hən ta Mgham Yesu.

Vranamta Piyer ta hafu ma Tabita

³⁶ Mamu sana marakw ma luwa Yafa ta hgə lu ka Tabita mataba gwal zlg hay nda ɲuduf. Tsaya «Durkas» nda gwada Grek, manda mnay kazlay: Madva kə'a ya. Dagala ɲerma skwi maga tsi, ta katay ta gwal ka pdu.

³⁷ Ma tsa fitikha ya, ka ksafatá danwa ka mtutá tsi. Tahula mbazata, ka klaftá lu ka famta ma dzuguvi ta ghəɲa sana həga.

³⁸ Tsaw ndusa tsa luwa Yafa ya nda luwa Lida. Ka snaɲtá tsa gwal zlg hay nda ɲuduf ma Yafa ya kazlay, wa'a Piyer ma luwa Lida kə'a. Ka ghunadaptá hən ta mnduha his da tsi. Ka hən nda Piyer mantsa: «Kdəkkdək sawi misimmisim da aɲni,» ka hən.

³⁹ Ka sli'aftá Piyer ka labə kawadaga nda tsa mnduha ya. Manda ɓhadaghatani, ka kladaftá lu da tsa dzuguvi ta ghəŋa sana həga ya. Ka sli'aftá inda mi'a wadgu wamta ka taw, ka maray ɲani ta lgut nda dzampa ya maganaf Tabita ta həŋ ma nzakwani ta nda iri.

⁴⁰ Ka Piyer nda inda mndu ma həga mantsa: «Labwala la dzibil,» ka'a. Ka saghu həŋ. Tahula tsa, ka tsəlbatá Piyer ka maga du'a. Ka mbəɗavata tsi tvə mbli. Ka'a mantsa: «Tabita, Sli'afslí'a!» ka'a. Ka gunanťa Tabita ta iri. Nghanťani ta Piyer, ka sli'avatá tsi ka nzata nda nza.

⁴¹ Ka ɲanatá Piyer ta dzvu, ka sli'anafta ka sladata. Ka hgadamťa tsi ta gwal zlgħay nda ɲuduf, nda tsa la wadguha ya, ka marananťa həŋ ta nza-kwani nda hafu.

⁴² Ka snanaghatá tsi ta inda gwal ma Yafa. Ka zlgħaftá ndəghata mnduha ta Mgham Yesu.

⁴³ Ka nzatá Piyer ka nzɗavata ma Yafa ga sana mnda k6a huta, Simuŋ hgani.

10

Maravata duhwala Lazglafta da Kwarney

¹ Mamu sana mndu ta hgə lu ka Kwarney ma luwa Sezare. Tsatsi mali ta ghəŋa sana ghu6a la sludza la Ruma ta hgə lu ka «ghu6a la Italiya.»

² Nərma mndu tsa mndu ya nda gwal ga taŋ tani. Ta zləŋay ta Lazglafta, dagala mnduha la Yahuda mbaha tsi. Ta magay ta du'a da Lazglafta inda fitik.

³ Ma sana fitik ta nzemndi hkən tama, ka slanaghatá sana mazəməm. Ka nghanťa tsi ta

duhwala Lazglafta ta lamə da həga ga taŋ ka hgaŋta. «Kwarney!» ka'a nda tsi.

⁴ Ka nghə tsi ta tsa duhwala Lazglafta ya nda zləŋ nda zləŋ. Ka'a mantsa: «Nya ní Mghama da!» ka'a. «Bhadafbha tsa maga du'a ta magə ka ya, nda tsa mbaha mnduha ta mbah ka ya da Lazglafta, kəl tsi ka havapta ka kagha.

⁵ Ghuna nda va nana ta mnduha da luwa Yafa da mnanatá Simuŋ ta hgə lu ka Piyer ya ka sagha tsi.

⁶ Ya wa'a ga sana mnda k6a huta Simuŋ hgani tawa drəf hga taŋ ya,» ka tsa duhwala Lazglafta ya nda tsi.

⁷ Na gi laghwa tsa duhwala Lazglafta ta gwada nda tsi ya, ka hgaftá tsi ta kwalvahani his nda ɲərma sludzani turtuk ta ksanatá slna manda ghalya.

⁸ Tahula rusanaf tani ta həŋ ta inda tsa skwi ta luta ya, ka ghunaghatá tsi ta həŋ da luwa Yafa.

Mnananŋta Sulkum nda ghu6a ta gwada ta Piyer

⁹ Gamahtsimani ta labə tsa mnduha ya ta tvi, ndusa həŋ ka lamə da tsa luwa Yafa ya, ka laf Piyer ta dədəmatá ghəŋa həga da maga du'a. Ta ghwaŋ a fitik ma ghəŋ nda tsaya wa.

¹⁰ Ka kuzlanaf t́ maya ta Piyer, ta kumay ma ta skwi ɲa zay. Tata də nda da lu ta skwi zay ɲani. Ka slanaghatá sana mazənzəm.

¹¹ Ka nghə tsi ta gunata luwa, ka saha sana skwi manda gatá gwada habuŋ lu ta wani ta wani, ka saha ta hađik.

¹² Inda nimtak fwađ səla mistani, nda skwiha ta mbađa nda huđi ta hađik, nda zarakha tani mida.

13 «Sli'afslí'a gha Piyer ka hana ka, ka za ka,» ka sana lwi gwadganata.

14 Ka Piyer mantsa: «Va a yu Mghama da wa. Had skwa mbida nda skwi kul raku ka zay ta kdə walaŋta lami da wa da wu,» ka'a.

15 «Ka nda ra tsa skwi ya ka zay ka Lazglafta ya ná, ma nghə kagha ka skwi kul raku ka zay,» ka tsa lwi ya ka mahis nda tsi.

16 Hkən vranafani mantsa ya, ka vrinťa tsi ta tsa skwi ya ta luwa.

17 «Nu mndəra tsaya ma skwi tama,» ka Piyer ta ndana klatá ghəŋa tsa mazəməzəmə ta slanaghata ya, nda ɓhadaghata tsa gwal ghunaf Kwarney ya ta watgha manda kdakwa taŋ ta dawantá vla həga la Simuŋ.

18 «Hadna ta nzakwa Simuŋ ta hgə lu ka Piyer ya ra?» Ka həŋ gwadata nda lwi kuzlahkuzlah.

19 Tata ndana skwi ta ghəŋa tsa mazəməzəmə ya Piyer kay ná, «Wya mnduha hkən ta psa kagha,

20 sli'afslí'a ka laha ka, ŋa dza'a gha kawadaga nda həŋ. Yaha ka da dga ghəŋ, kabga i'i ta ghunagaghatá həŋ,» ka Sulkum nda ghuɓa nda tsi.

21 Ka sli'aftá Piyer ka saha slanaghatá tsa mnduha ya. «Wana yu, i'i tsa mndu ta psə kuni ya. Nya ta klagaghunaghata na?» ka'a nda həŋ.

22 «Kwarney ka mali ta ghəŋa ghuɓa sludzi, ta nzakway ka ŋərma mndu, ta zləŋa Lazglafta, ta ghubu inda la Yahuda ya ta ghunaŋnakta. Duhwala Lazglafta ta mnanata ŋa hgadaptá kagha da taŋ ŋa sna skwi dza'a ka mnanata,» ka həŋ nda tsi.

23 Ka hladamťa Piyer ta həŋ, ka hanə həŋ hada.

Sli'afta Piyer ka laghwi da Kwarney

Gamahtsimani, ka sli'aftá tsi ka laghu mista taŋ. Ka sli'aftá sanlaha ma zwanama ma luwa Yafa ka pghaghatá həŋ.

²⁴ Ka ɓhadaghatá həŋ da luwa Sezare. Gamahtsimani, ta kzlaykzlay Kwarney nda la ga taŋ tani, nda hduhuɗa grahani gwal hagaf tsi ya, ta həŋ.

²⁵ Manda ɓhadaghata Piyer, ka lagha Kwarney da guyay, ka zləmbatá tsi ma ghuvani ka ga zgu ŋani.

²⁶ «Sli'afslí'a, mndu i'i guli,» ka Piyer ka sli'anafta.

²⁷ Tata dza'a nda ghwa yiva həŋ nda Kwarney, ka lamə tsi da həga. Ka slanaghatá tsi ta hiɓatá mnduha hada.

²⁸ Ka'a nda həŋ mantsa: «Nda sna kuni ná, pyaf-pya lu ta guyay mnda la Zudiya ta vgha nda la mayəm, ɓalavakata lamə da həga ga taŋ. Tsaw had mnda sála ya ŋa mnay kazlay: Nda ghuɓa yeya, ghuɓa a yeya ka guya vgha nda tsi wu kə'a wu, ka Lazglafta marihata.

²⁹ Tsaya kwal yu kul dganɗá ghəŋ ka sagha hganɗər ka ta i'i. Ta kumay yu tama ta snanɗá ghəŋa skwi kəl kuni ka hgaktá i'i,» ka'a.

³⁰ Ka Kwarney mantsa: Ma fwada fitik na, manda va na luwa, ta maga du'a yu ma həga ɗa ta nzəmndi hkən, ka gi sagha sana mndu nda sudatá lguta ŋusliŋ tilil ta vghani ta kəma ɗa.

³¹ Ka'a nda i'i mantsa: «Kwarney, snasna Lazglafta ta du'a gha, havaphava guli ka mbaha mnduha ta mbah ka.

³² Ghuna tama ta mnduha da luwa Yafa da hgaghaktá Simuŋ ta hgə lu ka Piyer ta nzaku ga sana mndu, Simuŋ hgani, mnda kɓa huta, ta wa

drəf hgani ya,» ka'a.

³³ «Gi kəl yu ka ghunadaptá mnduha da kagha. Dina na sagha sagha ka na. Ndanana, wana aṅni demdem ta kəma gha ṅa sna skwi ya mnagha Mgham ṅa mnaṅnata,» ka'a.

Piyer ta gwada ga Kwarney

³⁴ Mbađa Piyer ka zlraftá gwada. Wya ka'a: «Kahwathwata, ndanana grafta yu kazlay: Had Lazglafta ta gala mndu wu kə'a.

³⁵ Inda mndu dər má ma mndəra la wa tsi ta zləṅa hgani, ka maga skwi tdukwa ná, zdəganazda.

³⁶ Ghunafghuna Lazglafta ta gwadani ṅa zwana la Isra'ila ma mnananṅtá Lfida Gwada ta nzaku nda ma Yesu Kristi, ta nzakway ka Mghama inda mnduha, ta həṅ.

³⁷ Nda sna kuni ta skwi ta zlrafta ta hadika Galili, ka zlu'utá tsi ta vli ta hadika Zudiya demdem, tahula kdakwa Yuhwana ta mna gwada, nda ya ta maga batem.

³⁸ Nda sna kuni ka Lazglafta pghəganaghatá mbrakwa Sulkum nda ghuḅa ta Yesu Kristi mnda la Nazaret. Nda sna kuni guli ka Yesu ranaftá inda vli ka maga zdaku, ka mbamba gwal ghurgana halaway ta həṅ, kabga kawadaga Lazglafta nda tsi.

³⁹ Aṅi, nda nza aṅni ka masləmtsəka inda skwi maga tsi ta hadika la Yahuda nda Ursalima. Ka dzatá lu nda ma zləṅafta ta udzu.

⁴⁰ Ka sli'aganaptá Lazglafta nda hafu bađu mahkən. Ka vlanṅtá tsi ta tva maranṅtá ghəṅani.

⁴¹ ṅa tsa aṅni tinlaghu Lazglafta ta zbapta ṅa nzakway ka masləmtsəkani ya. ṅa tsa aṅni si ta za

skwi, ka sa skwi kawadaga nda tsi ya maraṅta tsi ta ghəṅani, tahula sli'agaptani ma taba gwal nda rwa ya. Na inda mnduha demdem a maraṅta tsi ta ghəṅani wa.

⁴² Tsatsi ta mnaṅnata, ka mna kuni ṅa mnduha, ka sladanafta kuni kazlay: Tsatsi sladana Lazglafta ka mnda tsa guma ta ghəṅa gwal nda hafu, nda ya ta ghəṅa gwal nda rwa ka'a.

⁴³ Inda la anabi ná, mnamna həṅ ta ghəṅani kazlay: Dər wati ma mndu ta zlglafta dza'a mutsay ta planatá dmakwani, nda ma mbrakwa hgani,» ka'a.

Saha Sulkum nda ghuḅa ta ghəṅa gwal kul nzakway ka la Yahuda

⁴⁴ Tata mna tsa gwadaḅa ya Piyer, ka saha Sulkum nda ghuḅa ta ghəṅa inda tsa gwal ta sna tsa gwada ya.

⁴⁵ Ka ndərmim inda tsa gwal zlgħay nda ṅuduf nda tsa fafaḅa taṅ ta labə mista Piyer ya kay, ta vlagata Lazglafta ta Sulkum nda ghuḅa ta ghəṅa inda tsa gwal kul nzakway ka la Yahuda ya.

⁴⁶ Ka snə həṅ ta gwadaḅ tsa mnduha ya ta gwadaḅ nda sanlaha ma gwadaḅ. Ka zləzlvu həṅ ta glakwa Lazglafta. Ka Piyer mantša:

⁴⁷ «Dza'a pyafpya lu ta maganaftá batem nda imi ta na mnduha na, ya wana mutsafmutša həṅ ta Sulkum nda ghuḅa manda va amu na ra?» ka'a.

⁴⁸ Ka Piyer guli mantša: «Maganaftá batem ta həṅ nda hga Mgham Yesu Kristi,» ka'a. Tahula tsa, ka ndəḅanata həṅ ta dzvu ṅa nzḅavatani tsəḅakw fitik da həṅ.

11

Rusay Piyer ta skwi ta maguta ma Ursalima

¹ Ka snanťá gwal ghunay nda zwanama ta nza-kway ma hadika Zudiya kazlay: Zlghafzlgħa gwal kul nzakway ka la Yahuda ta gwada Lazglafta guli kə'a.

² Manda vradaghata Piyer da luwa Ursalima, tus gwal zlghay nda ŋuɗuf nda ɗatsa fafaɗa taŋ nda gwada nda Piyer.

³ «Lamla ka da həga ga gwal kul ɗatsaku fafaɗa taŋ, ka za skwa zay kawadaga nda həŋ,» ka həŋ nda tsi.

⁴ Ka zraftá Piyer ta rusay ŋa taŋ turtuk turtuk ka tsa skwi ya luta.

⁵ Ka'a mantsa: «Ma nzakwa ɗa ma luwa Yafa, ta maga du'a yu tama, ka sladighatá sana mazəməzəm. Ka nghanťá yu ta sana skwi dagala manda gatá gwada nzakwani ŋaŋana lu ta wa kuzibiɗimani ta wa kuzibiɗimani ta saha daga ta luwa, ka ndusadivata.

⁶ Ka faftá yu ta iri tida ka vitsay, ka nghanťá yu ta skwiha fwaɗ fwaɗ səla mista taŋ, nda nimtak, nda skwiha ta mbaɗa nda huɗi, nda zarakha mida.

⁷ “Sli'afslí'a għa Piyer ka hana ka, ka za ka ta həŋ,” ka sana lwi gwadgihata.

⁸ “Va a yu Mghama ɗa wa, haɗ skwa mbida nda skwi kul raku ta kɗə lami da wa ɗa wu,” ka yu.

⁹ “Ka nda ra, ka Lazglafta ya ná, ma nghə ka ka skwi kul raku,” ka tsa lwi ya gwadglagata ta luwa ka mahis.

¹⁰ Hkən kə'a vrəglanafta manda va tsaya. Ka vrintá lu ta tsa skwi ya ta luwa.

11 Ta va tsa luwa ya, nda bhadaghata sana mnduha hkən ghunaf lu ta həŋ daga ma luwa Sezare, ŋa slidighata ma tsa həga ta nzaku yu ya.

12 “Ka dza’a ka mista taŋ, yaha ka da dga ghəŋ,” ka Sulkum nda ghuḅa nda i’i. Ka pghaftá na mnduha wana həŋ hadna na ta i’i da luwa Sezare, ka lamə ŋni demdem da həga ga Kwarney.

13 Ka rusaŋnaftá tsa mndu ya kə’a nghanťá duhwala Lazglafta ta sladu ma həga ga taŋ. Ka’a nda tsi mantsa: “Ghuna ta mndu da luwa Yafa ŋa hgaktá Simuŋ, ta hgə lu ka Piyer ya ka sagha tsi,

14 ŋa mnaghunatani ta gwaḁaha ya dza’a klaghaktá mbaku, ŋa kagha nda həga gha tani demdem,” ka’a.

15 Ta zrayzray yu ta gwaḁa tama ná, ka saha Sulkum nda ghuḅa ta ghəŋa taŋ manda va ya ta magaku nda amu taŋtaŋ ya.

16 Ka havaktá yu ta gwaḁa Mgham Yesu ta mnay kazlay: Yuhwana ná, nda imi maga tsatsi ta batem, kaghuni ya, nda Sulkum nda ghuḅa dza’a magaghunafta lu ta batem kə’a ya.

17 Ka si Lazglafta ta vlanťá tsa Sulkum nda ghuḅa ya ta tsa mnduha ya, manda va ya vlama lu ta amu ma zlghafta mu ta Mgham Yesu Kristi ya ní, wa i’i tama ŋa dzanamtá wi ta Lazglafta?» ka’a.

18 Tahula snaŋta taŋ ta tsa gwaḁa ya, ka lóatá həŋ demdem, ka zləzlvu həŋ ta Lazglafta «ta vlanťá tva mbəḁanaftá nzakwa taŋ ta gwal kul nzakway ka la Yahuda kada mutsafta həŋ ta vərḁa hafu tama,» ka həŋ.

19 Tsa ghuya ḁaŋwa ta slata ma kdə fitika dzatá Atiyen sagha ya, ta wutsanató gwal zlghay nda

ɲuduf. Ka sli'aftá sanlaha ka laghwi dikw da luwa Finisi, ta laghu sanlaha da Kiprus, ta laghu sanlaha da Aɲtakiya. Ka mnə həŋ ta gwada Lazglafta ɲa la Yahuda ka zlaɲtá mnay ɲa sanlaha ma mnduha.

²⁰ Mbada sanlaha ma gwal zlgħay nda ɲuduf ta nzakway ka mnduha la Kiprus nda la Sireŋ, ka sli'afta ka laghu da luwa Aɲtakiya, tvə la Grek. Ka mnə həŋ guli ta Lfida Gwada Mgham Yesu ɲa taŋ.

²¹ Kawadaga mbrakwa Mgham Yesu nda həŋ, kəl ndəghata mnduha ka zlgħafta, ka mbədagħutá vgha tvə Mgham Yesu.

²² Ka snanagħatá tsi ta Igliz ma luwa Ursalima. Ka ghunaftá həŋ ta Barnabas da luwa Aɲtakiya.

²³ Manda ɓhadagħatani, ka nghanťá tsi ta zdakatahuda Lazglafta, ka rfu tsi ta rfu. Ka vlaɲťá tsi ta mbraku ta həŋ ɲa gđavata taŋ nda fatá ɲudufa taŋ ta Mgham Yesu.

²⁴ Tsaw tsa Barnabas ya ná, ɲerma mndu ya, mnda zlgħay nda ɲuduf ya ndəghu ndəgha nda Sulkum nda għuđa. Ka sgavagħatá ndəghata mnduha ta zlgħaftá Mgham Yesu.

²⁵ Ka sli'aftá Barnabas ka laghwi da luwa Tarsus, da zba Sawulu.

²⁶ Manda slaftani tida, ka klagagħatá tsi da luwa Aɲtakiya. Təŋ vakwa taŋ hada kawadaga ta ksa slna ma Igliz. Ka tagħə həŋ ta skwi ɲa ndəghata mnduha guli. Ma luwa Aɲtakiya zlrafta lu ta hga gwal zlgħay nda ɲuduf, ka la krista.

²⁷ Ma tsa fitik ya, ka sli'aftá la anabi ma luwa Ursalima ka laha da luwa Aɲtakiya.

²⁸ Mamu sani mataba taŋ ta hgə lu ka Agabus. Ka'a mantsa: «Dza'a slaku maya ta ghəŋa hadik

demdem,» ka'a manda ya mnana Sulkum nda ghuba. Ka slatá tsi tama ma fitika gay Klawdi ta mgham.

²⁹ Ka gwal zlg hay nda nduf sladanata mantsa: «Inda mndu, ka vla tsi ta skwi ya laviñ tsi ta vlay ña tsəghay ña kata zwanama ta nzaku ma hadika Zudiya,» ka həñ.

³⁰ Ka tsakftá həñ, ka vlanťá i Barnabas nda Sawulu, ña klanťá la galata mnduha ma hadika Zudiya.

12

¹ Ma va tsa fitik ya, ka zraftá mgham Hiridus ta ghuya danwa ña Igliz.

² Ka dzatá tsi nda kafay ta Yakubu, zwanamani ma Yuhwana.

³ Ta nghə tsi ná, zďəganazďa tsa skwi ya ta la Yahuda. Ka ksakftá tsi ta Piyer guli ma fitika skala buradi kul had is mida ya.

⁴ Tahula ksakftani, ka tsamťá tsi ma gamak. Ka pghatá tsi ta ghuba sludzi fwaď fwaď ña mbaďay tan ta vgha ta nghay. Tahula kďata ma skala Pak ta ndana tsi ta tsanaghatá guma banluwa.

⁵ Ma tsa ñatá Piyer ma gamak ya tama, ka ñavata Igliz ka maga du'a ka ñdanďa ta ghəñani.

Zlinťá Piyer

⁶ Ta tsa rvidik ña tsakwa vlani ya ta ndana Hiridus ta tsanaghatá guma. Ta hani Piyer nda tsatani ma tsuhwalha his ma takataka sludziha his. Ta nzaku gwal ngha watgha guli nda tvə watgha.

⁷ Gi ka zlagaptá duhwala Lazglafta ka tsuwakanaftá vli ma tsa dzuguvi ya. Ka

nduhudañtá tsi ta Piyer ma ñwazliḅ. «Sli'afslí'a misimmisim,» ka'a nda tsi. Gi stak saha tsa tsuhwalha ya tsa ta dzvani.

⁸ «Hbana banava gha ka sudamta ka ta baḅaha gha,» ka duhwala Lazglafta nda tsi. Ka magatá tsi mantsa. «Fava lguta gha, sawi mista dá,» ka'a nda tsi.

⁹ Ka saghu Piyer ma gamak mista tsa duhwala Lazglafta ya. Zbanḅ a tsatsi kazlay: Kahwathwata na skwi ta magə duhwala Lazglafta na re ari ki na kə'a wa. Zlah suni na skwi na ta fidaghata, ka tsatsi ta ndanay.

¹⁰ Ka tsughwadagaptá həñ ta tanḅaḅa ghuḅa tsa gwal ta ngha mnduha ya, tsughwadapha həñ ta mahisani. Ka lagha həñ tavata sana watgha haf lu nda kufur ta tva lami da huda luwa. Ka gunutá tsa watgha ya ka ghəñani ta wa ira tanḅ. Ka sabə həñ, ka ksafatá həñ ta tvi, gi ka zlanatá duhwala Lazglafta hada.

¹¹ Ma tsa fitik ya zlrafta Piyer ta snañtá skwi ta magaku. «Ndanana, grafta yu dar kazlay: Mgham Yesu ta ghunagatá duhwalani klaptá i'i ma dzva Hiridus nda ya ma inda ghwadaka skwi si ta kumə la Yahuda ta sladighatani,» ka'a.

¹² Na snañtani kazlay: Manda va tsaya nzakwani kə'a, ka sli'afatá tsi ka laghwi da Mari mani ma Yuhwana, ta hgə lu ka Markus ya. Hada, nda hiḅa tskatá vgha mnduha ta maga du'a.

¹³ Ka lagha Piyer dzañtá watgha lamə da həga. Ka gavadaghatá sana marakw ka kwalva, ta hgə lu ka Ruda, da sna lwani.

¹⁴ Ka tsatsaftá tsi ta lwa Piyer, ka rfu tsi ta rfu. Ma ḅa gunatani ta tsa watgha ya ná, ka

hwayaghatá tsi da huḁa hęga da mnay kazlay:
Wa'a Piyer ma bli kę'a.

¹⁵ «Nda ksa ka da skwi ra!» ka hęj nda tsi.
«Kahwathwata ta mna yu,» ka'a ta ghęjani. «Ba
sulkumani ya,» ka hęj.

¹⁶ Mbaḁa Piyer ka gḁavata ta dza watgha.
Manda gunata taŋ ta watgha ka nghanṭá hęj ta
Piyer. Ka ndęrmim hęj.

¹⁷ Kḁkḁkḁ, ka Piyer nda dzvu ka lęanata hęj. Ka
rusanaftá tsi ta hęj ka Mgham Yesu kligiŋta ma
gamak. «Ka dza'a kuni da rusanaftá i Yakubu nda
sanlaha ma zwanama,» ka'a nda hęj guli. Ka gi
sabę tsi ka laghwi da sana vli.

¹⁸ Tsadakwa vlani, ka kḁutá la sludzi katakata.
«Ka wu nuta na Piyer na tama?» ka hęj.

¹⁹ «Psawa manda va psay,» ka Hiridus. Lay, ngha
a wa. Laghani ka ḁaḁawanaptá vli ta tsa gwal si ta
nghay ya. Ka vlatá tsi ta tvi, ŋa pslatá hęj. Tahula
tsa, ka sli'aftá Hiridus ma Zudiya ka laha da luwa
Sezare, ŋa nzḁavata ka fitik tsębakw hada.

²⁰ Ka ḁasaftá mgham Hiridus ta ŋuḁuf katakata
ta ghęja gwal ma luwa Tir nda Siduŋ. Ka dzraftá
tsahaya ta wi ka skwa turtuk ŋa lagha ta kęmani.
Ka sutá hęj ta ghęja Blastus ta nzakway ka zwira
mgham ya. Ka lagha hęj ḁawa dzrafta nda
mgham, kabga ma haḁika tsa mgham ya ta saba
skwi ŋa zay taŋ.

²¹ Baḁu tsa fitik tsaf hęj ya, ka suḁavatá Hiridus
ta lguta ma mgham mghamani, ka nzafta ta
dughurukwani, ka ŋęzlatá tsi baŋluwa.

²² «Lazglafta ta gwada, mndu a wu,» ka mnduha
hlaftá wi.

²³ Gi hadahada, ka dzuñtá duhwala Lazglafta ta Hiridus, kabga kwalani kul vlañtá glaku ta Lazglafta. Ka dughwadutá mtarak, ka mtutá tsi.

²⁴ Mbada gwada Lazglafta ka ta vgha, ka sgaku mbsaka gwal zlgħay nda ḡuduf nda sga.

²⁵ Manda kdññta i Barnabas nda Sawulu ta slna ya ghunaf lu ta həñ da Ursalima, ka vragħutá həñ. Ka klnñtá həñ ta Yuhwana, ta hgə lu ka Markus ya, mista tañ.

13

Zabaptá i Barnabas nda Pwal ḡa dza'a mna Lfida Gwada

¹ Ma Igliza luwa Añtakiya ná, mamu la anabiha nda gwal ta tagħa skwiha ḡa mnduha. Hahəñ na i Barnabas, nda Simeyuna ta hgu lu ka mnda ḡra ya, nda Lukiyus mnda la Sireñ, nda Manaherñ ta glafta kawadaga nda Hiridus, ya si ta ga mgham ta hadika Galili ya, nda Sawulu.

² Ma sana fitik, ka tskavatá həñ ka maga du'a nda sumay. «Hlapwa i Barnabas nda Sawulu ya mataba ghuni, ḡa maga slna ya hgan yu ta həñ,» ka Sulkum nda għuḡa, nda həñ.

³ Tahula kdññta tañ ta tsa suma nda maga du'a ya, ka fanagħatá həñ ta dzvu ta həñ ka zlnñtá həñ.

I Barnabas nda Pwal ma luwa Kiprus

⁴ Ka sli'aftá i Barnabas nda Sawulu, ghunafər Sulkum nda għuḡa ta həñ, ka lagħu həñ da luwa Selusi. Hada ḡlafta həñ ta kwambalu, ka lagħwi ta hadika Kiprus, ta tsavata ma drəf.

⁵ Manda ḡhadagħata tañ da luwa Salamina, ka mnə həñ ta gwada Lazglafta ma həga tagħa skwa

la Yahuda. Kawadaga Yuhwana Markus nda hən
 ɲa zlgħanɲá hən.

⁶ Ka tadaptá hən ta tsa hadík ya ka ɓhadaghata
 da luwa Pafus. Ka slanagħatá hən ta sana dǎgha,
 ta hgu lu ka Baryusuwa, sana mnda la Yahuda ya
 ta niɲtá ghəɲani ka anabi.

⁷ Tavata ɲumna tsa hadík ta tsavata ma drəf ya
 ta nzakwa tsi. Tsa ɲumna ya ná, Sergiyus Palus,
 mndu nda ghunizlak ma ghəɲani ya. Ka hgaftá
 tsi ta i Barnabas nda Sawulu, kabga ta kumay ta
 snanatá gwada Lazglafta.

⁸ Lagha tsa dǎgha ta hgu lu ka Alimas nda gwada
 Grek ya, ka dzadza wa taɲ ka zba mbədiɲtá zlgħay
 nda ɲudufa tsa ɲumna ya.

⁹ Mbaɗa Sawulu, ta hgu lu ka Pwal ya, nda
 ndəghatani nda Sulkum nda ghuɓa, ka vazlaftá iri
 tida.

¹⁰ «Kuslembembera magakwa gha, dagala nana
 mnda gha, zwanja halaway ka, ghuma inda skwi
 tɗukwa ka. Yawu dza'a zlanɲa kagha ta mbədiɲtá
 tva Lazglafta ta nzakway ka tɗukwani na?

¹¹ Kzla tama, wya Mgham dza'a dzughusta, ɲa
 ghulpəta gha. Dza'a nzɗavanzɗa ka, haɗ ka dza'a
 nghanɲá fitik wu,» ka'a. Gi hadahada tɗik vli ta
 wa ira Alimas manda vli girvidík. Ka tatam tsi ta
 tatamaku ka zba mndu ɲa ksay ta dzvu.

¹² Nghanata ɲumna ta tsa skwi ta maguta ya ná,
 ka zlgħaftá tsi nda ɲudufani. Lanafla tsa skwi ta
 taghə lu ta ghəɲa Mgham Yesu ya katakata.

I Pwal nda Barnabas ma luwa Anɲtakiya

¹³ Ka sli'aftá i Pwal nda grahani ka lami da
 kwambalu ma luwa Pafus, ka lagħwi da Perge ta

hadika Pamfali. Ka dġatá Yuhwana Markus ta vgha nda həŋ, ka vraghuta da luwa Ursalima.

¹⁴ Ka sli'iglaftá həŋ ma luwa Perge, ka laghwi da luwa Anṭakiya ta hadika Pisidi. Bađu Sabat, ka lamə həŋ nzata ma həga tagha skwa la Yahuda.

¹⁵ Tahula dzadzanaftha lu ta vli ma deftera zlahá Musa, nda ya ma deftera anabiha, ka maliha ma tsa həga tagha skwa la Yahuda ya nda həŋ mantša: «Zwanama da, ka mamu gwada da kaghuni ŋa vlanṭá mbraku ta mnduha, laviŋlava kuni ta gwaday ndana,» ka həŋ.

¹⁶ Ka sli'aftá Pwal, ka'a nda dzvu nda dzvu mantša: Snawasna la Isra'ila nda inda gwal ta tsəlbu ta kəma Lazglafta!

¹⁷ Lazglafta mnduha la Isra'ila ta zbaptá dzidziha mu ŋa ŋlanafthá həŋ, ma fitika nzakwa taŋ ta hadika Masar. Ka hligiŋṭá tsi ta həŋ ma tsa hadik ya nda mbrakwani.

¹⁸ Ta klay ta vaku fwad mbsak maga tsi ta su'a nzaku nda həŋ ma mtak.

¹⁹ Tahula tsa, ka zadānatá tsi ta mndəra mnduha ndəfáŋ ta hadika Kan'ana, ka vlanṭá tsi ta tsa hadik ya ta həŋ, ŋa ŋatan.

²⁰ Inda tsa nzakwagapta taŋ ya ná, ta klay ta vaku fwad dərmaək nda hutafmbsak.

«Ka vlanṭá tsi ta gwal ŋa tsanatá guma ta həŋ, ha ka sagha ta fitika anabi Samuyel.

²¹ Ka dawu həŋ ta fanamtá mghama taŋ ta həŋ. Ka fanamtá Lazglafta ta həŋ ta Sawulu zwanja Kis, ta sabi ma mndəra la Benzameŋ. Fwad mbsak vakwani ta ga mgham ta ghəŋa taŋ.

²² «Ka mbədanatá Lazglafta ta hul ta Sawulu, ka mbədanamtá ga mgham ta Dawuda ta ghəŋa taŋ.

“Slafsla yu ta Dawuda, zwan̄a Yesay. Zɔɔgihazɔa, dza’a magay ta inda skwi ya ta kumə yu,” ka’a.

²³ Nda ma zivra Dawuda kləganaghata Lazglafta ta la Isra’ila, ta mnda mba mndu, ta nzakway ka Yesu, manda ya tamaf tsi ta imi ta sləmən̄ ya.

²⁴ Ma kɔaku Yesu ka saha, mnanamna Yuhwana ta inda la Isra’ila kazlay: Mbədanafwambəɔa ta nzakwa ghuni, ka magaghunafta lu ta batem guli kə’a.

²⁵ Ndusakwa fitika kɔayni ta slnani, ka’a mantse: “Duŋwa wa ya ka kaghuni nda i’i na? Ya tsa mndu ta kzlə kaghuni ya a i’i wa. Wa a tsatsi ta sagha nda hula ɔa, slaghwa a yu dər ka plaptá zu’a baɔah ma səlani wa,”» ka’a.

²⁶ «Zwanama ɔa, kaghuni ta nzakway ka zivra Abraham, nda kaghuni ta zlən̄a Lazglafta tani, ŋa amu tsghəgamaghata lu ta na gwaɔa ta mbaku na.

²⁷ Tsaw tama, tsatsaf a mnduha ma Ursalima nda mghamha tani ta Yesu wa. Sna a hən̄ ta tsa gwaɔa la anabi ta dzanə lu inda sabat ya guli wa. Ka dzanaghatá hən̄ ta ghən̄a skwi mna la anabi, nda ma dzata tan̄ ta Yesu.

²⁸ Dər ma slanagha a hən̄ ta skwi prək ka dzata ma mndani wu, dzadza ta na mndu na, ka hən̄ nda Pilat.

²⁹ Tahula kɔɔnta magatá skwi manda ya nda vinda ta ghən̄ani ma deftera Lazglafta, ka klaghatá hən̄ dzata ta udza zlən̄ay. Ka klagatá hən̄ ka famta ma kulu.

³⁰ Ama ka sli’aganaptá Lazglafta mataba gwal nda rwa.

³¹ Nda ndəgha fitikani ta mara vgha ŋa gwal ta sli’afta ma Galili kawadaga nda tsi, ka lafi da

Ursalima. Tsa mnduha ya ta nzakway ndanana, ka maslɛmɛtsəkani da mnduha la Isra'ila.

³² Vɛrdɛ aŋni, tsa Lfida Gwada ya ta mnaghunata aŋni. Tsa ta ta imi tanaf Lazglafta ta zɛmɛŋ ta dzidzɛha mu ya nɛ,

³³ magama ta amu, ta nzakway ka zivra taŋ ya Lazglafta, ma sli'aganaptani ta Yesu ma mtaku. Wya skwi nda vinda ma Zabura his:

“Zwanɛ da ka,

gita yata yu ta kagha,”* ka'a.

³⁴ Sli'aganapsli'a Lazglafta ta Yesu ma mtaku, walglaŋta a ta mtuta ŋa fɛgladamtɛ mblani da kulu ŋa rwutani wa.

“Tsaya kɛl Lazglafta ka mnay kazlay:

Dza'a vlaghunavla yu ta tfawi nda ghuɛa, nda fa ghɛŋ tida,

ya tanaf yu ta imi ta slɛmɛŋ ta Dawuda† kɛ'a ya.”

³⁵ Ka'a ma sana vli guli na:

“Had ka dza'a zlanatɛ mnda gha ŋa rwutani ma kulu wu,”‡ ka'a.

³⁶ Ma fitika nzakwa Dawuda nda hafu nɛ, mnda ksanatɛ slna ta Lazglafta ya. Maganamaga ta skwi ta kumɛ tsi. Ka mtutɛ tsi, ka lamtɛ lu tavata dzidzɛhani, ka rwuta tsi.

³⁷ Ama tsa mndu sli'aganap Lazglafta nda hafu ya, walaŋ a rwaku ta ksantɛ tsatsi wa.

³⁸ Mantsa tama zwanama, dɛna ka snanɛta ghuni kazlay: ɛŋka'a ka tsa Yesu ya kɛl lu ka mnaghu-nanɛta nda pla dmakwa ghuni kɛ'a. Traptra zɛha Musa ta klaptɛ kaghuni ma tsa dmakwa ghuni ya.

---

* **13:33** Ngha ta Zabura 2:7. † **13:34** Ngha ta Isaya 55:3. ‡ **13:35** Ngha ta Zabura 16:10.

39 Ama inda mndu ta zlgħaftá Yesu ná, falau' vghani.

40 Daswa ka kuni tama, da slaghunagħatá skwi mnə la anabi kazlay:

41 “Kaghuni gwal ta mna mbrəs nda Lazglafta, nghawangha, ndərmima wa ndərmima, ka zwađutá kuni, kabga dza'a magay yu ta fitika ghuni ta mandərmimi, ya dər ma kinawu rusaghunafta lu ná, grafta a kuni dekdek wu kə'a yaš”».

42 Manda saba i Pwal nda Barnabas ma həga tagħa skwi, «Kdək wakdək, ka vrakta kuni bađu sana Sabat da mnəglaŋnatá na gwađa na,» ka lu nda həŋ.

43 Tahula gazlata mnduha, ka sli'aftá ndəghata la Yahuda nda gwal ta lami nda la da dina la Yahuda mista i Pwal nda Barnabas. Ka ghu həŋ ta yiva. Ka vlə i Pwal nda Barnabas ta mbraku ŋa taŋ. «Dihavawa diha ma zđakatahuđa Lazglafta,» ka həŋ nda həŋ.

44 Sagħa tsa sana Sabat ya, ka tskavatá wər mnduha ma tsa luwa ya demdem ŋa sna gwađa Lazglafta.

45 Nghay la Yahuda ta tsa tskata mnduha ya, ka lamə həŋ nda draku, ka dzadzə həŋ ta wa i Pwal, ka raraza həŋ.

46 Zləŋəŋə a i Pwal nda Barnabas ta həŋ wa. Ka həŋ mantša: «Nda ra má ka tinlaghutá mna gwađa Lazglafta ŋa kaghuni mazlay, ka kwalaghutá kaghuni. Ra a aŋni ka mutša hafu ŋa kđekedzen

wu ka kuni ya, dza'a mbədağhutá vgha ηni nda tvə gwal kul nzakway ka la Yahuda ndana tama.

⁴⁷ Wya skwi mnaηna Mgham Lazglafta:

“Fafa yu ta kagha ka tsuwaɗaka gwal kul nzakway ka la Yahuda,

ηa mnay gha ta gwaɗa ta mbaku* ta ghəηa hadik tender,”» ka'a.

⁴⁸ Snay gwal kul nzakway ka la Yahuda ta tsa gwaɗa ya ná, ka rfu həη ta rfu, ka zləzlvu həη ta Lazglafta. Ka zlghaftá inda gwal thanaf lu ta hafu ηa kdekedzeη, ta həη.

⁴⁹ Ka tutá gwaɗa Mgham Lazglafta ma tsa luwa ya demdem.

⁵⁰ Ka sli'amtá la Yahuda da gagaftá gwal dagaladagala ta zləηa Lazglafta, nda gwal dagaladagala ma luwa tani. Ka ganaktá həη ta giri ηa i Pwal nda Barnabas, ηa ηawaftá həη ma hadika taη.

⁵¹ Ka tukwanatá i Pwal nda Barnabas ta rgitika səla taη ta həη, ka laghwa taη da luwa Ikwaniya.

⁵² Ta ndağhutá ηuɗufa gwal zlghay nda ηuɗuf ma luwa Aηtakiya da rfu, nda ya nda Sulkum nda ghuɓa tani guli.

14

I Pwal nda Barnabas ma Ikwaniya

¹ Manda ɓhadaghata i Pwal nda Barnabas da luwa Ikwaniya, ka lamə həη da həga tagha skwa la Yahuda, ka mnə həη ta gwaɗa Lazglafta. Ma tsa mnay taη ya, ndaɗa a ndəghatá la Yahuda nda la Grek ta zlghafta nda ηuɗuf wa.

---

* **13:47** Ngha ta Isaya 49:6.

² Ama mbaða tsa la Yahuda kul zlgħafta nda ṅuḍuf ya, ka gagaftá gwal kul nzakway ka la Yahuda ṅa gwaftawi nda həṅ ka zba gwada da zwanama.

³ Kulam nda tsa, ka nzdavata i Pwal nda Barnabas ma tsa luwa Ikwaniya ya. Ka mnə həṅ ta gwada Lazglafta ka ṅdaṅda nda fata ghəṅ dar ta Mgham Lazglafta. Vərdá gwada tsa gwada ya, ka Mgham Lazglafta nda həṅ nda ma vlanṭani ta mbrakwa maga mazəməzəṃ, nda mandərmimi ta həṅ.

⁴ Ka dgavaptá mnduha his gamndər ma tsa luwa ya. Gəts ya laha mista la Yahuda, gəts ya laha mista gwal ghunay.

⁵ Ka dzraftá la Yahuda, nda gwal kul nzakway ka la Yahuda, nda maliha taṅ ta wi, ṅa liṅtá i Pwal nda Barnabas nda pala ṅa pslatá həṅ.

⁶ Ka snanaghatá tsi ta i Pwal nda Barnabas. Ka laghu həṅ da díḍifa vgha ma luwa Listra, nda ya ma luwa Derba ta hadika Ikwaniya, nda ya ma luwaha ta wanafta.

⁷ Ka mnə həṅ ta Lfida Gwada ma tsa vliha ya guli.

I Pwal nda Barnabas ma Listra

⁸ Ma tsa Listra ya guli, mamu sana mndu nda rwa səlani ta kul walaṅta mbaḍaṅtá mbaða daga yagata, ta nzakwani hada.

⁹ Ka fata tsi ta sləməṅ ka sna tsa gwada ta mnə Pwal ya. Ka faftá Pwal ta iri tida. Ta nghə tsi ná, mamu zlgħay nda ṅuḍuf da tsi prək ka mbanaftha.

¹⁰ Ka Pwal nda tsi mantsa: «Sli'afslí'a ka sladata ka nda səla gha,» ka'a nda tsi nda lwi dagala dagala. Gi vḍuk kə'a valavata, ka mbaḍə tsi ta mbaða.

11 Nghanata tsa tskata mnduha ya ta tsa skwi maga Pwal ya, ka hlaftá hən ta wi nda gwada Ik-waniya ta nzakway ka gwada tan. «Wana sli'agata lazglaftaha manda mnda səla tsakwam tsakwam da slamaghata*,» ka hən.

12 «Zeyus» nana, ka hən nda Barnabas. «Hesmes» nana, ka hən guli nda Pwal, kabga tsatsi ta gwada.

13 Ka ksagaghatá mndu ta pla tsa Zeyus banaf lu ta həgani ta tva lami da tsa luwa ya ta lghəḡha rkanaf tsi ta rka ta watgha tsa həga ya. Ta kumay tsatsi nda tsa tskata mnduha ya tani, ta planatá ghən ta i Barnabas nda Pwal.

14 Snaḡta tsa gwal ghunay ta nzakway ka i Barnabas nda Pwal ya ta tsa skwi ya, ka kwahinḡá hən ta lḡut ta vgha tan, ka ndadamta da taba tsa tskata mnduha. Ka hən mantsa:

15 «Nawawanawa zwanama, nahgani na dza'a kuni magay na? Mndu aḡni manda va kaghuni tane. Lfida Gwada ḡa aḡni ta kləgaghunaghata, ka zlanḡta kuni ta skwa wuyayha ka mbəḡakta kuni ta vgha tvə Lazglafta ya nda hafu mida, ya ta magaftá luwa nda hadik, nda inda skwiha mida tani.

16 Ghalya ná, zliniszla ta tvi ta mnduha ḡa ksa tvi ya ta kumə hən.

17 Aḡ mndani, ta kwalaghu a Lazglafta ta maranḡá ghənani nda maga zdaku wa. Ta nzəgaghunanza ta imi daga ta luwa, ta magaku skwi ma vwaha ghuni, ta hasl nda hasla kuni ta skwa zay, ta taku ḡudufa ghuni da rfu,» ka hən.

18 Kulam nda va tsa mnay tan mantsa ḡa tan ya, zlahzlah ka hən pyaftá hən ta dza'a pla ghən ḡa tan.

---

* 14:11 Ngha ta Slna gwal ghunay 28:6.

19 Ta ma tsa gwada ya hən, ka sli'adaghatá la Yahuda ma luwa Anṭakiya nda gwal ma luwa Ikwaniya, da baraftá tsa tskata mnduha ya. Ka zləzlərtsə lu ta Pwal ma ɲa dzata. Zlah nda mta tama ka lu ka tsəhidinṭa tahula luwa ta wa mazawa.

20 Ama ka lagha gwal zlgħay nda ɲuduf wanaghatá vgha, ka sli'aftá tsi ka lami da huda luwa.

Gamahtsimani, ka sli'aftá tsi kawadaga nda Barnabas ka laghwi da luwa Derba.

Vraghata da Anṭakiya ta hadika Siri

21 Ka mnə hən ta Lfida Gwada ma tsa luwa ya. Ka mutsaftá hən ta ndəghata gwal ta zlgħafta nda ɲuduf. Tahula tsa, ka vraghatá hən da luwa Listra, nda ya da luwa Ikwaniya, nda ya da luwa Anṭakiya ta nzakway ta hadika Pisidi ya.

22 Ka vlanṭá hən ta mbraku ta tsa gwal zlgħay nda ɲuduf ya, ɲa dihavata taɲ ma zlgħay nda ɲudufa taɲ. «Nda ma ghuya danwa kavghakavgha dza'a lama lu da ga mghama Lazglafta,» ka hən, nda hən.

23 Ka paghanamtá hən ta gwal ɲa ngha mnduha ta hən ma inda vla guya ta ghəɲa mnduha Lazglafta. Tahula ndəbata taɲ ta dzvu kawadaga nda suma, ka fanamtá hən ta tsa mnduha ya ma dzvu ta Lazglafta, ya zlgħaf hən.

24 Ka sli'aftá hən ka laghwi nda ta hadika Pisidi, ka bhadaghatá hən ta hadika Pamfali.

25 Ka mnə hən ta gwada Lazglafta ma luwa Perge. Ka sli'aftá hən ka laha da luwa Atali.

26 Ka sli'aftá hən nda kwambalu hada guli, ka laghwi da luwa Anṭakiya ta nzakway ta hadika Siri

ya. Ma tsa luwa ya mutsafta hən ta zɔakatahuda Lazglafta ɲa maganata slna ya kɔa hən ta magay.

²⁷ Manda ɔhadaghata taɲ, ka tskanata hən ta Igliz, ka rusu hən ɲa taɲ ta inda skwi ya magə Lazglafta nda hən, nda ya kə'a guninistá tva zlghay nda ɲuduf ta gwal kul nzakway ka la Yahuda guli.

²⁸ Ka hanavata i Pwal nda Barnabas katakata ma luwa Aɲtakiya kawadaga nda gwal zlghay nda ɲuduf.

15

Tskata vgha ma Ursalima

¹ Mamu sana mnduha ta sli'afta ta hadika Zudiya, ka lagha da Aɲtakiya da taghay ɲa zwanama kazlay: «Ka tsa a kuni ta fafaɔa ghuni manda ya mna zlahu Musa wu katsi ná, mbaf a kuni wa» kə'a.

² Zɔɔgana a tsa tagha skwa taɲ ya ta i Pwal nda Branabas wa. Ka zlerɔa hən ta wi nda hən ta ghəɲani ka ɲɔaɲɔa. Ka lu tama mantsa: Ka la i Pwal nda Barnabas nda sanlaha mataba mu da Ursalima slanaghatá gwal ghunay, nda la galata mndu, ka tsinta hən ta gwada ta ghəɲani, ka hən.

³ Ka klaftá gwal zlghay nda ɲuduf ta skwi ɲa mbada taɲ. Ka ksafatá hən ta tvi nda ma Finisi nda ya nda ma hadika Samari, ka dza'a nda rusay, ka gwal kul nzakway ka la Yahuda zlghaftá Mgham Yesu. Ka rfu inda zwanama ta rfu katakata ta ghəɲani.

⁴ Bhadaghata taɲ da Ursalima, ka tsu'aftá Igliz, nda gwal ghunay, nda la galata mndu, ta hən. Ka rusu hən ɲa taɲ ta skwi magə Lazglafta nda hən.

⁵ Mbaɗa sanlaha mataba la Farisa ta zlgħaftá Yesu, ka sli'avafta. «Datsay gwal kul nzakway ka la Yahuda ta fafad, ka maga həŋ ta skwi ya mna zlahá Musa guli,» ka həŋ.

⁶ Ka tskavatá gwal ghunay nda la galata mndu, ŋa nŋha gwada ta ghəŋani.

⁷ Ka gwadanagħatá həŋ ta gwada katakata ta ghəŋani. Ka sli'aftá Piyer, ka'a mantsa: «Zwanama, nda sna kuni manda ghalya kazlay: Mataba ghuni zbapta Lazglafta ta i'i ŋa mnananťá Lfiɗa Gwada ta gwal kul nzakway ka la Yahuda, kada sanťa həŋ ŋa zlgħafta taŋ kə'a.

⁸ Ka maranťá Lazglafta ya nda sna ta ŋudufa inda mndu, ka tsu'aftá həŋ nda ma vlanťani ta Sulkum nda ghuɓa ta həŋ manda ya vlama tsi ta amu ya guli.

⁹ Haɗ sana skwi dgana Lazglafta ta amu nda hahəŋ manda ghuɓinťani ta ŋudufa taŋ, ma zlgħafta taŋ wa.

¹⁰ Ndanana tama ní, kabgawu ta kəl kuni ka zlurga Lazglafta nda fanagħatá gwal zlgħay nda ŋuduf ta ndəgaku ya trap dzidziha mu nda amu tani guli ta kərtay na?

¹¹ Nda ma zɗakatahuda Mghama mu Yesu Kristi fatá ghəŋa amu ta mbaku manda va hahəŋ guli,» ka'a.

¹² Sew, ka tsa tskatá vgha ya nzata. Ka zlraftá i Barnabas nda Pwal ta rusa mazənzəmhá nda skwa mandərmimi maga Lazglafta nda ma hahəŋ mataba gwal kul nzakway ka la Yahuda.

¹³ Kɗakwa taŋ ta gwada ta gwada, ka zlraftá Yakubu ta gwada, ka'a mantsa: «Zwanama, swidwa!

14 Rusamaf rusa Simuŋ ká Lazglafta zlraftá ng-hapta ka gwal kul nzakway ka la Yahuda, ka zabaptá tsi mataba taŋ ta gwal ŋa nzata ka ŋani.

15 Ka guram nda tsaya gwadata la anabi ta gwada taŋ, manda ya nda vinda kazlay:

16 “Tahula tsaya dza’a vragavra yu, ŋa bəglafta da ta həga Dawuda ta zluta ya. Ŋa payafta da ta tsa badzatani ya, ka sladanafta.*

17 Mantsa ya dza’a kəl hamata mnduha, ka tsa gwal kul nzakway ka la Yahuda hagaf yu ŋa nzakway ka ŋa da ya ka psa i’i, ka Mgham Lazglafta ta maga tsa skwiha ya

18 mnata daga manda ghalya.”

19 Ka kdə Yakubu ta mna gwadani. Ma vlan lu ta ghuya danwa ta gwal kul nzakway ka la Yahuda ta mbəďaktá vgha da Lazglafta, ka i’i nda ŋa da.

20 Skwi ŋa vindanaftá həŋ na: Zlanŋta taŋ ta wuya skwi, nda hliri, nda za skwi bərtá lu nda bərtat†, nda za us, kabga

21 daga ma nzakwagaptá, mamu mnduha ta mna gwada Musa ma inda luwa. Ta dzadzanay lu guli inda fitika Sabat ma həga tagha skwa la Yahuda,» ka’a.

Tsgħa ta lwi ŋa gwal kul nzakway ka la Yahuda

22 Mantsa tama, ka ndanatá gwal ghunay nda la galata mndu, nda gwal zlghay nda ŋuduf, ta pasaptá mnduha mataba taŋ ŋa ghunay da Anŋtakiya kawadaga nda i Pwal nda Barnabas. Ka psaptá

---

* 15:16 Ngha ta Amus 9:11-12. † 15:20 Ngha ta Levitik 18:6-18 nda Levitik 17:10-16.

həŋ ta i Yuda ta hgu lu ka Barsaba ya, nda Silas. Nda sgit ta həŋ his his mataba zwanama.

²³ Wya ka həŋ vindanamtá delewer ta həŋ ma dzvu:

«Aŋni gwal ghunay nda la galata mndu ya ta ga zgu ŋa ghuni zwanama ta nzakway mataba gwal kul nzakway ka la Yahuda ma luwa la Aŋtakiya, ta hađika Siri nda ya ta hađika Silisi.

²⁴ Snaŋnagha sna gwada ta ghəŋa sanlaha ma mndu ta sli'afta da aŋni, ka lafi da kɔaghunafta kawadaga nda graha ŋni i Barnabas nda Pwal.

²⁵ Ka nzanaghatá ŋni demdem ta ghəŋani, ka dgaptá hya mida. Ka zabaptá ŋni ta mnduha ŋa ghundaghunafta kawadaga nda graha ŋni i Barnabas nda Pwal.

²⁶ Hahəŋ gwal ta vlatá hafa taŋ ŋa maganatá slna ta Mghama mu Yesu Kristi.

²⁷ IYuda nda Silas ta ghunədaghuŋaŋta ŋni mista taŋ, ŋa rusaghunafta taŋ nda wubisima taŋ ta va na skwi vindaghunaf ŋni na.

²⁸ Skwi ta zdəganatá Sulkum nda ghuɔa nda aŋni tani ná, va a ŋni ta faghunaghatá ndəgaku, ka malaghutá ya ta raku tkwe' ka magay wa. Wya skwi ŋa magay ghuni:

²⁹ Yaha kuni za slu'a skwa wuyay, yaha kuni za us, yaha kuni da za slu'a skwi bərta lu nda bərta, yaha kuni hliri‡. Ka zlanzla kuni ta maga tsa skwiha ya katsi ná, magamaga kuni ta skwi đina. Ləŋləŋ ka kuni nzata,» ka həŋ.

³⁰ Ka zlanjtá i Pwal nda Barnabas nda Yuda nda Silas ta həŋ ka laghwi da Aŋtakiya. Ka tskanatá həŋ

---

‡ 15:29 Ngha ta Slna gwal ghunay 15:20.

ta gwal zlgħay nda ɲuɖuf, ka vlanɲá həŋ ta tsa skwi vindanaf lu ya ta həŋ.

³¹ Tahula dzaŋafta, ka rfu həŋ demdem ta rfu nda mbraku ya vlan lu ta həŋ.

³² I Yuda nda Silas ta nzakway ka la anabi ya, ka nzɖavata həŋ ta mna gwaɖa ɲa tan ɲa lɔa ɲuɖuf ɲa tan, ka mbra həŋ ma zlgħay nda ɲuɖuf.

³³ Tahula nzɖavata tan tsəbakw fitik hada, «ka ɓhata kuni ɖughwana tama zwanama!» ka gwal zlgħay nda ɲuɖuf nda həŋ, ɲa vra tan slanagħatá gwal ta ghunaftá həŋ. [

³⁴ Sli'af a yu wu, ka Silas ka nzaghuta hada.]

³⁵ Ka nzatá i Pwal nda Barnabas ma luwa Anɲakiya. Ka taghə həŋ ta skwi ɲa mnduha, ka mnə həŋ ta gwaɖa Mgham Lazglafta kawadaga nda sanlaha ma mnduha.

Dga vgha i Pwal nda Barnabas

³⁶ Tsəbakw fitik tahula tsa, «vru u vra da inda vli mana u ta gwaɖa Mgham Lazglafta, ka dza'a u naghanagħatá zwanama, ka kinawu nzakwa tan,» ka Pwal nda Barnabas.

³⁷ Si ta kumay Barnabas ta klintá Yuhwana ta hgu lu ka Markus ya, mista tan.

³⁸ Lanaf a tsa dza'ani mista tan ya ta Pwal wu, kabga daga ta haɖika Pamfali ta tsagħutá tsi ta vgha ka kwalagħutá kɖa dza'a maga slna kawadaga nda həŋ.

³⁹ Ka zlerɖanaftá həŋ katakata, ka dgatá həŋ ta vgha. Ka klagħatá Barnabas ta Markus mistani, ka ɲlaftá həŋ ta kwambalu ka lagħwi ta haɖika Kiprus.

⁴⁰ Ta zba'atá Pwal ta Silas. «Mista gha ka Lazglafta!» ka zwanama nda Pwal, ka sli'aftá tsi ka laghwi.

⁴¹ Ka rə tsi ta hadika Siri nda hadika Silisi, ka vla mbraku ŋa Igliz.

16

Pghafta Timute ta i Pwal nda Silas

¹ Ka ɓhadaghatá Pwal da luwa Derba, nda ya da luwa Listra guli. Mamu sana mnda Zlghay nda ŋuduf hada, Timute hgani. Makwa la Yahuda ta nuta ka mnda zlghay nda ŋuduf ta yata. Mndəra la Grek dani.

² Ta ghubay tsa zwanama ta nzakway ma luwa Listra nda ya ma luwa Ikwaniya ya ta Timute.

³ Ka kumaftá Pwal ta klay ta səlani, ka klə tsi. Ka tsanatá tsi ta fafaɗ, yaha gwaɗa da la Yahuda ta nzakway ma tsa vli ya, kabga nda sna həŋ demdem kazlay: Mndəra la Grek dani kə'a.

⁴ Ma inda luwa ta ɓhadaghata həŋ, ta mnay həŋ ŋa inda gwal zlghay nda ŋuduf ta skwi ya tsin gwal zlghay nda ŋuduf nda la galata mndu ta ghəŋani ma Ursalima. Tsaya skwi ŋa snata ghuni ka həŋ ta mnay ŋa taŋ.

⁵ Ka mbrə Igliz ta vgha ma zlghay nda ŋuduf, ka saku mbsaka taŋ inda fitik.

Fanaghata suni ta Pwal ma Truwas

⁶ Ka pyaftá Sulkum nda ghuɓa ta i Pwal nda Silas, ka mna gwaɗa Lazglafta ta hadika Asiya. Ka sli'aftá həŋ ka laghwi nda ta hadika Frizi nda ya ta hadika Galat.

⁷ Ndusadaghata taŋ ta hadika Misiya, ka kumə həŋ ta dza'a ta hadika Bitani, ama vlan a Sulkuma Yesu ta tvi ta həŋ wa.

⁸ Ka kdəŋtá həŋ ta dza'a nda ta hadika Misiya, ka ɓhadaghata həŋ da luwa Truwas.

⁹ Hada, ka nghanťá Pwal ta sana mnda la Mekaduniya ta sladu ta kəmani ma suni, ta mnay ŋani kazlay: «Sawi da Mekaduniya da kata aŋni kə'a.»

¹⁰ Tahula fanaghata tsa suni ya ta Pwal, ka gi psə ŋni ta tva dza'a da Mekaduniya, kabga grafgra ŋni kazlay: Ta hga aŋni Lazglafta ŋa kla Lfida Gwada da hada kə'a.

Zlghafta Lidiya ta Yesu ma luwa Filipiya

¹¹ Ka lamə ŋni da kwambalu ma luwa Truwas, ka ksafťá ŋni ta tva dza'a da luwa Samutra ta tsavata ma drəf ya. Gamahtsimani, ka laghu ŋni da luwa Nyapulis.

¹² Ka sli'afťá ŋni hada ka laghu ŋni da luwa Filipiya. Tsaya luwa dagala ta tsa hadika Mekaduniya ta nzakway ma dzva la Ruma ya. Tsəbakw fitika ŋni gerger ma tsa luwa ya.

¹³ Bađu fitika Sabat, ka saghu ŋni ma huđa luwa ka laghwi tawa ghwa, dza'a slafsla ŋni ta vla ndəba dzva la Yahuda hada ka ŋni sizlay. Ka slaftá ŋni ta tskata mi'aha. Ka mnə ŋni ta gwada ŋa taŋ.

¹⁴ Lidiya hga sana marakw mataba taŋ, makwa luwa Tiyatir ya. Lguta dva ya nda bla nda bla dzvani ta dzawə tsi. Ta zləŋay ta Lazglafta guli. Ka fatá tsi ta sləməŋ ka sna gwada ŋni. Ka gunanəŋťá Lazglafta ta ŋuďufani, ŋa tsu'a tsa gwada ta gwadə Pwal ya.

15 Ka maganafta lu ta batem nduk nda la ga taŋ tani. «Ka grafgra kuni kazlay: Zlg hafzlg ha yu ta Mgham Yesu kə'a, sawa da ini» ka'a ka mbladaghatá aŋni da taŋ.

Nzaku ma gamak ma luwa Filip

16 Ta dza'a ŋni da vla maga du'a ma sana fitik, ka gəmatá ŋni nda sana makwa ka kwalva ksu ghwadaka sulkum ta vlaŋtá mna skwi dza'a magaku ta kəma. Dagala tsemi ta tsanakta tsi ta daŋahəgani, nda tsa ma slayaŋslayaŋani ya.

17 Ka gi mbadə tsi mista ŋni nda i Pwal. «Nana mnduha na ná, gwal ksanatá slna ta Lazglafta ta luwa ya, tva mbaku ta mnaghunata həŋ!» ka'a ta dza'a nda guguday.

18 Nda za fitikhani ta mna tsa gwada ya tama, ka psanaghatá tsi ta Pwal. «Nda hga Yesu Kristi, sabsa ma na makwa na,» ka'a nda tsa ghwadaka sulkum mida ya. Ka gi sabə tsi mida hadahada.

19 Nghay la daŋahəgani ma tsa makwa ya ta kwala taŋ kul fəglaftá ghəŋ ta mutsa tsemi, ka hlaftá həŋ ta i Pwal nda Silas, ka hlaghatá ta dawadawa ta kəma gwal dagala dagala.

20 Ka hladaghatá həŋ ta həŋ da mnda tsa guma la Ruma. Ka həŋ mantsa: «Gwada ŋa kətsida mnduha klamak nana mnduha la Yahuda na.

21 Ka taghamatá nzaku kul nghamata, kul ramata tsu'ay mu, kul ramata ksay mu ta slna nda tsi, na amu ta nzakway ka la Ruma na,» ka həŋ.

22 Ka pghaftá dəmga ta vgha ta həŋ. Ka susudaghutá gwal guma ta lguta i Pwal nda Silas. «Sləvawa həŋ nda krupi,» ka həŋ.

²³ Tahula sləvaptá həŋ, ka hlaghatá lu ta həŋ da gamak. «Ka ngha ka ta həŋ dīna,» ka lu nda mnda ngha gamak.

²⁴ Na mnanata lu ta tsa gwada ya ta mnda ngha gamak, ka hlaghatá tsi ta həŋ da huda həga. Ka tsatsamtá tsi ta səlahə taŋ ma udzu.

²⁵ Ma takala tama, ka magə i Pwal nda Silas ta du'a, ka falaha nda zləzlvə Lazglafta. Ta snaysnay hamata la vu'a.

²⁶ Gi ka ghudzavafťá hadík, ka gigdavafťá tughwa tsa gamak ya. Gi ka gwanutá inda watgha tida, ka pwalutá zida ta inda la vu'a.

²⁷ Ka sli'avatá tsa mndu ta ngha həŋ ya. Kə'a kə'a ná, nda gwana tsa gamak ya. Ka tsəhagaptá tsi ta budgwani ŋə dzuvťá vghani, ba sli'aghuslia inda la vu'a kə'a sizlay.

²⁸ «Ma dzuv ka ta vgha gha, wana ŋni demdem hadna,» ka Pwal gugudata.

²⁹ «Pinifwa vu ya,» ka tsa mnda ngha vu'a ya, ka ndadamťá tsi zləmbatá ta kəma i Pwal nda Silas, ta ghudzaku vghani da zləŋ.

³⁰ Tahula tsa ka hligiŋťá tsi ta həŋ. Ka'a nda həŋ mantsa: «Mghamha da, nu dza'a yu magata ka da mbafta yu na?» ka'a.

³¹ Ka Pwal nda Silas mantsa: «Zlghafzlgħa ta Mgham Yesu Kristi, ka mbafta ka, kagħa nda la ga ghuni tani,» ka həŋ.

³² Ka mnanatá həŋ ta gwada Mgham Lazglafta, ŋə tsatsi nda la ga taŋ tani demdem.

³³ Ka hlaghatá tsi ta həŋ ta va tsa rvidík ya ka lagħwi ghubinistá lkuha taŋ. Ka gi maganaftá lu ta batem ta tsa mndu ya nda la ga taŋ tani demdem.

³⁴ Ka klaghatá tsi ta i Pwal nda Silas da taŋ, ka

zunustá skwi ta həŋ. Ka rfu tsa mndu ya nda la ga taŋ tani ta rfu, kabga zlgħafta taŋ ta Lazglafta.

³⁵ Tsadákwa vli, ka ghunaftá gwal tsa guma ta mnduha da tsa mnda nḡha vu'a ya kazlay: Zliŋzla ta həŋ kə'a.

³⁶ Ka mnda nḡha vu'a lami mnanatá Pwal mantša: «Zliŋzla ta həŋ, ka gwal tsa guma tsghadiktá lwi, sabwasa, ka dza'a kuni nda zdaku,» ka'a.

³⁷ Ka Pwal nda tsa gwal ghunadagħa lu ya mantša: «Tsaŋnagħa a lu ta guma wu, ka gi slvaptá lu ta aŋni ta kəma mnduha, ka pghamtá aŋni ma gamak, ta aŋni ta nzakway ka mnduha la Ruma ná, gi ndanana ná, sabwa sa kdekdek ka lu nda aŋni ra? Magava a tsaya mantša wa! Sagħa hahəŋ kaghəŋa taŋ zliŋnista,» ka'a.

³⁸ Ka sli'aftá tsa gwal ghunadagħa lu ya ru-sanaftá gwal tsa guma. Ka ksiftá zləŋ ta həŋ, snaŋər həŋ kazlay: Mnduha la Ruma i Pwal nda Silas kə'a.

³⁹ Ka lagħa həŋ da ndəba dzvu, ka həŋ mantša: «Ga ghunaga ŋni ta dmaku,» ka həŋ. Ka hliḡiŋtá həŋ ta həŋ ma gamak. Ka ndəbanatá həŋ ta dzvu ta həŋ ŋa sli'apta taŋ ma tsa luwa ya.

⁴⁰ Saba i Pwal nda Silas ma gamak, ka lagħu həŋ da Lidiya. Tahula nḡhanagħata taŋ ta zwanama, ka vlanjtá mbraku ta həŋ ka sli'aftá həŋ ka lagħwi.

17

I Pwal nda Silas ma luwa Tesalunik

¹ Ka ksagħatá həŋ ta tvi nda ma luwa Amfipulis ka zlagagħata nda ma luwa Apuliniya, ka

6haghata hən da luwa Tesalunik. Hada, mamu həga tagha skwa la Yahuda.

² Hkən Sabata Pwal ta lami ta ghən ta ghən manda ya snu tsi. Ka zlərdə tsi nda hən ta skwi nda vinda ma deftera Lazglafta.

³ Ka paslay ŋa taŋ, ka mnay kazlay: Dza'a ghuyə ghuya Kristi ta danwa, dza'a sli'agapsli'a nda hafu mataba gwal nda rwa kə'a. «Tsəna Yesu ta mnə yu ŋa ghuni na ná, tsaya tsa Kristi ya,» ka'a.

⁴ Ka tdaghata tsa gwada ya ta ghunislaka sanlaha ma la Yahuda ta snay, ka laghu hən mista i Pwal nda Silas. Mantsa ya ndəghata la Grek ta zləŋa Lazglafta, nda ndəghata sanlaha ma mi'aha dagaladagala guli.

⁵ Ka ndəghanaftá draku ta ŋudufa sanlaha ma la Yahuda, ka hlafta hən ta la tanda ma luwa, ka sli'anafta hən ta ŋudufa mnduha. Ka sli'adaghata hən da Yasuŋ, ka zbə hən ta i Pwal nda Silas ŋa hla hən ta kəma mnduha,

⁶ slanagha a hən ta hən wa. Ka ksaghatá hən ta Yasuŋ nda sanlaha ma zwanama ta kəma gwal ta tsa guma ma luwa. Ka hən mantsa: «Nana mnduha na ta kətsidanaftá mnduha ta ghəŋa hadik, ka sagha hən da amu ndanana,

⁷ ka tsu'afta Yasuŋ ta hən ga taŋ. Had hən ta sna zlahu ya ta fata mgham Sezar wa. Mamu sana Mgham ta hgə lu ka Yesu, ka hən ta mnay,» ka hən.

⁸ Snaŋta mnduha ma tsa luwa ya nda gwal ta tsa guma ta tsa gwada ya, ka sli'avaftá hən.

⁹ Ka platá i Yasuŋ nda tsa sanlaha ma zwanama ya ta bika kada zliŋta gwal ta tsa guma ta hən.

I Pwal nda Silas ma luwa Bere

¹⁰ Girvidik tama, ka kdikiñtá gwal zlgħay nda ñuduf ta i Pwal nda Silas da luwa Bere. Bħadaghata tañ da hada, ka lamə həñ da həga tagħa skwa la Yahuda.

¹¹ Mal la Yahuda ma Bere zdakwa ghəña tañ ka gwal ma luwa Tesalunik, kabga fafa hahəñ ta ghəña tañ kahwathwata ka sna gwada Lazglafta. Inda fitik həñ ta vitsa vindatá skwi ma deftera Lazglafta ña nghay ka manda va tsaya tsi re, ka manda va tsaya a wa a tsa skwi ta mnə Pwal ña tañ ya.

¹² Nda ndəgha la Yahuda ta zlgħafta nda ñudufa tañ. Mantsa ya ndəghata mi'aha dagaladagala mataba la Grek nda zgwana tañ tani.

¹³ Snañta tsa la Yahuda ma luwa Tesalunik ya kazlay: Wa'a Pwal ta mna gwada Lazglafta ma luwa Bere kay guli kə'a, ka sli'adaghata həñ da tsa luwa ya sli'anaftá ñudufa mnduha.

¹⁴ Ka gi kdikiñtá zwanama ta Pwal nda ta wa drəf, ta nzaghuta i Silas nda Timute ma luwa Bere.

¹⁵ Ka klagħatá gwal pghay ta Pwal, tep da luwa Atina. Ma sli'a tañ ka vru, ka mnanatá Pwal ta həñ kazlay: Ka sagħa i Silas nda Timute slidighata misimmisim ya kə'a.

Pwal ma luwa Atina

¹⁶ Ma tsa nzakwa Pwal ta kzla i Silas nda Timute ma luwa Atina ya, ka nanaghanťá tsi ta skwa wuyayha ma tsa luwa ya, ka kuzlanaftá tsi ta ñuduf katakata.

¹⁷ Mantsa tama, ka ghu tsi ta yiva nda la Yahuda, nda ya nda gwal ta zləña Lazglafta ma həga tagħa skwa la Yahuda. Mantsa ya guli nda inda mndu ta guyatá tsi nda həñ ta dawadawa vli inda fitik.

18 Mamu gwal ta tagha dzaṅa tva mbaḍa gwada ta hgə lu ka la Ipihuri, nda Situyikiya ta mbaḍa gwada nda tsi guli. «Nu ta yə na mndu na katək na?» ka sanlaha. «Gwada ta sana Lazglafta kul had hadna ta gwadə tsi.» Ka sanlaha, kabga snay taṅ ta mnay Pwal ta gwada ta Yesu nda sli'agapta ya sli'agap tsi mataba gwal nda rwa.

19 Ka klaghatá həṅ ta Pwal mista taṅ, ka kladaghata ta kəma gwal dzra gwada ta sana kudunur ta hgə lu ka Ariyupas. «Dza'a snaṅnamsna ka ta na lfida skwi ta taghə ka na rki na?

20 Nana gwada ta mnə ka na ná, ka lfidani nza-kwani da aṅni. Ta kumay ṅni ta snaṅta klatá ghəṅani,» ka həṅ nda tsi.

21 Inda la Atina nda la matbayha ma tsa luwa ya, tsa lfida skwi yeya ta gwagwadu lu, ta snə lu kwenkwen.

22 Ka sladatá Pwal ta kəma tsa gwal dzra gwada ya, ka'a mantša: «Kaghuni mnduha la Atina, ta nghadaptá yu dər ndigandiga ná, ṅanaṅa kuni ta dina.

23 Ma fitika ranafta da ta vliha ma na luwa ghuni na ná, ka slaslanaghatá yu ta skwiha ta ndəbu kuni ta dzvu ṅa taṅ. Ka slaftá yu ta gwir vindaf lu ta skwi tida kazlay: ṅa Lazglafta kul snaṅta lu kə'a. Mantša nzakwani, tsa skwi ta ndəbu kuni ta dzvu ṅani kul snaṅta kuni ya ná, tsaya sagha yu da mnaghunata.

24 Tsaya Lazglafta ta magaftá hadik nda inda skwi tida tani. Tsatsi Mgham ta ghəṅa luwa nda hadik. Had ta walaṅta nzaku ma həga ya baf mndu nda dzvani wa.

25 Psaṅ a ta katu da mnda səla ṅa vlaṅtá skwi wa.

Had skwi pda tsatsi guli wa. Tsatsi ta famta hafu ma inda mndu ta kəl mndu ka hafu. Tsatsi guli ta vlata inda hamata skwi.

²⁶ Nda ma mndu turtuk zlagagiŋta tsi ta inda mnduha, ka pghata həŋ təb̄sa' ta ghəŋa hadik demdem. Ka daganatá fitika inda skwi, kwakwaranaha ta inda taŋ ta hadik ŋa nzakwa taŋ.

²⁷ Mantsa ya kə'a magafta, kabga ŋa zbay taŋ ta Mgham Lazglafta, ma tatamay taŋ ta zbay. Aŋ mndani, di'ŋaghū a nda amu wa.

²⁸ Əŋka'a ka tsatsi ta kəl mu ka nzaku nda hafu, dər ta kəl mu ka gigdávata, dər ta kəl mu ka nzaku. Mantsa ya mnata gwal fa laha mataba ghuni guli: "Kahwathwata mndəra taŋ amu guli," ka həŋ.

²⁹ Ka si mndəra taŋ ma Lazglafta amu ya, ra a ka ndanay mu ta granaftá Lazglafta nda tsa skwa wuyayha tsatsaf lu nda dasu, nda ya nda kufur, nda ya nda pala tsana a mnda səla ka ghəŋani ta magafta ya wa.

³⁰ Nəw lu 6a, ka Lazglafta nda mnduha daga manda ghalya, kabga kwala taŋ kul snəŋta. Ndanana tama, ta hga mnduha Lazglafta ma inda vli ka mbədanafta həŋ ta nzakwa taŋ,

³¹ kabga fafa ta fitik ŋa tsanaghata guma nda tvani ta inda ghəŋa hadik. Zbapzba Lazglafta ta mndu ŋa maga tsaya ka sli'aganaptá tsi mataba gwal nda rwa. Manda tsaya maranaŋta Lazglafta ta inda mndu kazlay: Tsatsi vərda mnda tsa guma zbap yu.» ka'a.

³² Na tsa snəŋta taŋ ta mnay Pwal ta gwada ta sli'agapta mataba gwal nda rwa ya, ka ghubasu sanlaha nda ghubasa ta Pwal. «ŋa snəŋlanavata

ɲni baɖu ma sani ta tsa gwaɖa ta mnə ka ya,» ka sanlaha.

³³ Ka sli'afta Pwal mataba taɲ ka laghwi.

³⁴ Mataba va tsaya ná, mamu sanlaha ta zlgħafta, ka laghu həɲ mistani. Mataba taɲ, mamu Deniz, ta nzakway tekw tsatsi mataba gwal ta dzra gwaɖa ma Ariyupas, nda sana marakw Damaris hgani, nda sanlaha guli kawadaga nda həɲ.

18

Pwal ma luwa la Kwareɲt

¹ Tahula tsa, ka sli'aftá Pwal ma luwa Atina, ka laghwi da luwa Kwareɲt.

² Hada, ka guyatá tsi nda sana mnda la Yahuda ta hgu lu ka Akilas, ya lu ta haɖika Puɲ. Sli'aftani yeya ta haɖika Italiya kawadaga nda markwa taɲ Priskila, kabga ka sli'apsli'a inda la Yahuda ta haɖika Ruma ka mgham Klawdi mnata. Ka guyaftá Pwal ta vgha nda həɲ.

³ Ka skwa turtuk slna ta magə həɲ. Həga tumpul ta dáɖah həɲ. Tsaya kəl Pwal ka gwaftá vgha nda həɲ.

⁴ Inda fitika Sabat Pwal ta zlərdá gwaɖa ma həga tagha skwa la Yahuda, nda la Yahuda nda ya nda la Grek, kabga ta kumay ta tɖaktá həɲ ɲa zlgħaftá gwaɖa Lazgħafta.

⁵ Manda zlanɲa i Silas nda Timute ta haɖika Mekaduniya, ka lagha slanagħatá Pwal, ka vzatá Pwal ta ghəɲani ka mna gwaɖa. Ka paslə tsi ɲa la Yahuda kazlay: Yesu ná, Kristi ya kə'a.

⁶ Ka grunɲá la Yahuda ka rarazay. Mbaɖa Pwal ka tukwanatá rgitika lɲutani ta həɲ. Ka'a nda həɲ mantsa: «Ta ghəɲa ghuni ka skwa ghuni, daga

ndana nda sli'a yu tvə gwal kul nzakway ka la Yahuda,» ka'a.

⁷ Ka sli'aftá tsi hada ka lagha da sana mndu, Tirtiyus Yustus hgani. Ta zləṅay tsa mndu ya ta Lazglafta. Tavata həga tagha skwa la Yahuda həga taṅ.

⁸ Ka zlghaftá Krispus ta nzakway ka mgham ta ghəṅa həga tagha skwa la Yahuda ta Mgham Yesu, mantša ya la ga taṅ guli. Nda ndəgha gwal ma Kwareṅt guli ta snəṅtá gwada Pwal, ka zlghaftá həṅ, ka maganaftá lu ta batem ta həṅ.

⁹ Ta sana rvidik, ka gwadganatá Lazglafta ta Pwal nda ma suni. Ka'a mantša: «Yaha zləṅ da ksafatá kagha da haftá ka ta wi Pwal, kdəṅ gwaday.

¹⁰ Kawadaga yu nda kagha, had mndu dza'a walaṅta faftá dzvu ta kagha ṅa ghuya daṅwa ṅa gha wa. Nda ndəgha mnduha da ta ma na luwa na,» ka'a.

¹¹ Ka zata pwal ta vaku nda tili mku' ma tsa luwa ya, ta taghanaftá mnduha ta gwada Lazglafta.

¹² Ma fitika nzakwa Galiyuna ka ṅumna ta hadika Akaya tama, ka gwaftá la Yahuda ta wi ka grunṅtá Pwal. Ka kladaptá həṅ da vla tsa guma.

¹³ Ka həṅ mantša: «Nana mndu na ta bara mnduha ṅa tsəlbə ta kəma Lazglafta, ka zluṅtá skwi mna zlahu,» ka həṅ.

¹⁴ Ta dza'a dza'a Pwal da gwada mantša, ama ka gi tsu'aftá Galiyuna ta gwada nda la Yahuda. Ka'a mantša: «Ka had mndu dza lu wu katsi, had sana dmaku ta bluta wu katsi, had yu ta snaghunata, a la Yahuda wa.

¹⁵ Ka si ta ghəṅa zwana gwadaha, nda ya ta ghəṅa hgu, nda ya ta ghəṅa zlahu ghuni ta zlərdə kuni ya,

dzik nda kaghuni tsa. Va a yu ta tsa guma ta ghəŋa tsa skwiha ya wu,» ka'a.

¹⁶ Ka ghzlaftá tsi ta həŋ ma vla tsa guma.

¹⁷ Ka gwaftá həŋ ta wi ta Sustene, ta nzakway ka mgham ta ghəŋa tsa həga tagha skwa la Yahuda ya, ka ksafata, ka dğapta ta wa tsa vla tsa guma ya, gvalan a Galiyuna wa.

Vraghata Pwal da luwa Anṭakiya

¹⁸ Ka nzđəglavatá Pwal tsəbakw fitik ma Kwareŋt. Tahula tsa, ka sli'aftá tsi kawadaga nda i Priskila nda Akilas, ka zlanṭá zwanama, ka lami da kwambalu, ka laghwi ta hadika Siri. Ma kdə tsi ka lami da kwambalu, ka htsatá tsi ta ghəŋani ma luwa Sankre, si wadana tsi ta Lazglafta.

¹⁹ Ka bhadaghatá həŋ da luwa Afisus, ka zlanatá Pwal ta i Priskila nda Akilas. Ka sli'aftá tsi ka lami da həga tagha skwa la Yahuda, ka ghwa yiva nda la Yahuda hada.

²⁰ Ka ndəbə həŋ ta dzvu da tsi, má ŋa nzđavatani da həŋ, ama đvaf a Pwal wa.

²¹ «Ta dza'a vragaghavra yu ka ta đvay Lazglafta,» ka'a nda həŋ.

Ka ŋlaftá tsi ta kwambalu ma Afisus ka laghwi.

²² Ka bhadaghatá tsi da luwa Sezare. Ka sli'aftá tsi hada guli ka laghwi da luwa Ursalima da ganaghatá zgu ta Igliz karaku, ma kdaku tsi ka laghwi da luwa Anṭakiya.

²³ Tahula nzđavatani gerger ma luwa Anṭakiya ta hadika Siri, ka sli'aftá tsi ka laghwi da ranaftá hadika Galat, nda hadika Frizi, ka vla mbraku ŋa inda gwal zlgħay nda ŋuduf.

Apwalus ma luwa Afisus nda ya ma Kwareŋt

²⁴ Mamu sana mnda la Yahuda, Apwalus hgani, ma luwa Alegzandri yata lu. Ka lagha tsi da luwa Afisus. Mnda gwada ya, nda sna ta vindata skwiha ma defteri.

²⁵ Taghaf tagha ta skwi ta tva Mgham Yesu. Ka ka nda warakatani. Ta taghay ta skwi ta ghəŋa Yesu nda tvani ŋa mnduha. An mndani, maga batema Yuhwana yeya snaŋ tsi.

²⁶ Ka mnə tsi ta gwada nda tsafaratá vgha ma həga tagha skwa la Yahuda. Snay i Priskila nda Akilas ta skwi ta mnə tsi, ka hgaghatá həŋ ŋa sganaghata taghanaftá skwi nda tvani ta ghəŋa gwada Lazglafta.

²⁷ Tahula tsa, ka kumaftá Apwalus ta dza'a ta hadika Akaya*. Ka sganaghatá zwanama ta mbraku, ka vindanaftá həŋ ta delewer ta gwal ta tsa hadik ya ŋa tsu'afta taŋ nda rfu. Bhadaghatani da hada, ka katanťá tsi nda zdaku ya vlan Lazglafta ta gwal ta ghadatá zlglafta.

²⁸ Ka gwadə tsi ta gwada banluwa nda la Yahuda, ka traptá həŋ ta skwi ŋa ŋrapta. Ka maranaŋťá tsi ta həŋ ta skwi nda vinda ma defteri kazlay: Yesu ná, Kristi ya kə'a.

19

Pwal ma luwa Afisus

¹ Ma fitika nzakwa Apwalus ma luwa Kwareŋť, ka ranaftá Pwal ta vli ta ghwáha ta hadika Asiya, ka ŋhadaghatá tsi da luwa Afisus ka slaftá tsi ta sanlaha ma gwal zlgghay nda ŋuduf hada.

---

* **18:27** Ngha ta Slna gwal ghunay 18:12.

² Ka'a mantsa: «Mutsafmutsa kuni ta Sulkum nda ghuḅa ma zlgħafta ghuni ra?» ka'a dawanta da həŋ. Ka həŋ nda tsi mantsa: «Ta sna a ŋni ta skwi ta hgə lu ka Sulkum nda ghuḅa wa,» ka həŋ.

³ «Mndərga wati batem magaghunaf lu na?» ka'a nda həŋ. «Mndərga ŋa Yuhwana maganaf lu,» ka həŋ nda tsi.

⁴ Ka Pwal mantsa: «Gwal ta tsu'afṭa ka mbədanafṭa nzakwa taŋ, maganaf Yuhwana ta batem ta həŋ. Ka Yuhwana nda həŋ na: Zlgħafwazlgħa ta tsa mndu ta sagħa nda hula ḁa ta nzakway ka Yesu ya,» ka'a.

⁵ Tahula snanṭa taŋ ta tsa gwadā ya, ka maganafṭa lu ta batem ta həŋ nda hga Mgham Yesu.

⁶ Ka fanagħatā Pwal ta dzvu ta həŋ, ka saha Sulkum nda ghuḅa ta ghəŋa taŋ. Ka gwadə həŋ ta gwadā nda sanlaha ma gwadā, ka klə həŋ ta lwa Lazglafta guli.

⁷ Ta magay gwagwa ta tsa mnduha ya ta ghwanpḁə his.

⁸ Tahula tsa, ka gḁatā Pwal ta dza'a da həga tagħa skwa la Yahuda. Hkən tilani ta mna gwadā ta ga mghama Lazglafta, ka ŋavata ŋa tḁaktā ghəŋa gwal ta sna skwi ta mnə tsi.

⁹ Ka tənanaftā sanlaha mataba taŋ ta ghəŋ, ka kwalagħutā həŋ ta zlgħafta, ka ghuḅasə həŋ ta tsa tagħa skwi ta ghəŋa tva Yesu ya ta kəma tskata mnduha. Tsaya tama, ka sli'afṭa Pwal ka zlanṭā həŋ, ka hlagħatā gwal zlgħay nda ŋuḁuf, ka lagħu həŋ da həga dzaŋa Tiranus, ka tagħə tsi ta skwi ŋa taŋ inda fitik hada.

¹⁰ His vakwa taŋ ta tagħay. Ma tsaya snanṭa inda gwal ta nzakway ta hadika Asiya, daga la Yahuda,

nda la Grek tani ta gwađa Mgham Lazglafta.

Zwana Seva

¹¹ Ka magə Lazglafta ta mazəməzəm ɲa ndərmimay nda ma Pwal.

¹² Tsaya ta kəl lu ka klaftá lgut nda salawar ya ta ksantá vgha Pwal tazlay, ka klanťá gwal kul dughwanaku ɲa ksantá həŋ, ɲa saghwa tsa đanwa nda ghwadaka sulkum ya tani ma həŋ.

¹³ Mamu sanlaha ma la Yahuda guli ta ra luwa, ɲa ghazligintá ghwadaka sulkum ma mnduha. Ka dzəghanťá hahəŋ guli ta ghzla ghwadaka sulkum nda həga Mgham Yesu ma gwal nda kasa da hal-away. Ka həŋ mantsa: «Nda hga tsa Yesu ta mnə Pwal ya ta mnaghunata ɲni: Sabwasa,» ka həŋ.

¹⁴ Ndəfán zwana sana mndu ta hgə lu ka Seva ta nzakway tekw mataba la mali ta ghəŋa gwal ta dra skwi ɲa Lazglafta la Zudiya, ta maga mndərga tsa skwi ya mantsa.

¹⁵ Ma sana fitik, ka tsa ghwadaka sulkum ya nda həŋ mantsa: «Wya nda sna yu ta Yesu, nda sna yu ta Pwal guli, wa kaghuni tama?» ka'a nda həŋ.

¹⁶ Ka valaftá tsa mndu ksu halaway ya ta həŋ ka mbranaghatá həŋ demdem. Ka ndandagaptá həŋ ma tsa həga ya nda hwaya ka fərđi'u, nda babalatá vgha.

¹⁷ Ka snanaghatá tsa skwi ya ta inda la Yahuda nda la Grek tani ma luwa Afisus. Ka ksafťá zləŋ ta həŋ demdem, ka vlə həŋ ta glaku ɲa Mgham Yesu.

¹⁸ Ta traku gwal si ta zlghafta, ka sagha həŋ da mnay nda wa tan ta ghwadaka skwi ya mamaga həŋ.

19 Nda ndəgha gwal si ta mbaɖaku ta hlaktá defteriha taŋ ka dariŋta ta kəma mnduha demdem. Ka mbaɖaftá lu ta tseɖa tsa defteriha ya ná, ta klay ta tseɖi ka dəmbu' hutaf

20 Mantsa ya kəl gwada Mgham Yesu ka ɲluta, ka zuta vli nda mbrakwa Mgham Lazglafta.

Gigdavafta vli ma Afisus

21 Tahula tsa, ka Pwal ndanata mantsa: Ka ranafra yu ta vli ta haɖika Mekaduniya, nda vli ta haɖika Akaya* katsi, ta dza'a da luwa Ursalima yu.

«Ka ɓhadaghaɓha yu da hada katsi guli, nda nza tkwe' ka ɓhadaghata ɗa da luwa Ruma guli,» ka'a.

22 Ka ghunaghatá tsi ta i Timute nda Irasta, his mataba gwal ta katanɗa ta haɖika Mekaduniya. Ta nzatá vərɗa tsatsi ka nzɗavata ta haɖika Asiya.

23 Ma tsa fitik ya, ka sli'avaftá gwada katakata ta ghəŋa Mgham Yesu.

24 Tsaw mamu sana ɗəgha ta slru ta hgu lu ka Dametriyus, ta slara zwana həga ka kufur, ɲa wuyay, ta hgu lu ka Deyes Artimis. Kad ka skwi ta planata tsi ta gwal ta maganatá slna.

25 Ka tskanatá tsi ta tsa mnduhani ya, kawadaga nda sanlaha ta maga mndərga tsa slnahani ya guli. Ka'a nda həŋ mantsa: «Graha! Nda sna kuni kazlay: Ta na skwi ta tsatsafta mu na nzafta mu kə'a.

26 Nda ngha kuni, nda sna kuni guli ta skwi ta mnə Pwal. Ka'a na: Nza a skwi ta tsatsafta mnduha nda dzva taŋ ka Lazglafta wu, ka'a. Ka tɗaghatá tsi ta ndəghata mnduha. Ma na luwa Afisus na kwenkwen yeya a wu, nduk ma inda vli ta haɖika Asiya tani.

---

* 19:21 Ngha ta Slna gwal ghunay 18:12.

27 Wana na skwi na dza'a dzatá slna mu. Tsaya ya a wu, dza'a zləmbaku gwada ta ghəŋa həga skwa wuyay mu dagala ta nzakway ka Deyes Artimis. Vləgəłta a mnduha ta glaku ŋa Deyes ka tsəlbu ma ghuvani manda ya ta magə lu ma inda vli ta hadika Asiya nda ya ta ghəŋ hadik demdem ya wu,» ka'a.

28 Snaŋta taŋ ta tsa gwada ya, ka gufaftá ŋudufa taŋ ka gugud həŋ ta gugudaku. «Ya dagala gwada ta Deyes Artimis la Afisus,» ka həŋ.

29 Ka sli'avaftá vli kuđukuts ma luwa demdem, ka hwaya da vla katskatsu, ka ksədanaghatá həŋ ta graha Pwal ta nzakway ka i Gayus nda Aristarkus, tsa hahəŋ his ta nzakway ka mnduha la Mekaduniya ya.

30 Si ka kumə Pwal ta dza'a slanaghatá həŋ, ama ka pyaftá gwal zlghay nda ŋuduf.

31 Mamu sanlaha ma gwal ksa slna ŋumna ta hadika Asiya ta nzakway ka graha Pwal. «Yaha ka da dza'a da tsa vla katskatsu ya,» ka həŋ tsghadanaghatá lwi ta Pwal.

32 Ta tsa luwa ya, nda ghuya ghəŋa mnduha. Ka nu ŋa ya laha ta guguday, ka nu ŋa ya laha ta gugday. Mal gwal mataba taŋ kul snaŋtá skwi ta tskanatá həŋ.

33 Ka snanamtá sana mnduha ta tsa gwada ya ta sana mndu ta hgu lu ka Alegzandra ta klə la Yahuda ta kəma. Ka Alegzandra tama mantsa: «Swidwa! Swidwa!» kə'a kapaŋtá dzvu, ka kuma gwada ŋa mnananťá mnduha.

34 Manda snaŋta taŋ kazlay: Mnda la Yahuda na mndu na kə'a, ka hlaftá həŋ ta wi ka skwa turtuk ka zatá awa his. Ka həŋ mantsa: «Dagala gwada ta Deyes Artimis la Afisus!» ka həŋ hlaftá wi.

³⁵ Ka l6anatá mnda vindi ma tsa luwa ya ta mnduha zlahzlah. Ka'a mantša: «Ari wa la Afisus, wa ya kul snan̄ta kazlay: Luwa Afisus ta ŋanatá tsa hēga Dayes Artimis dagala ya, nda tsa tsatani ta saha ta luwa ya kə'a na?

³⁶ Haď mndu dza'a zlərday wa. L6anatá ŋuďuf ka dzatá ghəŋ skwi ŋa magay.

³⁷ Na mnduha hlagagha kuni da hadna na ná, haď sana rutsak vzaf həŋ ta hēga skwa wuyay, ka razatá Diyesa mu wa.

³⁸ Ka mamu skwi mataba Dematriyus kawadaga nda gwal ksanatá slna nda sana mndu katsi, mamu vla tsa guma, ka kla həŋ da gwal tsa guma, ka dza'a həŋ dganata hada.

³⁹ Ka mamu sna gwaďa ta kumə kuni ta mnay katsi guli, dza'a dzray mu ta tsaya ma vla dzrəka mu.

⁴⁰ Ta ghəŋa na skwi ta magaku gita na ná, laviŋlava lu ta tsaftá badza ta amu ka gwal zlərdawi, kabga haď skwi prək ka tskamata mandana ná, ŋa mnay mu kazlay: Ta ghəŋa ya skwi ya tskavata mu kə'a wa,» ka'a. Kďakwani ta gwaďa, «gazlawagazla,» ka'a nda mnduha.

20

Sli'a Pwal ta haďika Mekaduniya nda ya ta haďika Akaya

¹ Tahula l6atá tsa sli'avafta sli'avaf lu ya, ka tskanatá Pwal ta gwal zlgħay nda ŋuďuf, ka vlan̄tá mbraku ta həŋ. Ka dgatá tsi ta vgha nda həŋ, ka laghwi ta haďika Mekaduniya.

² Tahula ranaftani ta tsa hadika ya, ka valaŋtá tsi ta mbraku katakata ta gwal zlgħay nda ŋuɖuf, ka ɓhadaghatá tsi ta hadika Gres.

³ Ka zatá tsi ta tili hkən hada. Ta dza'a dza'a lami da kwambalu ŋa dza'a ta hadika Siri tama, ka snaŋtá tsi ta dzray ta dzrə la Yahuda ta wi ta ghəŋani ŋa pghanatá buɖukwa. Ka ksəglaghatá tsi ta tvi nda ta hadika Mekaduniya.

⁴ Ka sli'aftá i Supater zwaŋa Pirhus mnda luwa Beriya, nda Aristarkus nda Sekundus mnda la Tesalunik, nda Gayus mnda luwa Derba, nda Timute, nda Tisik, nda Trufim mnduha hadika Asiya, mistani.

⁵ Ka laghu tsahaya ta kəma kzla aŋni ma luwa Truwas.

⁶ Aŋni ya, ka lamə ŋni da kwambalu ma luwa Filipiya, tahula zutá skala buradi kul haɖ is mida ya. Ta mahutafa fitik, ka lagha ŋni slanaghatá həŋ ma luwa Truwas, ka zatá ŋni ta luma hada.

Kwanaha lagha Pwal da luwa Truwas

⁷ Gahawu baɖu luma gwasi, ka tskavatá ŋni ŋa za skwa zaya* Mgham Yesu, ka zlraftá Pwal ta gwada ta kəma gwal zlgħay nda ŋuɖuf, ka nzɖavatá tsi ta gwada ha ka lami da takala, kabga dza'a nda sli'a tsadakwər vli.

⁸ Ma dzuguvi ma həga ta ghəŋa həga tskavata ŋni. Mamu ndəghata pitirlaha ma tsa dzuguvi ta ghəŋa həga tskava ŋni ya.

⁹ Tsaw mamu sana zwaŋ ta hgu lu ka Fewtikus ta nzunŋta tawa finitir. Ka dziŋtá hani ma tsa nzɖavata Pwal ta mna gwada ya. Na tsa

---

* 20:7 Ngha ta Slna gwal ghunay 2:42.

ghərβanafta hani ya, ka dədəgatá tsi ta tsa mahkəna həga ta ghəŋa həga ya ta hadik. Kə'a ka lu ka sli'ay ná, nda mta.

¹⁰ Ka saha Pwal, ka ndadaghata tsukwafta. «Ma tđ ŋudufa ghuni, ta teke'a hafu mida,» ka'a.

¹¹ Ka vradafá Pwal ka 6la'atá tsi ta buradi ka zay. Ka kdə tsi ta gwada petsuwed vli. Tahula tsa, ka sli'aftá tsi ka laghwi.

¹² Nda hafu ma tsa gala6ay ya ta klaghatá lu dzagha. Ka rfu həŋ ta rfu katakata.

Sli'a Pwal da luwa Truwas nda ya da luwa Mitelej

¹³ Ka sli'aftá ŋni ka laghwi ta kəma ta kəma da ŋlafá kwambalu ŋa kla aŋni da luwa Asus. Ŋa dza'a ŋni kla Pwal hada, kabga ta dza'a nda səla i'i, ka'a.

¹⁴ Manda laghani slaŋnaghatá ma Asus, ka klamtá ŋni da kwambalu, ka laghu ŋni da luwa Mitelej.

¹⁵ Ka sli'aftá ŋni hada nda kwambalu, ka 6hadaghatá ŋni gamahtsimani mbəŋ nda luwa Kiyus. Gamahtsimani, ka 6hadaghatá ŋni da luwa Samus, gamahtsima tsaya guli, ka 6hadaghatá ŋni da luwa Miletus.

¹⁶ Ka Pwal mnuta na: «Had' yu dza'a sladavata ma luwa Afisus wu, da zutá lu ta fitik ma hadika Asiya, ka má ta magaku tsi katsi ná, misimmisim ta kuma yu ta 6hadaghatata da Ursalima, ka ma kdə fitika skala Pentakwat† ka sagha a tsi,» ka'a.

† **20:16** Pentakwat: Tsaya fitika skalu dagala ta fitika tska skwi ta vwah da la Yahuda. Ma tsa fitik ya saha Sulkum nda ghu6a ta ghəŋa duhwalha Yesu ta ma hutafmbsaka fitik tahula Pak. Ngha Zlahu 23:16.

Gwada Pwal nda la galata mndu ma Afisus

¹⁷ Ma tsa Miletus ya tama, ka ghunaftá Pwal ta mnduha da Afisus ña hgaktá gwal ngha Igliz.

¹⁸ Manda ðhadaghata tañ da slanaghata, ka Pwal nda hæñ mantsa: «Daga baðu lagha ða ta hadika Asiya ná, nda sna kuni ka yu nzata kawadaga nda kaghuni.

¹⁹ Nda leðtekwa ta ghəñ mataba ghuya ðañwa da sanlaha ma la Yahuda ta pghihatá buðukwa, ksanata yu ta slna ta Mgham Yesu.

²⁰ Nda sna kuni guli kazlay: Hað sana skwi præk ka katá kaghuni ðifaghuna yu wu kə'a. Mnaghunamna yu ta indani, ka taghaghunafta banluwa nda ya dzagha dzagha.

²¹ Ka gvalañtá yu ta la Yahuda nda la Grek, ña mbəðavata tvə Lazglafta ña zlglafta tañ ta Mghama mu Yesu Kristi.

²² Ndanana, nda sli'a yu da Ursalima. Sulkum nda ghuða ta tiñwa i'i ña dza'a. Sna a yu ta skwi dza'a slidighata hada wa.

²³ Skwi ya ta mnidĩnta Sulkum nda ghuða kwenkwen ná, dza'a sladighasla ghuya ðañwa, dza'a vzidimvza lu da gamak.

²⁴ I'i ná, ndana a yu ta gwada ta hafa ða, ðər má kinawu ðinutani ka ña ða wa. Dza'a kðanaktá tsa ñərma slna vliha Mgham Yesu ña magay, ta nza-kway ka mna Lfida Gwada ta ghəña zðakatahuda Lazglafta ya skwi ta zðəgihata.

²⁵ «Ndanana ná, nda sna yu kazlay: Nghəglañta a inda na kaghuni raghunaf yu, ka mnaghunatá gwada ta ga mghama Lazglafta ná, ta hæga kuma ða ðekðek wa.

²⁶ Tsaya ta kəl yu ka mnaghunata dar gita kazlay: Magaghunamaga yu ta inda skwi ya laviŋ yu ta magay nda inda kdavakta mbrakwa da. Ka dza'a zluŋzla kuni ta skwi ya taghaghunaf yu, ta had i'i mida wu,

²⁷ kabga mnaghunamna yu ta inda skwi mna Lazglafta, had ya difanaghu yu wa.

²⁸ Nghawangha ta ghəŋa ghuni, nghawa ta inda bra ya vlaghuna Sulkum nda ghuḅa ŋa nghay guli. Nghawangha ta Igliza Lazglafta ya mutsanak tsi ta ghəŋani nda usa zwanani.

²⁹ Tahula laghwa da ná, nda sna yu kazlay: Dza'a sli'adamsli'a mnduha ta sidi manda mandundiha da taba ghuni, had həŋ dza'a zlanťa tsa bra ya wu kə'a.

³⁰ Dər mataba kaghuni guli ná, dza'a sli'afslia sanlaha da tsakalawi, ŋa baraghata taŋ ta sanlaha ma duhwalha mista taŋ.

³¹ Ka nzata kuni hzleŋa. Havapwahava kazlay: Hkən vakwa da ta ŋavata nda ima taw ta iri, nda rvidik tani, nda fitik tani, ta vla hidaku ŋa inda kaghuni kə'a.

³² «Ndana tama, ma dzva Lazglafta nda gwada ta zďakatahudani tani ta famta yu ta kaghuni. Tsa gwada ya dza'a ŋla kaghuni, ŋa zay ghuni ta həga kawadaga nda inda gwal nda ghuḅa.

³³ Ma nzakwa da ná, gvalaŋ a yu ta dər tseda mndu, dər dzindara mndu, dər lguta mndu wa.

³⁴ Nda sna vərďa kaghuni kazlay: Nda dzva da si ta maga yu ta slna ŋa kata ghəŋa da, nda ya ŋa kata gwal ta dza'a mista da tani kə'a.

³⁵ Inda tsa slnaha magə yu mantša ya ná, ŋa maraghunata kazlay: Mantša ya ta maga lu ta slna

ɲa katanɲá gwal ka pɲu kə'a. ɲa havaghunakta guli ta gwaɲa Mgham Yesu ta mnay kazlay: Mal mndu ta vlay ta rfu, ka mndu ta zlgħay kə'a ya,» ka'a.

³⁶ Ta kɲaku Pwal ta mna tsa gwaɲa ya, ka tsəlɓata tsi ka maga du'a nda hahəŋ tani demdem.

³⁷ Rəɓ həŋ demdem nda taw, ka lagħa tekwese' ta Pwal.

³⁸ Tsa mnayni kazlay: Nghəglanɲa a kuni ta həga kuma ɲa wu kə'a ya na skwi ta ganaftá taw ta həŋ. Ka sli'aftá həŋ ka pghagħatá Pwal da vla kwambalu.

21

Lagħa Pwal da luwa Ursalima

¹ Tahula dgata ɲni ta vgha nda həŋ, ka lamə ɲni da kwambalu. Ka sli'afta ɲni ka lagħwi tur da luwa Kus. Gamahtsimani, ka sli'afta ɲni ka lagħwi da luwa Rudes. Ka gi sli'afta ɲni hada guli ka lagħwi da luwa Patara.

² Hada, ka slafta ɲni ta sana kwambalu ta sli'i da luwa Finisi, ka lamə ɲni dida, ka lagħu ɲni.

³ Nghay ɲni ta luwa Kiprus manda a, hadik ya ta tsavata ma drəf, ka zluɲtá ɲni nda ga zlaɓa ɲni ka lagħu ɲni nda tvə hadika Siri. Ka ɓhadagħatá ɲni da luwa Tir ma vla pghay kwambalu ta huzla.

⁴ Hada, ka slanagħatá ɲni ta gwal zlgħay nda ɲuduf, ka zata ɲni ta fitik ndəfáŋ da həŋ. «Ma laf ka da luwa Ursalima,» ka həŋ nda Pwal, manda kɲakwa Sulkum nda għuɓa ta mnanaɲtá həŋ.

⁵ Ma kɲavakta tsa mandəfáŋa fitik ya, ka sli'afta ɲni ka sli'i. Ka pghafta həŋ demdem ta aɲni, nda mi'a taŋ, nda zwana taŋ tani, ha ka zluɲtá huɲa

luwa. Bhadaghata ηni ta wa ghwa, ka tsəlǒata ηni, ka magatá du'a.

⁶ Manda dgata ηni ta vgha nda həŋ, ka ηlaftá aηni ta kwambalu, ta vraghuta hahəŋ dzagha taŋ.

⁷ Ka kdíntá ηni ta mbada ηni nda kwambalu. Sli'af̄ta ma luwa Tir ka bhadaghata da luwa Tulemayis. Hada, ka guguvta ηni ta zgu nda zwanama. Ka zata ηni ta fitik turtuk kawadaga nda həŋ.

⁸ Ka sli'af̄ta ηni gamahtsimani ka dza'a, ka bhadaghata ηni da luwa Sezare. Ka sli'af̄ta ηni guli ka lagha da Filip ta hgə lu ka mnda mna gwada Lazglafta, ta nzakway ka mndu ya tekw mataba tsa gwal ndəfáj̄ ya kay*. Ka lamə ηni da həga ga taŋ ka hanay ga taŋ.

⁹ Mamu kwaghani fwaɸ ka daghali ka daghali ta klaktá lwa Lazglafta.

¹⁰ Nda za fitika ηni ηulum hada tama, ka sli'af̄tá sana anabi ta hgə lu ka Agabus daga ta hadika Zudiya,

¹¹ ka sagha da slan̄naghata. Ka klaftá tsi ta banava Pwal, ka habanató tsi ta səlahani nda dzvuhani. Ka'a mantsa: «Wya skwi mna Sulkum nda ghuḅa: Ka ŋa wa nana banava na ná, manda va yeya dza'a habafta la Yahuda ta tsa mndu ya ma Ursalima, ŋa klafta taŋ ka fanamta gwal kul nzakway ka la Yahuda ma dzva taŋ,» ka'a.

¹² Na snan̄ta ηni ta tsa gwada ya, nda aηni tani, nda gwal ma tsa vli ya tani, ka ndəbə ηni ta dzvu ŋa Pwal ŋa kwalani kul lafi da Ursalima.

¹³ Ka Pwal nda aηni mantsa: «Ta ghəŋa wu ta tawa kuni ta taw. Ta kumay kuni ta gidíftá zləŋ

---

* 21:8 Ngha ta Slna gwal ghunay 6:5. Nda 8:5-40.

ra? I'i ta da ná, ɲa habaftá i'i yeya a wu, dər má ɲa dza ta i'i ma Ursalima ta ghəɲa hga Mgham Yesu tsi, nda fa vgha da,» ka'a.

¹⁴ Na tsa trapta ɲni mida ya ná, ɲəvɣlaɲ a aɲni guli wa. «Ka maga Mgham Yesu ta skwi ya kuman tsi,» ka aɲni ta ghəɲani.

¹⁵ Tahula luta tsa fitik ya tama, ka hbaftá ɲni ta vgha, ka ɲlaghatá da luwa Ursalima.

¹⁶ Ka sli'aftá sanlaha ma gwal zlgħay nda ɲuduf ma luwa Sezare guli mista ɲni. Ka pghadaghata həɲ ta aɲni da vli ya dza'a hani ɲni ta hani ga sana mndu ta hgə lu ka Menasuɲ, mnda sana luwa ta tsavata ma drəf, ta hgə lu ka Kiprus. Nda kda fitika tsa mndu ya ma zlgħay nda ɲuduf.

Nghanaghata Pwal ta Yakubu

¹⁷ Bhadaghata ɲni da Ursalima, ka tsu'afta zwanama ta aɲni nda rfu.

¹⁸ Ga mahtsimani, ka sli'aftá Pwal kawadaga nda aɲni ka lagha da Yakubu. Ka lagha gwal Igliz tskavata demdem hada.

¹⁹ Tahula ganaghata Pwal ta zgu ta həɲ, ka rusu tsi turtuk turtuk ta skwi maga Lazglafta mataba gwal kul nzakway ka la Yahuda nda ma slnani.

²⁰ Snanata taɲ ta tsa skwi rusanaf Pwal ta həɲ ya, ka zləzlvu həɲ ta Lazglafta. Ka həɲ nda tsi mantse: «Zwanama, nda nɣha ka ta dəmbu' a ta la Yahuda ta zlgħafta ya ki'e, ta ɲavaɲa həɲ ka sna zlahu Musa.

²¹ Ka lu nda həɲ nda gwada ta kagha ná, ma snə kuni ta zlahu Musa, ma datsə kuni ta fafaɗa zwana ghuni, ma taghə kuni ta nzakwa la Yahuda,

ká ka ta taghay ɲa inda la Yahuda ta nzaku ma səla hamata sanlaha ma mnduha, ka lu ta mnay.

²² Waka lu dza'a magay? Ya wya dza'a nda sna həŋ kahwathwata kazlay: Hadna ka kə'a, dza'a sli'agaghasli'a həŋ.

²³ Ka si mantsa tsi, ka maga ka ta na skwi dza'a ɲni mnaghata na. Mamu sana mnduha fwad mataba mu ta wadana ta wadu ta Lazglafta.

²⁴ Hla ta həŋ ka dza'a ka da tsalapta ghəŋa gha kawadaga nda həŋ. Ka plata ka ta skwi ma dza'a hahəŋ da play. Tahula tsa, ɲa htsiŋta taŋ ta ghəŋa taŋ. Ka magamaga lu mantsa katsi, dza'a nda sna inda mnduha kazlay, tsa skwi ta snə mu ta mnay ta Pwal ya kay ná, tsakala wi ya kə'a. Ma tsaya dza'a kəl lu ka snəŋta kazlay: Ta snay kagha ta zlahu guli kə'a.

²⁵ ɲa gwal kul had ka la Yahuda ya, tsiŋtsa mu ta ghəŋani ka vindanafta mu ta həŋ kazlay: Yaha həŋ da za slu'a skwa wuyay, yaha həŋ da za us, yaha həŋ da za skwi bərtə lu nda bərtə, yaha həŋ da maga sli'inŋli'in† kə'a,» ka həŋ.

²⁶ Mantsa tama, ka sli'afta Pwal kawadaga nda tsa mnduha fwad ya ka tsalapta tsi ta ghəŋani. Gamahtsimani, ka lamə tsi da həga Lazglafta, ɲa mnata fitika dzata ghəŋa tsa tsalatá ghəŋ, nda vlata skwa pla ghəŋ dza'a vlə lu ta həŋ ta həŋ ya.

Ksaftá Pwal ma həga Lazglafta

²⁷ Badu kdavakta tsa mandəfəŋa fitik ya, ka ng-haŋtá la Yahuda ta sagha ta hadika Asiya ta Pwal ma həga Lazglafta. Ka gagaftá həŋ ta dəmga, ka ksafta həŋ ta Pwal.

† 21:25 Ngha ta Slna gwal ghunay 15:20.

28 Ka dzata həŋ ta lawlaw: «Ari mnduha la Isra'ila! Kudidwa! Ya wana tsa mndu ta ra inda vli ka raraza mnduha mu, nda zlahá Musa, nda na həga Lazglafta na tani ya kay. Laghani guli ná, ka hładamtá la Grek da na həga Lazglafta na, ka ŋrintá na vli nda ghuḅa na,» ka həŋ.

29 Tsaw si nghinŋgha həŋ ta sana mndu ta hgə lu ka Trufim, mnda la Afisus kawadaga nda tsi ma luwa. Zlah si kladamkla Pwal ta tsa mndu ya da həga Lazglafta ka həŋ si ta gray.

30 Kđukuts sli'avafli'a vli ma luwa, ka gá-zladaghatá mnduha ma inda vli. Ka ksafťá həŋ ta Pwal ma həga Lazglafta, ka ksiginťa dzibil, ka gi hahuntá tghaha.

31 Ta naghay naghay həŋ ta tva dzatá Pwal ta lagha lu da mnay ŋa mghama sludzi kazlay: ya nda ɓadza vli ma luwa Ursalima kə'a.

32 Ka gi hlaftá tsi ta sludziha nda maliha ta ghəŋa la sludziha, ka sli'afťa həŋ ka ndadaghata slanaghata həŋ. Nghay taŋ ta mghama la sludzi nda la sludzi tani, ka gi zlanťa həŋ ta dza Pwal.

33 Ka gavadaghatá mghama la sludzi ka ŋanatá Pwal, ka tsatsanaftá zidaha his. «Wa va kagha, nahgani maga ka?» ka'a nda tsi.

34 Ka nu ŋa ya ta gwadáy, ka nu ŋa ya ta gwadáy, ka tsa tskata ghəŋa mnduha ya. Trid, trap ta mghama sludzi ta ksafťá ghəŋa gwadá, ka'a mantsa: «Klawakla ta na Pwal na da vla nzakwa la sludzi,» ka'a.

35 Ndusadaghata Pwal tavata dzatá tva ŋlu da həga, ka gi tsukwaghatá la sludzi, kabga nda ga sida mnduha.

36 «Dzata! Dzata, dzata!» ka tsa ŋəɗdəma ta

mnduha ta mbaɗa mistani ya, ka dza'a nda hla wi.

Waday Pwal ta ghəŋani

³⁷ Ta ghwan a lu ka kladamta Pwal da vla nzakwa la sludzi tama wu, «dza'a tsu'ay ka, ka mnaghanɗa yu ta gwaɗa da ra?» Ka Pwal nda tsa mghama sludzi ya. «Nda sna ka ta gwaɗa la Grek ra?

³⁸ Ka gha a na mnda la Masar ta sli'anaftá zlərdawi ka ma taŋ, ka hlaghatá gəndaha dəmbu' fwaɗ da mtak ya wu ra?» ka'a nda Pwal.

³⁹ Ka Pwal mantsa: «Mnda la Yahuda i'i, ya lu ma luwa Tarsus ta haɗika Silisi, zwanɗa sana luwa ta klu lu ya yu. Kdəkəkək, vlihavla ta tvi ka gwaɗganata yu ta mnduha,» ka'a.

⁴⁰ Ka vlanɗá tsa mghama la sludzi ya ta tvi. Ka sladatá Pwal ta tsa dzatá tva dza'a da həga ya. Ma hlə kuni ta wi, ka'a nda dzvu nda mnduha. Sriw, nzanza mnduha. Ka zlaftá Pwal ta gwaɗa nda hən nda gwaɗa Hebru.

22

¹ «Zwanama nda dadaha, snawasna ka mnaghu-nata yu ndanana ta skwi ta magaku, ŋa waɗaptá ghəŋa da,» ka'a.

² Na tsa snay taŋ ta zlaftani ta gwaɗa nda gwaɗa Hebru ya, ka sganaghata hən ta nzata sriw. Ka Pwal mantsa:

³ «I'i ná, la Yahuda yu, ya ma luwa Tarsus ta haɗika Silisi lu ta i'i, ama ma na luwa na glafta yu. Gamaliyel ta dzaŋadiftá ta dzaŋa, ka taghadifta snanɗá zlahá dzidziha mu nda tvani manda ya ta raku. Nawanɗa i'i guli ka sna ŋa Lazglafta manda va na ta magə kaghuni demdem gita na.

⁴ Ganap ga yu ta iri ta gwal ta ksa na tvi na ha ka pslatá həŋ. Hahabaf hahaba yu ta zgwana nda mi'aha tani ka pghamtá həŋ da gamak.

⁵ Masləmtsəka da na la mali ta ghəŋa gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta, nda la galata mndu na guli. Da hahəŋ zlghafta yu ta delewer ŋa klanjtá zwanama mu la Yahuda ma luwa Damas, ŋa dza'a da kasa gwal zlghay nda ŋuduf ma tsa luwa ya, ŋa hlaktá həŋ da luwa Ursalima, ŋa tsanaghata guma ta həŋ.»

*Mnay Pwal ta tva zlghaftani ta Yesu
Slg 9:1-19, 26:12-18*

⁶ «Tata mbaða yu ta tvi, wur ma ghəŋ fitik, ndusa yu nda luwa Damas tama, ka saha tsuwadək katakata daga ta luwa ka tsuwadəkanaftá vli ta widifta.

⁷ Ka zləmbadata yu ta hadik. “Sawulu! Sawulu! Kabgawu ta kəl ka ka giri ŋa da na?” ka sana lwi nda i'i ta snə yu.

⁸ “Wa kagha ní Mghama da!” ka yu nda tsi. “T'i Yesu mnda la Nazaret, ta gə ka ta iri ŋani ya yu,” ka'a nda i'i.

⁹ Nda ngha gwal kawadaga nda i'i ta tsa tsuwadək ya, ama sna a hahəŋ ta lwa tsa mndu ta gwada nda i'i ya wa.

¹⁰ “Nu skwi ŋa magay da ní Mghama da?” ka yu nda tsi. “Sli'afslí'a, la da tsa luwa Damas ya, dza'a mnagha mna lu ta inda skwi ŋa magay gha hada,” ka Mgham Yesu nda i'i.

¹¹ Ghulpidghulpa wudəkwa tsa tsuwadək ya kay, nghəgla a yu ta vli wa. Ka ksə tsa gwal

kawadaga nda i'i ya ta i'i ta dzvu, ka  hididighata da luwa Damas.

¹² «Hada, mamu sana mndu ta hg  lu ka Hananiya. Ta zlj y ta Lazglafta, ta snay guli ta zlaha Musa. Ta ghubay inda mnduha la Yahuda ma tsa luwa Damas ya.

¹³ Ka sagma tsi slidighata, ka'a nda i'i mantsa: "Zwanama da Sawulu, ngh glannga ta vli," ka'a. Gi hadahada, gi ka gwanat  iriha da, ka nghan ta yu ta vli.

¹⁴ Ka Hananiya nda i'i guli mantsa: "Zbuzba Lazglafta dzidziha mu ta kagha daga ghalya  a snan ta skwi ta kum  tsi,  a nghan ta gha ta tsa t ukwa mndu ya,  a snan ta gha ta gwada v rda tsatsi nda wani.

¹⁵ Kagha dza'a nzakway ka masl mts kani da inda mnduha ta gh a skwiha ya snan ka da tsi.

¹⁶ Ndanana, had sana skwi  a kzl g lta gha wa. Sli'afli'a, sawi ka magaghafta lu ta batem, ka ghubata dmakwa gha nda ma hgan ta gha ta Mgham Yesu,"» ka'a.

Ya ka lu ghunaftá Pwal da sana mnduha

¹⁷ «Tahula tsa, ka vraghut  yu da Ursalima. Ma sana fitik ta maga du'a yu ma h ga Lazglafta, ka marid n ta Mgham Yesu ta gh ani.

¹⁸ Na tsa nghan ta da ya, ka'a nda i'i mantsa: "Sli'apsli'a misimmisim ma luwa Ursalima, kabga tsu'afta a h n ta skwi dza'a ka mnay ta i'i wu," ka'a.

¹⁹ "Mghama da, nda sna v rda hah n kazlay: Si ta ray yu ta h ga tagha skwa la Yahuda ka hla gwal ta zlghaft  kagha, ka hla h n da gamak, ka sl va h n nda krupi k a.

²⁰ Ta dzatá lu ta Atiyen ta nzakway ka maslɛm̄tsəka gha ya ná, hada vər̄da i'i. Zdigihazda tsa dzata dza hən̄ ya. I'i ta ɲanatá lguta tsa gwal ta dzata ya," ka yu nda tsi.

²¹ "Sli'afsl̄i'a, la! Ta ghunə da vli di'in̄ yu ta kagha da gwal kul nzakway ka la Yahuda," » ka'a.

Pwal nda mali ta ghəŋa sludza la Ruma

²² Ka fata hən̄ ta sləm̄ən̄ ka sna gwada ta gwadagapta Pwal ha ka mnagaptani ta tsa gwadaha ya. Na gi snaŋta taŋ ta tsa gwadaha ya, «zad̄iŋtá mndərga nana ma mndu ta ghəŋa hadik, dzawa dza! Ra a ka zlaŋta nda hafu wu!» ka hən̄ hlaftá wi.

²³ Ka kwahu hən̄ ta wi ka vaza lguta taŋ nda ta luwa, ka tsada hadik nda ta luwa.

²⁴ Tsaya kəl mghama sludzi ka mnay kazlay: Klaghawakla ta Pwal da həga, ka dawanaпта kuni ta vli nda sləvu, kada snaŋta lu ta skwi ta kəl na mnduha na ka hla wi mandana na ta ghəŋani na, ka'a.

²⁵ Manda habafta lu ɲa sləvay tama, ka Pwal nda mali ta ghəŋa la sludzi ta sladu hada mantsa: «Vlaghunavla lu ta tvi ɲa sləva mnda la Ruma nda krupi ta kul tsanaghata lu ta guma katək ra?» ka'a nda tsi.

²⁶ Snaŋta tsa la mali ta ghəŋa la sludzi ya ta tsa gwada ya, ka sli'afta tsi ka laghwi da mnanata mghama taŋ. «Waka ka dza'a magay? Nana mndu na ná, mnda la Ruma ya,» ka'a nda tsi.

²⁷ Ka gi sli'aftá tsa mghama la sludzi ya ka lami slanaghatá Pwal. «Mnihamna, mnda la Ruma ka kahwathwata ra?» ka'a nda tsi. «Aŋi!» ka Pwal nda tsi.

28 «I'i ná, nda tsemi dagala skwata yu ta nza-kwa dá, kada nzata yu ka mnda la Ruma,» ka tsa mghama la sludzi ya nda tsi. «I'i na, ka mnda la Ruma yata lu ta i'i búzul,» ka Pwal nda tsi.

29 Damkwál vraghuvra tsa gwal si dza'a sléva Pwal ya nda hul, ña sagha nda sa dáwanaptá vli. Na tsa snañta tsa mghama la sludzi ya kazlay: Mnda la Ruma Pwal kə'a ya, ka ksuta tsa habafta habaf tsi ya ka zləŋ.

Pwal ta kəma gwal guma

30 Gamahtsimani, ka zbə tsa mghama la sludzi ya ta vərđaka skwi kəl la Yahuda ka ksafťá Pwal. Ka palinťá tsi ta tsa habafta habaf tsi ta Pwal ya. Ka hagaktá tsi ta la mali ta ghəña gwal dra skwi ña Lazglafta, nda gwal ta tsa guma, ña tskavata. Ka kladaghata tsi ta Pwal ka sladanata ta kəma taŋ.

23

Pwal ta kəma ñumna Festus

1 Ka vazlanamtá Pwal ta iri ta gwal tsa guma. Ka'a mantša: «Zwanama dá, had sana skwi dámanaf yu ta Lazglafta ha gita wa. Had sana skwi guli ña tsadıvata wu,» ka'a.

2 «Dzuñwadza ta wubisim,» ka mali ta ghəña gwal dra skwi ña Lazglafta ta nzakway ka Hananiya ya, nda gwal ndusa nda Pwal.

3 «Dza'a dzay Lazglafta ta kagha ghwadaka vata həga 6ap lu nda 6a* na. Nza ña tsa guma ta ghəña i'i manda ya ta mnə zlahu kagha, ama ka zluñťá ka ta zlahu, ka laghwi da mnay kazlay: Dzuñwa dza kə'a,» ka Pwal nda tsi.

* 23:3 Ngha ta Mata 23:27.

⁴ «Waka ka ta raza mali ta ghəŋa gwal dra skwi ta nzakway ka mnda Lazglafta na?» ka tsa gwal ndusa nda tsi ya.

⁵ «Sna a yu kazlay: Mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta ya kə'a zwanama wu, kabga nda vinda guli kazlay: Hađu ka dza'a raza mgham ta ghəŋa mnduha gha wu† kə'a,» ka Pwal.

⁶ Tsaw nda sna kazlay: Nana gwal tsa guma na ná, labatani nda la Sadukiya, nda la Farisa ya kə'a, kəl tsi ka gwađata nda lwi dagala dagala. Ka'a mantsa: «Zwanama da, i'i ná, mnda la Farisa i'i, zwaŋa mnda la Farisa yu guli. Ta ghəŋa fafta da ta ghəŋa da, nda ya ta ghəŋa sli'agapta dza'a sli'agapta gwal nda rwa ma mtaku, ta kəl lu ka tsa guma ta ghəŋ i'i,» ka Pwal.

⁷ Na tsa mnatani ta tsaya, ka zlraftá zlerđutawi mataba la Farisa nda la Sadukiya. Ka dgavaptá tsa tskata vgha ya his.

⁸ Hađ gwal nda rwa dza'a walaŋta sli'agapta wu, hađ duhwalha Lazglafta wu, hađ Sulkum guli wu, ka la Sadukiya nda ŋa taŋ. Mamu tsahaya demdem, ka la Farisa nda ŋa taŋ.

⁹ Ka sli'aftá inda mnduha nda gugudaku. Ka sli'avata sanlaha mataba gwal ta tagha zlahu ŋa mnduha ta nzakway mataba la Farisa gwađata nda lwi dagala dagala: «Mutsaf a aŋni ta sana ghwađaka skwi maga na mndu na wa. Ka sana Sulkum tsi, ka sana duhwala Lazglafta tsi, ka kitsi ta gwađganata,» ka həŋ.

¹⁰ Ka sgavaghata zlerđuta wi katakata. Duŋwa həŋ da datsanaptá Pwal na! ka mghama sludzi

---

† 23:5 Ngha ta Sabi 22:27.

zləŋaftá zləŋ kəl tsi ka ghunaftá la sludzi ŋa klaptá Pwal mataba taŋ, ka klaghata da həga la sludzi.

¹¹ Girvidikani, ka Mgham Yesu maravata da Pwal mantsa: «Tatá us ta iri! Manda va tsa ga masləmstək gə ka ta ghəŋa i'i ma luwa Ursalima ya ná, manda va tsaya guli dza'a ga ka ta tsa masləmstək ya ma luwa Ruma,» ka'a nda tsi.

Dzrawi ta ghəŋa Pwal

¹² Gamahtsimani, ka dzraftá sanlaha ma la Yahuda ta wi ŋa dza'a dzatá Pwal. Ka wadatá həŋ ka mnay kazlay: Had mu dza'a zaŋtá skwi nda za, nda saŋtá skwi nda sa, ka ta dza a mu ta Pwal wu, ka həŋ.

¹³ Ta malay gwal ta dzraftá tsa wi ya ta fwad mbsak.

¹⁴ Ka sli'aftá həŋ ka laghwi da slanaghatá la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda la galata mndu. Ka həŋ mantsa: «Wadawada ŋni kahwathwata ta kəma Lazglafta kazlay: Had ŋni dza'a walaŋta zaŋtá skwi nda za, ka ta dza a ŋni ta Pwal wu.

¹⁵ Ndanana tama, gwafwagwa kaghuni ta wi nda gwal ta tsa guma. Ta kumay ŋni ta dagapta hya ma na gwađa na kahwathwata, ka kuni dazlay nda mghama sludzi ya ná, ŋa klaghunakta lu ta Pwal ta kəma ghuni. Ta sagha tsi ya, nda paya vgha aŋni ŋa gi dzata,» ka həŋ.

¹⁶ Snaŋta zwaŋa mukumani ma Pwal ta tsa pghanatá buďukwa dza'a pghanata lu ta Pwal ya, ka sli'aftá tsi ka laghwi mnanatá Pwal ma həga la sludzi.

17 Ka hgaftá Pwal ta sana mali ma la sludzi. «Kla ta na duhwal na da mghama la sludzi, ya mamu gwađa dza'a mnanata tsi,» ka'a nda tsi.

18 Ka klaftá tsa mali ta ghəŋa la sludzi ya ta tsa duhwal ya, ka klaghata da tsa mghama la sludzi ya. Ka'a mantsa: «Tsa Pwal tsam lu ma gamak ya ta hgaftá i'i. Kdækkdæk, kla ta na duhwal na da tsi, mamu gwađa dza'a tsi mnanata, ka'a nda i'i, kəl yu ka klakta,» ka'a nda tsi.

19 Ka ksafťá tsa mghama sludzi ya ta tsa duhwal ya ta dzvu, ka laghwi ta slərpa vli. «Nu ta kumə ka ta mnihata na?» ka'a nda tsi.

20 Ka'a nda tsi mantsa: «Dzrafdzra sanlaha ma la Yahuda ta sagha da ndəbāghatá dzvu, ŋa kladaghatá Pwal ta kəma gwal ta tsa guma mahtsim. Ta kumay ŋni ta dāgapta hya ma tsa gwađa ya kahwathwata ka həŋ dza'azlay nda kagha. Tsaw mantsa ya nzakwani wa.

21 Yaha ka da snana ta həŋ. Ya mamu gwal ta malay ta fwaď mbsak dza'a pghatá budúkwa. Wađa nda wađa həŋ kazlay: Haď ŋni dza'a walaŋta zaŋťá skwi nda za, haď ŋni dza'a saŋťá skwi nda sa, ka ta dza a ŋni ta Pwal wu kə'a. Ndanana, nda paya vgha taŋ, ya gwađa da kagha kwenkwenj ta kzlə həŋ,» ka'a nda tsi.

22 Ka tsa mghama sludzi ya mantsa: «Nana gwađa mnidŋ ka na ná, yaha ka walaŋta mnananťa sana mndu,» ka'a, ka ghuniŋťá tsa duhwal ya.

Ghunaftá Pwal da ŋumna Feliks

23 Tahula tsa, ka hgaftá mghama la sludzi ta maliha his ta ghəŋa sludziha. Ka'a nda həŋ mantsa: «Hbawa vgha, dza'a nda sli'a kuni da luwa

Sezare ta nzemndi təmbay girvidik, kawadaga nda sludziha his dərɱək, nda sludziha ndəfáŋ mbsak ta ŋla plis, nda sludziha his dərɱək nda huzla vulu da həŋ.

24 Mutsaf kuni guli ta plis ŋa kla Pwal, ŋa 6hadanaghata dughwana da ŋumna ta nzakway ka Feliks,» ka'a.

25 Wya ka tsa mghama sludzi ya vindanaftá delewer guli:

26 «I'i Klawdi Lisiyas, ta ga zgu ŋa mghamani ŋumna ta nzakway ka Feliks.

27 Ya mndu ta ghunədaghapta yu ya ná, la Yahuda ta ksafɱa ka dza'a dzata. Ka lagha yu nda la sludza da ka zlu'agapta ma dzva taŋ snaŋər yu kazlay: Mnda la Ruma ya kə'a.

28 Ŋa zba snaŋtá ghəŋa skwi ya kəl həŋ ka razay ná, ka kladaghatá yu ta kəma gwal ta tsanatá guma ta həŋ.

29 Ka slanaghatá yu ná, ta razu ta ghəŋ skwi ta ksəŋtá zlahə taŋ həŋ. Ama haɱ skwi ga tsi prək ka dzata, dər prək ka hɱamta ma gamak wa.

30 Ka sagha lu snadimta kazlay: Ta pgha budukwa həŋ ŋani kə'a, kəl yu ka ghunədaghapta tsa mndu ya ŋa lagha hahəŋ ka ghəŋa taŋ da mna dmakuha ya maga tsa mndu ya ta kəma gha. Ləŋləŋ ká ka nzata mghama da,» ka'a.

31 Ka klaftá tsa la sludzi ya ta Pwal girvidik manda va ya mnanaɱ lu ta həŋ, ka klaghata da luwa Anɱipatris.

32 Gamahtsimani, ka vragaghutá hamata la sludzi da vla nzakwa taŋ, ka kɱə gwal nda plis nda plis ta kla Pwal da luwa Kaysariya.

³³ Bhadaghata tsa la sludziha ta plis ya da luwa Sezare, ka klaftá həŋ ta tsa delewer ya ka vlanjtá ŋumna, zlananha həŋ guli ta Pwal ma dzvani.

³⁴ Tahula dzanəftá ŋumna ta tsa delewer ya, ka'a mantsa: «Ta wati hadik kagha na?» ka'a dawənta da Pwal. Snaŋtani kazlay: Mnda hadika Silisi ya kə'a,

³⁵ «ŋa sna yu ta gwada gha saghər tsa mnduha ta raza kagha ya,» ka'a nda tsi. Klaghawakla, ka dza'a kuni da nghan ma tsa həga baf Hiridus ya, ka tsa ŋumna ya nda mnduha.

24

Tsanavatá gwada ta Pwal

¹ Tahula luta fitik hutaf, ka bhadaghatá i mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta ta nzakway ka Hananiya, nda la galata mndu, nda sana mndu ta hgə lu ka Tertulus ya, nda vida ma gwada. Ka lagha həŋ da wlatá Pwal da ŋumna.

² Ka hgadaghata lu ta Pwal. Ka zraftá Tertulus ta rusa skwi ya maga Pwal, kəl həŋ ka wlata. Ka'a mantsa: «Mghama dá, əŋka'a ka kagha kəl ŋni ka nzata nda zdaku. Snaŋta gha ta dzra nzaku kəl mnduha ŋni ka nzakway dughwana.

³ Ta rfay mnduha ŋni dər ndigandiga ta kagha katakata Feliks.

⁴ Mghama dá! Yaha ŋni da gərdaghata. Kdəkkdək, kabga zdakwa gha, faŋna fa ta zləməŋ ka sna ka ta zwanə gwada ŋni dza'a mnaghata ŋni.

⁵ Nana mndu na ná, ghwadaka mndu ya slanagha ŋni ta hwada ghəŋa la Yahuda dər ndigandiga ta ghəŋa hadik. Tsatsi mghama dina la

Nazaret* ta nzakway ka gwal ta dza'a mista Yesu ya.

⁶ Ka kumə tsi ta maga sana skwiha dza'a kwal kul vlantá sgit ta həga Lazglafta ηni, kəl ηni ka ksaf̄ta. [Ka kumə ηni ta tsanaghatá guma manda ya ta mnə zlah̄a ηni.

⁷ Ama ka lagha mghama la sludzi ta nzakway ka Lisiyas da zlu'aghuta ma dzva ηni nda mbraku,

⁸ η̄a sagha ηni da kuma gha da wlata, ka Lisiyas nda aη̄ni.] Ka daw̄aη̄d̄awa v̄erd̄a kagha da tsi, dza'a nda sna ka kazlay: Tsakalawi a na skwi ta mnə ηni tida na wu kə'a,» ka'a.

⁹ «Manda va tsaya nzakwani,» ka la Yahuda ta gh̄ə̄jani.

Wad̄ay Pwal ta gh̄ə̄jani ta kəma Feliks

¹⁰ Manda mnanata η̄umna nda dzvu ta Pwal kazlay: Gwada ta gwada kə'a. Ka Pwal mant̄sa: «Nda sna yu kazlay: Gitagita a vakwa kagha ta tsa guma ta gh̄ə̄j̄a mnduha ηni wu kə'a. Nda rfu dza'a wada yu ta gh̄ə̄j̄a da ta kəma gha.

¹¹ Ka psan̄psa ka katsi ná, malapə a fitik gh̄-wan̄pd̄ə his manda lafa da da luwa Ursalima da tsəl̄bu ta kəma Lazglafta wa.

¹² Had̄ mndu ta slid̄ighata ta zl̄erd̄awi nda mndu, ta hwazlāba gh̄ə̄j̄a mnduha, d̄ər ma həga Lazglafta, d̄ər ma həga tagha skwa la Yahuda, d̄ər ma luwa wa.

¹³ Nana skwi mnə hah̄ə̄j̄ ta i'i ndanana ná, gragh̄afta a v̄erd̄a hah̄ə̄j̄ wa.

¹⁴ Skwi ya graf i'i ná, ta maganata slna yu ta Lazglafta dzid̄ziha ηni nda ta tsa tvi mnə hah̄ə̄j̄

---

* 24:5 Ngha ta Mata 2:23.

kazlay: Dina ghwadaka tvi ya kə'a ya. Zlghafzlgħa yu ta inda skwi ya nda vinda ma zlahā Musa, nda ya ma deftera la anabi.

¹⁵ Faffa i'i guli ta ghəŋ ta Lazglafta manda va ŋa hahəŋ ta mnay kazlay: Dza'a sli'aganapsli'a Lazglafta ta tdukwa mnduha nda ghwadaka mnduha tani kə'a ya.

¹⁶ Tsaya ta kəl yu ka ŋavata ka nzaku manda ya ta raku ta kəma Lazglafta nda ya ta kəma mnduha.

¹⁷ «Nda kda fitika da manda dgata da ta vgha nda Ursalima, kəl yu ka vradaghata, ka kladanaghata nda tsemi ŋa katantá mnduha da, nda ya ŋa planatá ghəŋ ta Lazglafta.

¹⁸ Tsaya skwi ta magə yu ta sladighatá sanlaha ma la Yahuda si ta hadika Asiya. Kdakwa da ta tsala ghəŋa da tsa, ta had tskata mnduha hada wu, hwazlabanaf a yu ta ghəŋa mnduha guli wa.

¹⁹ Ka má mamu sana skwi gana yu ta həŋ katsi ná, má vərda la Yahuda ta hadika Asiya ta sagha wlatá i'i da kagha tama.

²⁰ Ka mantsa a tsi wu, ma mnaŋmna nana mnduha na ta dmaku ya ksaf həŋ ta i'i nda tsi ma fitika lagha da ta kəma gwal ta tsa guma.

²¹ Ta kəma gwal ta tsa guma, gwadagwada yu nda mbraku kazlay: Grafgra yu, "dza'a sli'aganapsli'a Lazglafta ta gwal nda rwa kə'a. Ta ghəŋa tsaya ta tsa lu ta guma ta ghəŋa da gita," ka'a.

²² Feliks ná, nda sna tsatsi ta skwiha katakata ta ghəŋa tva Kristi kəl tsi ka dzanamtá wi ta həŋ. Ka'a mantsa: «Sagha mghama la sludzi ta nzakway ka Lisiyas ya ná, nghay da ta na gwada ghuni na tsa,» ka'a nda həŋ.

²³ Ka mnanata tsi guli ta mali ta ghəŋa la sludzi kazlay: Hamha ta Pwal ma gamak, yaha ka da hbanata nda hba. Ka ta saghasa grahani da katan̄ta katsi, yaha da pya həŋ, ka'a.

Pwal ta kəma i Feliks nda Drusil

²⁴ Tsəbəkʷ fitik tahula tsa, ka sagha Feliks kawadaga nda markwa tan̄ Drusil, ta nzakway ka makwa la Yahuda. Ka hgagaptá tsi ta Pwal, ka snə tsi ta gwada ta ghəŋa zlgħaftá Yesu Kristi da tsi.

²⁵ Ka zlraftá Pwal ta zwa gwada ta ghəŋa nzaku ya ta zdəganatá Lazglafta, nda gwada ta nghuta mndu ta ghəŋani, nda gwada ta ghəŋa ya ka Lazglafta dza'a tsa guma ta ghəŋa mnduha. Ka Feliks ksur tsi ka zləŋ mantsa: «La tama, badu mutsafər yu ta fitik ya guli ná, hgəgəltá dá ta kagha tsa,» ka'a.

²⁶ Dza'a mutsay yu kasi'i ta tsemi da Pwal ka ŋumna Filiks sizlay, ta kəl tsi gdata ta hgagaptá Pwal tazlay ka ghwa yiva nda tsi.

²⁷ Səd səd his ka vaku luta ta magay mantsa. Tahula tsa vaku his ya, ka mbəđapta Purkiyus Festus ta Filiks. Kambəl zdəganata tsi ta la Yahuda ka Feliks ná, ka zlan̄tá tsi ta Pwal ma gamak.

25

Lagha Pwal ta kəma Festus

¹ Tahula fitik hkən manda klafta Festus ta slna nzanaghatá hadikani, ka sli'afta tsi ma luwa Sezare ka lafi da luwa Ursalima.

² Ka sli'adaghata la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda la mali ta ghəŋa la Yahuda slanaghata hada. Ka wlatá həŋ ta Pwal da tsi.

³ «Kdækkdæk, kløgaŋnagha kla ta Pwal da na luwa Ursalima na,» ka həŋ ndi'ata ka ŋdāŋda nda tsi. Mataba tsaya ná, nda dzra wa taŋ ŋa pghata budúkwa ŋa dzata ma tvi ta laf tsi.

⁴ Ama ka Festus nda həŋ mantsa: «Wa a Pwal ma gamak ma luwa Sezare. Vərda i'i guli ná, nzdavata a yu wa, dza'a gi vru yu.

⁵ Ka sli'afslia sanlaha mataba la maliha ghuni mista da ka dza'a ŋni da slanaghata hada ma luwa Kaysariya. Ka mamu skwi maga tsi kul dinaku katsi, ŋa wlata taŋ,» ka Festus nda həŋ.

⁶ Ka tghas tsi, ka ghwaŋ a fitik za Festus ma luwa Ursalima, ka laha tsi da luwa Sezare. Gamahtsimani, ka sli'aftá tsi, ka lagha da vla tsa guma. «Klagapwakla ta Pwal ya,» ka'a.

⁷ Ka lagha Pwal. Ka sli'adaghatá tsa la maliha la Yahuda ta sli'adata ma Ursalima ya ddivis da wantá Pwal. Ka mnə həŋ ta gwadaha ta kuzlaku ta kuzlaku, ka tsatsanavatá Pwal, ama had' had' hya gwada kligiŋ həŋ wa.

⁸ Ka Pwal mantsa: «Had' sana dmaku maga yu wu, dər tvə zlahá la Yahuda, dər tvə həga Lazglafta, dər tvə mgham Sezar wu,» ka'a wadap'tá ghəŋani.

⁹ «Ta d'vay ka ta dza'a da Ursalima ka dza'a lu tsatá na guma na ta kəma taŋ ra?» Ka Festus nda Pwal ŋa zdanafta ŋuduf ta la maliha ta ghəŋa la Yahuda.

¹⁰ Ka Pwal mantsa: «Wana yu ma vla tsa guma mgham Sezar. Had'na guli rakwa tsad'ighatá guma. Had' dmaku gana yu ta la Yahuda wu, nda sna vərda kagha ka ghəŋa gha.

¹¹ Ka mamu dmaku gə yu, magamaga yu ta skwi præk ka dzata i'i katsi, ma dza lu ta i'i a ka yu wa.

Ama ka had hyahya skwi ma na gwaɗaha ta mnə hən ta i'i na wu katsi, laviŋ a mndu ta vlanɗá i'i ta hən wa. Ta ndəba dzvu yu da kagha, ka la na guma na ta kəma mghama Ruma,» ka'a.

¹² «Manda tsa zbanɗa gha ta dza'a na guma na ta kəma mgham ya, dza'a dza'a ka ta kəma mgham Sezar,» ka Festus nda Pwal tahula gwaɗuvustani nda gwal ta vlanɗá hidaku.

Lagha Pwal ta kəma i Agripa nda Beranis

¹³ Tsəbakw fitik tahula tsa, ka lagha mgham Agripa nda Beranis da luwa Sezare da nghanaghata ŋumna Festus.

¹⁴ Ka zata hən ta fitik tsəbakw hada. Ka ru-sanaftá ŋumna Festus ta gwaɗa ta ghənɗa Pwal ta tsa mgham ya. Ka'a mantsa: «Mamu sana mndu zlidin Feliks hadna ma gamak.

¹⁵ Ma fitika laha ɗa da luwa Ursalima, ka sli'adaghatá maliha ta ghənɗa gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta, nda la galata mndu mataba la Yahuda slidighata. Ka wlata hən. Kdəkəkək, tsanɗa tsa ta guma ta na mndu na, ka hən nda i'i.

¹⁶ Ta snu a anɗi la Ruma ta gi tsanaghata guma ta mndu mantsa ya wa. Tiŋəl ta guyanata nda guya lu ta tsa mndu ya nda tsa gwal ta wlata ya, ŋa zlananɗa tvi ŋa waɗayni ta ghənɗani ta kəma tsa gwal ta wlata ya karaku, ka yu nda hən.

¹⁷ Ka saha hən da hadna mista ɗa. Gərdava a yu guli wu, ka gi nzata ŋni ma vla tsa guma gamahtsimani. Hgagaghawa hga ta tsa mndu ya ka yu, ka hgaktá lu.

18 Ba va wana na mnduha ta wlata na dza'a mna ghwadaka skwi maga tsi, ka yu ná, sew had tdukwa skwi mna hən wa.

19 Ta ghəŋa zləɖa gwada ta dina taŋ nda gwada ta sana mndu ta hgə lu ka Yesu ta mtuta, ama ta nda hafu ka Pwal nda ŋani ta mnay yeya.

20 Trapta da ta tsa ghəŋa mndərga skwi mantša ya, ka yu nda Pwal mantša: Ta kumay ka ta dza'a da Ursalima ka dza'a lu tsa na guma gha na hada ra? ka yu nda tsi.

21 Ama ka dawəŋta Pwal ta tsanata mgham Sezar ta gumani, kəl yu ka ŋanata ma gamak dasudasu ma kdə yu ka ghunay da mgham Sezar,» ka'a.

22 Ka mgham Agripa nda ŋumna Festus mantša: «Ta kumay i'i ka ghəŋa da ta snanatá gwada ma wa tsa mndu ya guli,» ka'a. Ka ŋumna Festus mantša: «Dza'a nda sna ka mahtsim,» ka'a nda tsi.

23 Gamahtsimani tama, ka lagha i mgham Agripa nda Beranis nda hbatá vgha má mgham mgham ka lamə hən da həga tsa guma kawadaga nda mghamha la sludzi, nda gwal dagaladagala ma tsa luwa ya. «Klagaghawakla ta Pwal,» ka ŋumna Festus. Ka kladaghatá lu.

24 Ka ŋumna Festus mantša: «Mgham Agripa, nda inda gwal ta tskavata hadna ma na vlə na kawadaga nda aŋni. Wana na mndu sli'adagha inda la Yahuda da wlata da i'i ma luwa Ursalima, nduk hadna tani ya kay: "Ra a ka zlaŋtá na mndu na nda hafu wu," ka hən hlaftá wi.

25 Ama i'i, ngha a yu ta skwi prək ka dzata wa. Ka si klawakla ta guma da ta kəma Sezar ka'a ya, tsaya dza'a kəl yu ka ghunay.

²⁶ Nziya nza tsi ná, mutsaf a yu ta vərđa gwada ya ɲa vindanaftá mghama Ruma ta ghəɲani wa. Tsaya kəl yu ka klagaghata na mndu na ta kəma ghuni, katkatatani ta kəma gha mgham Agripa, ɲa đawanaptá vli, kada snaɲta yu ta skwi ɲa vınday.

²⁷ Mndu ya tsam lu ma gamak, ka klafta lu ka ghunay kul snaɲta lu ta vərđa skwi kəl lu ka ksafťa ná, tsabaku tsaya ta nghadaptá yu,» ka'a.

26

Waday Pwal ta ghəɲani ta kəma Agripa

¹ «ɲagha gwada tama Pwal, gwada ta gwada ɲa wadaptá gha ta ghəɲa gha,» ka mgham Agripa nda tsi. Ka kapaftá Pwal ta dzvu, ka zlraftá tsi ta gwada. Ka'a mantsa:

² «Ta rfu yu katakata gita, a mgham Agripa, nda mutsafta da ta tvi ɲa mnəɲta gwada ta kəma gha ɲa wadaptá ghəɲa da ma inda skwiha ya tsatsadiva la Yahuda.

³ Kəl tsi ka vlihata rfu katakata ná, nda sna kagha tsidid ta nzakwa la Yahuda nda ghəɲa skwi ya ta zlərdə həɲ tani. Kdəkkdək, ka ksa ka ta ɲuduf, ɲa fihata gha ta sləməɲ ka sna na gwada da na.

⁴ «Daga ma ga zwanja da, nda sna la Yahuda ta nzakwa da. Nda sna həɲ ka yu nzakwagapta daga tanɲaɲ mataba la ini nda ya ma Ursalima.

⁵ Nda sna hahəɲ ta i'i daga manda ghalya. Ka ta kumay həɲ katsi, lavinlava hahəɲ ta mnay kazlay: Tekw i'i mataba gwal ta fikaghuta si ta ghəɲa dina ɲni ta nzakway ka ɲa la Farisa kə'a.

⁶ Ndanana, wana yu ma guma ta ghəɲa fafta da ta ghəɲa da ta tatá imi ta sləməɲ ya tanaf Lazglafta ta dzidzíha mu.

⁷ Tsa mndəra amu ghwanpdə his ya guli ná, nda fa ghəŋa tan ŋa nghan̄ta magatá tsa tatá imi ta sləmən̄ ya. Tsaya ta kəl hən̄ ka ŋavata nda fitik tani, nda rvidik tani, ka tsəlbu ta kəma Lazglafta ya. Ta ghəŋa tsa fafta da ta ghəŋa ya tama, ta kəl la Yahuda ka tsatsafta gwada ta i'i, a mgham Agripa.

⁸ Ari la Yahuda, kabgawu ta kəl kaghuni ka ng-hay manda skwi laviŋ a Lazglafta ta sli'aganaptá gwal nda rwa wu kə'a na?

⁹ Vərdá i'i guli ná, si magan̄maga yu kahwath-wata ta kdavakta inda skwi ŋa zadánatá na hga Yesu mnda la Nazaret na.

¹⁰ Tsaya skwi magə yu ma Ursalima guli. Da la mali ta ghəŋa gwal ta gra skwi ŋa Lazglafta mutsafta yu ta mbraku, kəl yu ka hla ndəghata gwal zlghay nda ŋuduf ka pghay da gamak. Tsaya dina, ka i'i guli ta psu lu ta hən̄.

¹¹ Ma fitika ray da ta həga tagha skwa la Yahuda tazlay, si ta gay yu tiri ŋa gwal zlghay nda ŋuduf katakata ka mbəl raza hən̄ ta hga Yesu. Tsa gatá sida da ya ná, nda nza ŋa zbin̄ta hən̄ nduk ma sana luwaha ta sana hadik sizlay.»

Gwadata zlghafta Pwal ta Yesu
Slg 9:1-19, 22:6-16

¹² «Tsaya tama, kəl yu ka sli'afta ma sana fitik ka dza'a da luwa Damas nda tsa mbraku vliha gwal dra skwi ŋa Lazglafta ŋa dza'a kasa gwal zlghay nda ŋuduf ya.

¹³ Ta labla yu ta tvi, wər dək fitik ma ghən̄ tama a mgham Agripa, ka nghan̄ta yu ta saha tsuwadak daga ta luwa wantá i'i, nda gwal ta dza'a mista

ɗa tani. Malaghumala wuɗakwa tsa tsuwadɗak ya katakata ka ŋa fitik.

¹⁴ Ka zɓambutá ŋni demdem ta hadik. Ka sɓaŋtá yu ta sana lwi ta gwadgihata nda gwada Hebru: “Sawulu! Sawulu! Kabgawu ta kəl ka ka giri ŋa ɗa na? Ghuya ɗaŋwa ŋa ghəŋa gha na pgha ghəŋ ta pghə ka nda i’i na,” ka’a.

¹⁵ “Wa kagha ní mghama ɗa,” ka yu nda tsi. Ka Mgham Yesu nda i’i mantsa: “I’i tsa Yesu ta gə ka ta iri ŋani ya.

¹⁶ Sli’afsli’a ka sladata ka. Kəl yu ka maraghaŋta ghəŋa ɗa ná, zɓapzɓa yu ta kagha ŋa magihata slna ɗa, ŋa nzakwa gha ka masləmmtsəka ɗa, ŋa mnay gha kinawu ká ka nghanjá i’i gita, ŋa mnay gha ta skwi dza’a maraghaŋta yu dza’azlay guli.

¹⁷ Da la ghuni nda ya da gwal kul nzakway ka la Yahuda ta ghuna yu ta kagha, dza’a katay yu ta kagha guli.

¹⁸ Ŋa gwananata gha ta iri ta həŋ, Ŋa sli’agapta taŋ ma grusl ka lamə da tsuwadɗak, ŋa kwala hal-away ka gəgəлта mgham ta ghəŋa taŋ. Lazglafta ta dza’a ga mgham ta ghəŋa taŋ. Mantsa ya dza’a kəl həŋ ka mutsafta planata dmakwa taŋ, ŋa mutsafta taŋ ta vla nzaku kawadaga nda gwal ta zlglaftá Lazglafta,”» ka’a.

Mnay Pwal ta slnani

¹⁹ «Mantsa ya tama a mgham Agripa, kwalaghu a yu ta sna gwada tsa mndu nghanj i’i ta saha daga da Lazglafta ya wa.

²⁰ Katək ná, “mbəɗanaf wa mbəɗa ta nzakwa ghuni, ka mbəɗakta kuni ta vgha da Lazglafta. Magawamaga ta ŋərma slna ŋa maraŋta tsa mbəɗata

nzakwa ghuni ya,” ka yu zrafta mnay karaku ma luwa Damas, nda ya ma luwa Ursalima. Tahula tsa, ka mnanata yu ta inda gwal ta hadika Zudiya, nda ya da gwal kul nzakway ka la Yahuda guli.

²¹ Ta ghəŋa tsaya kəl la Yahuda ka ksafťá i’i ma nzakwa da ma həga Lazglafta má ŋa dzihata.

²² Ama ka katagadıptá Lazglafta. Ha gita, tata kďaŋkďa yu ta nzakw ka masləmťsəkani ta kəma inda mnduha, nda zwan tani, nda glata mndu tani. Had skwi dza’a mnəglata i’i ka malaghuta ya mnə la anabi, nda i Musa ta ghəŋa skwi dza’a magaku, mna həŋ kazlay:

²³ Dza’a ghuyə ghuya Kristi ta đaŋwa, tsatsi ta nzakway ka taŋtaŋa mndu ta dza’a sli’agapta mataba gwal nda rwa ŋa mnananťtani ta tsuwadək ta mnduha mu, nda gwal kul nzakway ka la Yahuda tani.»

Zlghafzlgħa ta Yesu ka Pwal nda Agripa

²⁴ Tata mna tsa gwada ŋa wadapťá ghəŋani ya Pwal, ka Festus nda tsi nda lwi dagaladagala mantša: «Pwal! Halaway ka ra? Tsaghis ka halaway na dzaŋa ta dzaŋa għa na ra?» ka’a nda tsi.

²⁵ Ka Pwal mantša: «Mghama da, halaway a i’i wa. Vərdaka gwada ŋa ndanay ta gwadə yu.

²⁶ Nda ghada snanťa mgham Agripa ta inda tsa skwiha ya. Tsaya ta kəl yu ka gwada na gwada na kul had dzudzukway ta kəmani. Grafgra yu kazlay: Nda sna tsatsi ta inda tsa skwiha ya kə’a, kabga had ya magə lu ma đifa ma đifa wa.

²⁷ Mgham Agripa, grafgra ka kazlay: Mantša ya tsa gwada mana la anabi ya kə’a ra? Nda sna yu kazlay: Na, grafgra ka kə’a,» ka Pwal

²⁸ Ka mgham Agripa nda Pwal mantsa: «Va gi ndukud dza'a nidista ka, ka krista ka kagha ra?» ka'a.

²⁹ Ka Pwal mantsa: «Dər ma ndukud fitikani, dər ma di'in tsi, manda ya kuman Lazglafta, kagha nda ghəŋa gha yeya a wu, ŋa inda na kaghuni dem-dem hadna na nzakwani, ka nuta kuni manda va i'i. Ama má ma tsam lu nda tsa ta kaghuni tani,» ka Pwal.

³⁰ Ka sli'aftha i mgham Agripa nda ŋumna Festus, nda Beranis, nda gwal kawadaga nda həŋ.

³¹ Tahula saghwa taŋ ma vla tsa guma, ka həŋ mantsa: «Had sana skwi maga na mndu na prək ka dzata, dər ka tsamta ma gamak wu,» ka həŋ.

³² Ka mgham Agripa nda ŋumna Festus guli mantsa: «Ka má zbaŋ a na mndu na ta kla na gumani na ta kəma mgham Sezar wu katsi ná, ma dza'a zliŋzla lu ta na mndu na,» ka'a.

27

Klaghatá Pwal da luwa Ruma

¹ Ka mnaftá lu kazlay: Dza'a sli'i mu ŋa dza'a ta hadika Italiya kə'a. Ka klaftá lu ta i Pwal, nda sanlaha ma vu'aha, ka fanamta ma dzvu ta sana mali ta ghəŋa la sludzi ta hgə lu ka Zuliyus. «Tekw tsatsi mataba maliha ta ghəŋa la sludza Agustus.»

² Ka lamə ŋni da kwambala luwa Adramit ta sli'i ka dza'a da sana luwaha nda ma slərpha hadika Asiya. Ta sli'aftá ŋni, kawadaga Aristarkus, sana mnda la Tesalunik ta nzakway ta hadika Mekaduniya nda aŋni.

³ Gamahtsimani, ka bhadaghata ŋni da luwa Siduŋ. Ka maganatá Zuliyus ta zdfaku ta Pwal.

Ka sliŋtá tsi ŋa dza'a naghanaghatá grahani, ŋa katanťá həŋ.

⁴ Tahula tsa, ka sli'aftá ŋni hada nda kwambalu, ka vru falak ta aŋni. Ka mbəďaghatá ŋni ta vgha nda tahula Kiprus.

⁵ Manda tsughwadapta ŋni ta drəf ta nzakway ndusa nda hadika Silisi, nda ya nda hadika Pamfali, ka ǂhadaghatá ŋni da luwa Mira ta hadika Likiya.

⁶ Ka mutsaftá tsa mghama sludzi ya ta kwambala luwa Alegzandri ta sli'i ka dza'a nda ta hadika Italiya. Ka pghamta tsi ta aŋni mida.

⁷ Tsəbakw fitika ŋni ta ndəru dasuwa. Zlahzlah ka ŋni ǂhadaghata ndusa nda luwa Snida. Kulam nda tsa, ka pyaftá falak ta aŋni hada ta dza'a nda ta tsa, ka mbəďaghatata ŋni ta vgha nda ma sana vli ta tsavata ma drəf ta hgə lu ka Kret ndusa nda luwa Salmune.

⁸ Zlahzlah ka ŋni labə hada, ka ǂhadaghata ŋni da sana vli ta hgə lu ka Nərma vla slada kwambalu ndusa nda luwa Laziya.

⁹ Zusa mu ta fitik katakata kay guli, his nda htsiŋ na mbaďa na guli, lula fitika suma guli. Tsaya tama kəl Pwal ka mnay ŋa taŋ:

¹⁰ Ka'a mantsa: «Zwana amu, ta nghadaptá yu ná, his nda htsiŋ na mbaďa mu na, dagala skwi dza'a zlamaghata. Dza'a ǂadzaku huzlaha mu nda kwambalu tani. Tsahaya yeya a wu, nda htsiŋa mu tani,» ka'a.

¹¹ Ka kwalaghutá tsa mali ta ghəŋa la sludzi ya ta sna tsa gwada Pwal ya, ka laghwi da sna ŋa dani ma Kwambalu, nda ŋa mndu ta sway.

¹² Tsaw hada ya guli ná, ǂina a tsa vli ya ka

slada kwambalu gufwak wu, kəl ndəghata gwal ma kwambalu ka mnay kazlay: Mbadma, ka wayaka skwi ɓhadaghaha mu da Finiks ma vla slada kwambalu ma luwa Kret, ka dza'a mu za fwak hada, ka həŋ. Tsa Finiks ya ná, zur nda zlaɓa dɔɔfakwa fitik nzakwani.

Mghama falak ta drəf

¹³ Fedfedfed ka falaka Sud vyavata. «Zlah dza'a mbaɔaku na mbaɔa mu na, ka mnduha ma kwambalu.» Ka tsukwaftá həŋ ta kufur ta kəl lu ka slada kwambalu ya, ka kladapta həŋ vzadata nda tvə Kret, luwa ta tsavata ma drəf ya.

¹⁴ Ta nzɔava a lu kay ná, ka vyagaftá falak nda mbraku nda mbraku nda ga «zeghwa safa fitik,» nda ma tsa luwa Kret ta tsavata ma drəf ya.

¹⁵ Ka zlagunɗa tsi ta tsa kwambalu ya, ka trapta tsi ta ŋafta, ka nzata aŋni tama ka kzla skwi dza'a magaku ta tinwu tsa falak ya ta aŋni.

¹⁶ Ka tinwaghata aŋni nda tahula sana zwanɗa vli ta tsavata ma drəf ta hgə lu ka Kawda. Ka hlaptá ŋni ta hafu hada. Zlahzlah ka ŋni katsakta sana zwanɗa kwambalu tavata ŋa ŋni.

¹⁷ Tahula tɔakta tan ta tsa zwanɗa kwambalu ya ka famta ma tsa dagala ya, ka habafta həŋ nda tɔan ta tsa kwambalu dagala ya, ŋa katay yaha hwanzuɓta. Ka zlanɗaftá həŋ ta traku dza'a trata həŋ ta daɓa wutak ndusa nda Libiya. Ka zlinɗá həŋ ta wupay ta tinwa kwambalu. Ma tsaya tama, ka tinwu falak.

¹⁸ Gamahtsimani, ka klambarə tsa falak ya ta aŋni katakata. Ka zraftá ŋni ta hlapta huzla ma tsa kwambalu ya ka pghay da drəf.

¹⁹ Bađu ma hkəna fitik, ka hlaftá hahəŋ nda dzva taŋ ta huzla ksa slna ma kwambalu ka pghaghata da drəf.

²⁰ Kidaghi fitika ŋni, nghava a fitik wu, nghava a tekwatsa wa. Fərtufərtá tsa falak ya katakata. Ta had mnay kazlay: Ta dza'a mbaku ŋni kə'a ma ghəŋa ŋni wa.

²¹ Nda kďa fitika ŋni zaŋ a ŋni ta skwa zay wa. Ka sli'aftá Pwal ma takataka taŋ, ka'a nda həŋ mantsa: «Zwana amu, ka má ta snatá kuni ta gwada ďa ta mnay kazlay: Ma sli'af mu ma Kret kə'a kay ná, ma grumus a na falak na wa.

²² Skwi ta mnaghunata yu ndanana ná, drawa ŋuduf, had ya dza'a zadavaghuta dər turtuk mataba ghuni wu, kwambalu yeya dza'a zwaďuta.

²³ Ta na rvidik gita ná, ghunigiha ghuna Lazglafta ta duhwalhani. Tsa Lazglafta nza yu ka ŋani, nda ya ta maganata yu ta slna ya.

²⁴ Ka'a nda i'i ná, "ma zləŋ ka ta zləŋ Pwal, dza'a laghala ka sladata ta kəma mgham Sezar. Wya guli zdaghanzďa Lazglafta ta huďi, dza'a zlanzla ta na gwal kawadaga nda kagha na nda hafu," ka'a.

²⁵ Drama ta ŋuduf zwanama, nda fa ghəŋa ďa ta Lazglafta. Tsa skwi mniha tsi ya, grafgra yu kazlay: Dza'a magaku manda va tsaya kə'a.

²⁶ Nziya nza tsi ná, dza'a zləmbatá tavata sana hadik ta tsavata ma drəf mu,» ka'a.

²⁷ Ta ma ghwanpďa fwada rvidik, ka va klambar tsa falak ya ta aŋni ta ghəŋa drəfa Madeterane. «Zlah ndusa mu nda hadik tama,» ka tsa gwal ta swa kwambalu ya lamər vli da takala.

²⁸ Ka hbafta həŋ ta skwi ta ndəgaku ta zu'i ka vzadata da tsa drəf ya ŋa dzəgha latani. Ka graftá

həŋ ka mitir hkənmbsak ndəfáŋ mida. Zadaptá lu dau' guli, ka vzəgladata həŋ, ka grəglaftá həŋ ka mitir hisamsak tghas mida.

²⁹ Yaha kwambalu da grunťá palaha ka həŋ zləŋaftá zləŋ, ka vazadatá həŋ ta skwa sladanatá kwambalu fwad'nda ga mahulhulani ŋa sladanatá tsa kwambalu ya. Ka kzlə həŋ ta tsadakwa vli nda mndər.

³⁰ Ka zbə tsa gwal swa kwambalu ya ta tva hwayaghuta, ka fagata həŋ ta tsa zwaŋa kwambalu ya, manda gwal ta zba dza'a pghadata skwa slada kwambalu nda ta kəma kwambalu, ka həŋ magay.

³¹ Ka Pwal nda tsa mali ta ghəŋa la sludzi, nda tsa la sludzi ya tani mantša: «Ka nzamə a na mnduha na ma na kwambalu na wu katsi ná, katafta a kuni ta vgha wu,» ka'a.

³² Na tsa snəŋta taŋ mantša ya ná, ka ratsiŋťá həŋ ta tsa tbanha tsa zwaŋa kwambalu ya ka zlidinťa ta drəf.

³³ Ta ghwan a vli ka tsadaku tama wu, ka Pwal mantša: «Kdəkwakdək, tsuwatsa ta skwa zay, ma ghwanpdə fwad'a fitika ghuni na ta fa ghəŋ mazlay, ta daŋ a kuni ta skwa zay wa.

³⁴ Kdəkwakdək, tsuwatsa ta skwa zay ŋa ŋaghunatá ta ŋuduf. Had' ya ma kaghuni dza'a dədavaghuta swidani dər ka turtuk wu,» ka'a.

³⁵ Kdəkwani ta tsa gwad'a ya, ka klafta tsi ta buradi, ka rfanaghatá Lazglafta ta ghəŋani ta kəma taŋ demdem, ka balanaptá tsi*, ka zay.

³⁶ Ka draftá sanlaha ta ŋuduf, ka zə hahəŋ guli.

---

* 27:35 Ngha ta Slna gwal ghunay 2:42.

³⁷ His dər̄mæk nda ndəfáj̄ mbsak mku' mida ɲni ma tsa kwambalu ya.

³⁸ Manda baghafta taɲ, ka hlaftá həɲ ta alkama ka pghaghata da drəf ɲa htanaghutá ndəgaku ma kwambalu.

Badzuta kwambalu

³⁹ Tsadakwa vli, sew tsatsafa a gwal swa kwambalu ta vli ka ga həɲ wu, ama ka nghanɲta həɲ ta sana maslirɲitsa vli ka wutak. Ka ma da magaku tsi ná, ka həɲ ka kla tsa kwambalu ya nda ta tsa wutak ya.

⁴⁰ Ka ratsidiɲtá həɲ da drəf ta tsa skwiha ta kəl lu ka sladanatá kwambalu ya. Ma va tsaya guli, ka palidiɲtá həɲ ta zu'a skwa swa kwambalu. Ka sli'anaftá həɲ ta wupay nda ta kəma kwambalu nda ta tvi ɲa tiɲway falak, ka kla həɲ nda tvə sgam ya.

⁴¹ Ka lagha həɲ grunɲtá duvruhwa ta wutak. Ka laghu ghəɲa tsa kwambalu ya tes dida, lavgliɲ a ta gigdavata ɲa sabə wa. Ka lagha gamtsa'uwakwa drəf ɓlidiɲtá tsa kwambalu ya nda tvə mndərani.

⁴² Ka kumə la sludzi ta pslidiɲta la vu'a, kabga yaha ya dər̄ turtuk da ndapta mataba taɲ nda bibiɲa.

⁴³ Ka pyaftá tsa mali ta ghəɲa la sludzi ya ta həɲ ta dza'a magay, kabga va a ta slanaghata skwi ta Pwal wa. Ka'a mnata mantsa: «Inda gwal nda sna ta hlimi ya ná, ka vala həɲ ta drəf, ka dza'a həɲ ta ɓlu.

⁴⁴ Sanlaha ya, ka la həɲ ta kataku, ka ta na sləahwa na kwambalu na a tsi,» ka'a. Mantsa ya magata həɲ, kəl hahəɲ ka katagaptá vgha demdem ka labə ta ɓla ghwa.

28

Pwal ma Malta

¹ Tahula katagapta ηni ta vgha, Malta hga tsa vli ta tsavata ma drəf ya, ka ηni zlra snan̄ta.

² Mnduha ma tsa luwa ya ná, ηerma mnduha hən̄, ka tsu'aftá hən̄ ta an̄ni. Ka van̄naghata hən̄ ta vu gik, kabga ta nzaku imi, káka nda mtasl guli.

³ Ka hlafta Pwal ta nivi ka pghay ta ghən̄ja tsa vu ya, tsaw mamu mupuha mida. Snayni ta hur-fukwa vu, gi takwatsak lafi ta dzva Pwal.

⁴ Nghay gwal ma tsa luwa ya ta tsa mupuha ya kzəghəla ta dzva Pwal, ka hən̄ mataba tan̄ mantsa: «Ta psła mndu na mndu na kahwathwata. Zlah-zlah katagapta tsi ta vgha ma drəf kay guli ná, ta zlighisa a yu wu, ba va ta dzaghata dá ka guma Lazglafta nda tsi,» ka hən̄.

⁵ Ka wuslikidintá Pwal ta tsa mupuha ya da vu. Had̄ sana skwi ta ghunan̄ta dekdek wa.

⁶ Kzla ghuyanaftani ta Pwal ka gi zləmbatani ka mtutani a tsi, ηa lamndu si ta kzlay. Ka nzakw hən̄ ná, had̄ sana skwi magana tsi wa. «Sana Lazglafta na mndu ná,» ka hən̄ mbədglavata.

⁷ Ndusa nda tsa vli ya, mamu vla sana mali ta ghən̄ja tsa had̄ik ta tsavata ma drəf ya. Publiyus hga tsa mndu ya. Tsatsi ta tsu'aftá an̄ni, ka payan̄natá vli d̄ina, ka zatá ηni ta fitik hkən̄ ga tan̄.

⁸ Tsaw ta hani dani ma Publiyus ta ghzlən̄ ta b̄asa ηud̄idar nda klu tani. Ka lagha Pwal da nghanaghata, ka fanaghatá tsi ta dzvu, ka maga du'a da Lazglafta ta ghən̄jani, ka mbanaftá tsi.

⁹ Manda mbanafta Pwal ta tsa mndu ya, ka sli'adaghatá gwal kul d̄ughwanaku ta tsa had̄ik ta

tsavata ma drəf ya slanaghata, ka mbambanaftá tsi ta həŋ.

¹⁰ Ka va vlə həŋ ta skwi kavghakavgha ŋa ŋni. Ta sli'i ŋni ka dza'a da kwambalu guli, ka tsakanəfta həŋ ta inda skwi dza'a kata aŋni ma mbađa ŋni.

Bhadaghata Pwal da luwa Ruma

¹¹ Tahula tili hkən, ka sli'aftá ŋni ka lami da kwambala luwa Alegzandri, ta hgə lu ka «lazglafta la mbuhwali,» ta zagaptá vyani ta tsa hadik ta tsavata ma drəf ya.

¹² Bhadaghata ŋni da luwa Sirikuz, ka zata ŋni ta fitik hkən hada.

¹³ Ka sli'aftá ŋni hada ka bhadaghata da luwa Regiyu. Gamahtsimani, ka saf falaka Sud, ka bhadaghata ŋni da luwa Puzul bađu mahis.

¹⁴ Hada, ka slafta ŋni ta zwanama ma zlghay nda ŋuduf. Ka həŋ mantsa: «Kdəkwəkdə, zawaza ta luma kawadaga nda aŋni,» ka həŋ nda aŋni. Mantsa ya ka ŋni bhadaghata da luwa Ruma.

¹⁵ Ka sənəta zwanama ma zlghay nda ŋuduf ta nzakway ma luwa Ruma kazlay: Wa'a həŋ ta sabi kə'a, ka sli'aftá həŋ ka sagma da guya aŋni ha ta luma Apyus nda ya ma sana vli ta hgə lu ka vla hani hkən ya. Nghay Pwal ta həŋ, ka rfu tsi ta Lazglafta, ka ufəglavaftha vghani.

¹⁶ Bhadaghata ŋni da luwa Ruma, ka zlanəntá lu ta tvi ta Pwal ŋa dza'ani nzaku ma ŋani dzuguvi nda ghəŋani, kawadaga nda sludzi ta nghay.

Mna gwada Pwal ma luwa Ruma

¹⁷ Bađu mahkəna fitik, ka hagaftá Pwal ta gwal dagaladagala mataba la Yahuda. Ka'a nda həŋ tskavar həŋ mantsa: «Zwanama đə, had sana skwi

magana yu ta la amu wa. Dmanaf a yu ta tva nzakwa dzidziha mu wu, ama ka ksafatá lu ta i'i ka vu'a ma luwa Ursalima. Daga hada, ka lamə yu da dzva la Ruma.

¹⁸ Dawadipta tsahaya ta vli, ka kumə həŋ ta zlidista, kabga had sana skwi ksidif həŋ nda tsi prək ka dzatá i'i wa.

¹⁹ Tsaw va a aŋni ta zliŋta wu, ka la Yahuda. Ka si mantša tsi ná, nda nza tkwe' tama ka kla na guma da na ta kəma mgham Sezar, ka yu. Aŋ mndani, ka wla yu ta la'ini a ka yu wa.

²⁰ Tsaya tama kəl yu ka zba nghan̄ta kaghuni ka gwadaŋta mu ta tsa gwada ya. Ta ghəŋa tsa skwi faf la Isra'ila ta ghəŋ tida ya tsamta lu ta i'i ma zida,» ka'a.

²¹ Ka həŋ nda tsi mantša: «Had sana delewer vindaf lu ta kagha mutsaf aŋni da la Zudiya wa. Had ya dər turtuk mataba zwana amu ta sagha da mnaftá gwada ta kagha dər ka vzaftá rutsak ta kagha wa.

²² Ta kumay aŋni ta snaŋtá skwi ta ndanu kagha ka ghəŋa gha nda ma wa gha. Skwi ya snaŋ aŋni ná, nda ndəgha gwal ta pgha rutsak ta na lfida dina ghuni na,» ka həŋ.

²³ Ka tsafatá həŋ ta sana fitik tama ŋa gwayavata taŋ. Bađu tsa fitik ya, ka sli'afatá ndəghata həŋ ka lagha slanaghatá Pwal ma vla nzakwani. Ka zraftá Pwal ta paslay, ka mnay ŋa taŋ ta gwada ta ga mgham Lazglafta, daga gasərdək, ha tekulemes fitik, ŋa tđakta ghunislaka taŋ ta ghəŋa gwada ta Yesu. Ka mnə tsi ta gwada ma deftera zlahu Musa, nda ya ma deftera la anabi, ŋa taŋ.

²⁴ Ka ksafatá fəlma sanlaha ta tsa gwada ta mnə

tsi ya, ta kwalaghutá sanlaha ta tsu'aftha dekdék.

²⁵ Ka traptá hən̄ ta dzraftawi ka skwa turtuk, ka gazlə hən̄. Ka Pwal nda hən̄ mantsa: «A ta ɲa Sulkum nda ghuḅa ta mnay ɲa dzidziha ghuni nda ma wa anabi Isaya kazlay:

²⁶ «La da slanaghatá na mnduha na, ka ka nda hən̄ na:

Dza'a nda sna kuni nda sləmən̄a ghuni, ama tsat-safta a kuni dekdék wa.

Dza'a nda ngha kuni nda ira ghuni, ama tsəmafta a kuni dekdék guli wa.

²⁷ Nana mnduha na ná,

təntən̄a ghən̄a tan̄.

Dərzliɲdərzi la hən̄ ta sləmən̄a tan̄,

hahafhaha hən̄ ta ira tan̄,

kabga va'a hən̄ ta nghan̄ta nda ira tan̄ wu,

va a hən̄ ta snan̄ta nda sləmən̄a tan̄ guli wu,

da lamə tsi da ɲudufa tan̄,

da mbədfaktá hən̄ ta vgha tvə i'i,

da mbanafta* yu ta hən̄ kə'a ya kay."

²⁸ Ala wya tsi tama, ghunafghuna Lazglafta ta na Lfida Gwada na da gwal kul nzakway ka la Yahuda. Hahən̄, dza'a snay hən̄,» ka'a.

[²⁹ Kɔakwa Pwal ta mnatá tsa gwada ya, ka gwalaghutá la Yahuda nda zlərday mataba tan̄.]

³⁰ Ka zatá Pwal ta vaku rən̄ rən̄ his ma tsa həga ta plə tsi nda pla ya. Ta tsu'ay ta inda mndu ta lagha slanaghata hada guli.

³¹ Pyaf a lu wu, ka mnə tsi ta gwada ta ghən̄a ga mghama Lazglafta. Ka taghə tsi ta skwi ta ghən̄a Mgham Yesu Kristi, had sana skwi ta gurtsan̄ta wa.

* **28:27** Ngha ta Isaya 6:9-10.

Deftera Lfiḍa Dzratawi New Testament in Hdi

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Hdi

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Hdi

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

f257b780-c0dd-5cce-9b20-430484439898